

Ku dhaqan Xafiis D.

FAAFINTA

الرسمية

OFFICIAL

RASMIGA AH

الجريدة

BULLETIN

EE JAMHUURIYADDA SOOMAALIYA

Sanadka 10aad

MUQDISHO, 31 DECEMBER 2023

Lr.3

Waaxda Maamulka Faafinta Rasmiga ah
Ee Xafiiska Garyaqaanka Guud ee Dawladda

FAAFINTA BILAHA SOO BAXAY

Qiimaha waa \$XXX Dollar, lambar waliba – **RUKUNKA**: Sanaddii waa \$XXX Dollar, Soomaaliya gudaheeda – Dibaddeedana waa \$XXX Dollar.
Rukunka la weydiisto waqtiga loo gooyay wuxuu ka bilaabmaa 1 Janaayo.
Qiimaha Qoritaanku F.R halkii sadar iyo wixii ka yar waa \$XXX Dollar – Rukunka iyo Qoritaanku waxaa la weydiistaa Laanta Maamulka Faafinta Rasmiga ah – Lacagta waxaa lagu bixiniyaa Xafiiska Canshuuraha ee Wasaaradda Maaliyadda.

KOBNIIN

BOGGA KOOWAAD

SHARCI

W.M

BOGGA LABAAD

XEER

BOGGA SEDDEXAAD

TALOOYIN, ISGAARSIIN, OGAYSIIS, IWM

BILAHA

NOVEMBER-DECEMBER

2023

TUSMO

XEER RA'ISUL WASAARE LR. 140

Taariikh: 12/10/2023

XEERKA: SIYAASADDA DHAQANKA EE SOOMAALIYA

Bog 11

XEER RA'ISUL WASAARE LR. 142

Taariikh: 28/10/2023

XEERKA: XEER-NIDAAMIYAHA DHOOFKA, SHAHOODOOYINKA IYO ASTAAMAHA TAYADA

Bog 13

XEER RA'ISUL WASAARE LR. 143

Taariikh: 28/10/2023

XEERKA: XEER-NIDAAMIYAHA BAARITAANKA IYO XAQIJJINTA TAYO-DHAWRKA BADEECADAHA

BOG 27

XEER RA'ISUL WASAARE LR. 144

Taariikh: 09/11/2023

XEERKA: XEER-NIDAAMIYAHA HAY'ADDA SIRDOONKA IYO NABADSUGIDDA QARANKA

Bog 41

The Federal Republic of Somalia
Office of the Prime Minister

Xeer Ra'iisul Wasaare Lr.140

Tariikh: 12/10/2023

XEERKA: SIYAASADDA DHAQANKA EE SOOMAALIYA

Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda JFS;

Markuu arkay: Qodobka 99^{aad} farqadaha (a), (b) iyo (e) ee Dastuurka KMG.

Markuu arkay: Qodobka 100^{aad} farqadaha (a) iyo (d) ee Dastuurka KMG.

Markuu arkay: Soojeedinta Wasiirka Wasaaradda Warfaafinta, Dhaqanka iyo Dalxiiska.

Markuu arkay: Go'aanka Shirka Golaha Wasiirrada ee summaddiisu tahay SHGW.00.49.10.23 ee 12/10/2023, kuna saabsan ansixinta Siyaasadda Dhaqanka ee Soomaaliya oo uu Goluhu cod buuxa ku ansixiyay.

Markuu tixgeliyey: Muhiimadda ay leeyahay Siyaasadda Dhaqanka ee Soomaaliya.

Wuxuu Meel-mariyey:

Qodobka 1^{aad}

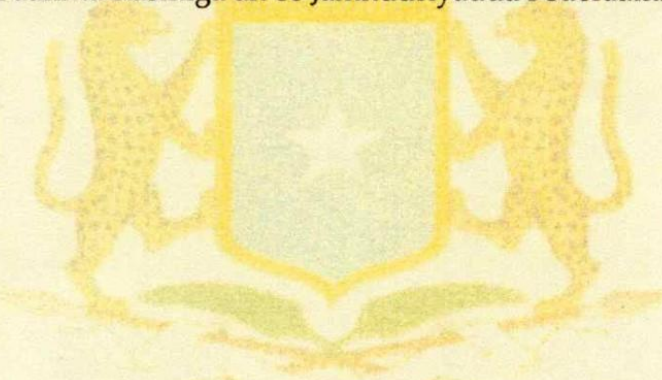
Go'aanka Shirka Golaha Wasiirrada ee summaddiisu tahay SHGW.00.49.10.23 ee 12/10/2023, kuna saabsan ansixinta Siyaasadda Dhaqanka ee Soomaaliya oo uu Goluhu cod buuxa ku ansixiyay.

Qodobka 2^{aad}

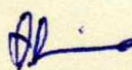
Siyaasadda Dhaqanka ee Soomaaliya, waxaa hir-gelintiisa u xilsaaran Wasaaradda Warfaafinta, Dhaqanka iyo Dalxiiska.

Qodobka 3^{aad}

Siyaasadda Dhaqanka ee Soomaaliya waxa uu dhaqan-galayaa marka uu Saxiixo Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, waxaana lagu soo saarayaa Faafinta Rasmiga ah ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA	
XAFIISKA HANTIDHAWRKA GUUD	
DIWAAN NO :	HAN-114-23
TAARIKH :	11-12-2023
SAXIIX :	
AVV. Ahmed Isse Gutale	
Hantidhawraha Guud ee Qaranka	

Mudane, Hamza Cabdi Bane
Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda JFS

MINISTRY OF INFORMATION, CULTURE & TOURISM

MoICT-SOMALIA

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA

WASAARADDA WARFAAFINTA, DHAQANKA & DALXIISKA

SIYAASADDA QARAN EE DHAQANKA

Sept - 2023

Muqdisho - Soomaaliya

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA EE SOOMAALIYA

WASAARADDA WARFAAFINTA, DHAQANKA IYO DALXIISKA.

Jidka Villa Somalia, Warta Nabadda District, Mogadishu-Somalia.

Website-ka: <http://moi.gov.so/>

Siyaasadda Qaran ee Dhaqanka Soomaaliyeed.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
Wasaaradda Warfaafinta Dhaqanka & Dalxiiska

Soo Jeedinta Wasiirka Warfaafinta Dhaqanka & Dalxiiska
Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya

DAA'UUD
AWEYS
JAAMAC

WASIIRKA
WARFAAFINTA
DHAQANKA &
DALXIISKA

HORDHAC

Soomaaliya waxay leedahay dhaqan soo jireen ah oo ka turjumaya heerarka kala duwan ee nolosha dadka Soomaaliyeed. Dhaqanka Soomaaliyeed, wuxuu salka ku hayaa nolosha dadka reer guuraaga ah, beeralayda iyo dadka kulumaysatada ah. Maadaama inta badan dadka Soomaaliyeed ay ahaayeen kuwa aan wax qorin, ayaa Soomaalidu waxay dhaqan u lahayd inay suugaanta noocyadeeda kala duwan isugu gudbis fariimaha, iyagoo isku xog waraysan jirey, iskuna maaweelin jirey Gabayada, Geeraarada, Guurowga, Heesaha, Sayliciga, Buraanburka, Jiiftada, Shiribka, Dhaantada, Wilisiqo, Kabeebey, Saarka, Beereey, Jaandheer, Sharax, IWM.

Bulshadda Soomaaliyeed waxay leeyihin dhaqan soojireen ah oo suuban diin iyo hab-dhaqan sagan oo ay ku soo dhaqmayeen kafac kafac, Xoriyadii ay Soomaaliya heshay 1960 ka dib waxaa jiray kooxo ka shaqeeya dhaqanka iyo suugaanta, goobo dhaqan, Kooxo abaabulan oo fanka iyo suugaanta, gabay-yahano iwm.

Sidoo kale waxaa bud-dhig u ah shareecadda islaamka iyo dhaqanka suuban ee Soomaaliyeed. Intaa waxaa dheer, Hay'adda u qaabilsan Qaramadda middoobay Waxbarashadda, sayniska iyo dhaqanka ee **UNESCO (2002)** waxay ku qeexday dhaqanka inuu yahay "xeerka gaarka ah muuqaalada ruuxiga ah, maadiga, garaadka shucuubeed ee bulshada ama koox bulshada ka mid ah, ama ay bulsho ka kooban tahay, sida fanka iyo suugaanta, qaab nololeedka; habka wada noolaanshaha, nidaamka qiimaha dhaqan bulsho, caadooyinka iyo caqiidada." Dhaqanku waa fikradaha, caadooyinka iyo hab-dhaqanka bulshadeed, calaamadaha aqoonsiga bulsho qiyamkooda, luqaddooda, qaab nololeedkooda, caadooyinkooda, fankooda iyo aqoontooda dhaqanka.

Dhaqanka Soomaalidu waa mid soo jireen ahaa kaasi oo jiilal badan iska dhaxleen. Sida taariikhyahanadu sheegeen wuxuu asal ahaan ka sameysmay nolosha maalinle iyo xiriirka bulshada Soomaalidu la sameysay bulshooyinka deriska ah iyo xiriirka ganacsi iyo waxbarasho ee deegaanada fogfog.

Soomaalidu waxay lahayd Hu', Hoy iyo Agab dhaqameed u gaara ah. Ragu waxay xiran jireen laba go'oo cadcad oo kala ahaa mid la huwado iyo mid la guntado. Waxaa kaloo ay xiran jireen Kiishad iyo Tooreey, iyagoo gacantana ku qabsan jiray Ul dheer, gaashaan iyo Waran. Waxay la bixi jireen timo waaweyn, iyagoo timaha suran jiray firin, gacantana ku qaadan jiray Barshin. Waxay xiran jireen kabo laga sameeyay hargaha xoolaha.

Dhaqanka dhar xirashada ee dumarkeenu, wuxuu ahaa mid iyaga u gaar ah, waxay xiran jireen Gareys ama Guntiino, oo ay la socdaan kuulo waaweyn oo meelaha qaar looga yaqaano Cunnaabi oo qoorta ay suran jireen. Timaha way tidcan jireen.

Agabka Dhaqanka Soomaaliyeed ee la xusi karo, waxaa ka mid ahaa: Haan, Dhiil, Haruub, Aqal Soomaali, Mudul ama Buul, Dhig iyo lool, Hangool Saab, Kal, Mooye, Barshin, Xeero iyo Fandhaal IWM.

Dhaqanka Soomaalidu waa mid marti-soorka ku wanaagsanaa, oo marka qoyska baadiyaha ay socoto u soo martiyaan, maadaama Soomaalidu reer guuraa ahayd, waxaa lagu soori jiray in xoolo loo qalo, isla markaana cunto dhaqameed loo diyaariyo 'cad iyo caano' iyo noocyada kale ee cuntada Soomaalida sida: Soor ama Shuuro, Canbuulo IWM.

Hogaanka Soomaalida, oo odayaasha dhaqanku ay hormuud ka ahaayeen, waxay geedaha hoostooda ku xalin jireen khilaafaadka bulshada ama qoysaska Soomaaliyeed, iyagoo caan ku ahaa in xal kama dambeys ah oo lagu wada qanco gaari jiray.

Dhaqanka ummadda Soomaaliyeed, waa summad ka gaar yeesha ama ka soocda ummadaha kale ee dunida, waana mid bulshadiisa qiimo weyn ugu fadhiya, oo mideeya. wuxuu kaloo abuurayaa faham caalami ah in bulshadan laga helo, oo dhaqankoodu noqdo mid ka dhex muuqda ummadaha kale.

Taariikh ahaan dhaqanka soomaaliyeed wixii ka danbeeyey burburtay dawladii soomaaliyeed ee dhexe 1991 waxaa meesha ka baxay ilaalinta iyo horumarinta dhaqanka soomaaliyeed, waxaana soo batay kooxo dhaqan-dooris ah oo soo waariday dhaqamo shisheeye.

Burburkii ka dib dawladihii isxigxigay ee dalka soo maray maysan u suuragalin in ay diyaariyaan siyaasad dhaqan oo lagu hago dhaqanka soomaaliyeed.

Hadaba, siyaasaddan waxay hiigsanaysaa in dowladda iyo bulshada Soomaaliyeed ay si wada-jir ah uga hawl-galaan sidii loo soo noolayn lahaa Hiddihii iyo Dhaqankii hore ee Soomaaliyeed, isla markaana loo diyaarin lahaa siyaasad Qaran oo la jaan-qaadi karta siyaasadaha dhaqan ee dunida.

Sidaa darteed, waxay Wasaarada Warfaafinta Dhaqanka iyo Dalxiisku ay halkan ku soo gudbinaysaa siyaasadda Dhaqanka iyo Hiddaha Soomaaliyeed: Qeexida Dhaqanka Soomaaliyeed.

Hadaba, Wasaaradda oo ka duulaysa waajibaadkeeda shaqo ee loo xilsaaray waxay ka shaqaynaysaa horumarinta iyo hagaajinta sharuucda iyo siyaasadda iyo istaraatiijiyadda lagu dhaqayo arimaha Dhaqanka oo lafdhabar u ah Ummadda Soomaaliyeed waxayna diyaarisay siyaasadda dhaqanka.

DEJINTA SIYAASADDA QARAN EE DHAQANKA

Wasaaradda Warfaafinta Dhaqanka Iyo Dalxiiska JFS oo ka duulaysa Horumarinta Iyo xoojinta Dhaqanka Soomaaliyeed Sida uu qabo dastuurka jamhuuriyadda federaalka Soomaaliya qodobkiisa 31aad ee dastuurka, farqadihiisa 1,2,3 & 4 oo ka hadlaya dhaqanka iyo afka waxa isku hawshay diyaarinta iyo hirgalinta siyaasadda Dhaqanka ee Qaranka mudada udhaxaysa 2023 ilaa 2028.

UJEEDDOYINKA SIYAASADA DHAQANKA:

1. Soo noolaynta Dhaqankii Soomaaliyeed.
2. Hirgelinta siyaasadda dhaqanka Soomaaliyeed.
3. Dajinta sharciyadda iyo qorshayaasha lagu hormarinayo dhaqanka Soomaaliyeed.
4. Ku wacyigalinta bulshada muhiimada uu leeyahay dhaqanku.
5. Illaalinta anshaxa dhaqan ee bulshada.
6. Ku ababinta ubadka dhaqanka wanaagsan.
7. Dhiirigelinta, tabo-barida iyo aqoon kordhinta hal-abuurayaasha far-shaxanka iyo fanka.
8. Ciribtirka Dhaqamada gurraacan.

YOOLKA SIYAASADDA QARAN EE DHAQANKA 2023 – 2028:

Yoolka siyaasaddan waa in dowladda iyo bulshada Soomaaliyeed ay si wada-jir ah uga hawl-galaan sidii loo soo noolayn lahaa Hiddihii iyo Dhaqankii Soomaaliyeed, isla markaana loo diyaarin lahaa siyaasad Qaran oo la jaan-qaadi karta siyaasadaha dhaqan ee dunida.

HIGSIGA, SIYAASADDA DHAQANKA SOOMAALIYEED.

Sida hoos ku xusan waa nuxurka la filayo in bulshada Soomaaliyeed iyo kooxaha dhaqanka gaaraan marka la fuliyo Siyaasada Qaranka ee Dhaqanka:

“in la helo siyaasad dhaqan oo ka turjumaysa dhaqanka iyo anshaxa suuban ee Soomaaliyeed waa hiigsiga siyaasadan, sidoo kale waxaa mudnaan xoogan leh soo noolaynta xarumaha dhaqanka ee Dalka iyo tababarida kooxaha dhaqanka si loo helo jiil da’yar oo buuxiya kana qaybqaata soo noolaynta

dhaqanka Soomaaliyeed ee mudooyinkan danbe aan helin horumarin”.

MABAADI'DA HAGAYSA SIYAASADDA:

Mabaadiida soo socota waxa ay muujinayaan qiyamka asaasiga ah ee ay ka duulayaan ujeedooyinka siyaasada dhaqanka iyo talaabooyinka lama huranka ah. Waxaana waajib ah in lagu dhaqmo, la ilaaliyo oo loo hogaansanaado mabaa'didaasi si looga dhabeeyo hiigsiga Siyaasada Qaranka ee Dhaqanka. Waxayna mabaadi'daasi yihiin:

- Anshaxa suuban (Caqiidadada islaamka).
- Madaxbanaanida Soomaliya (dawladnimada).
- Ixtiraamka sharafta, dhaqanka Soomaaliyeed.
- Maamul wanaagga iyo xurmaynta xaquuqda aadanaha.
- Dhiirgalinta iyo awood-siinta kooxaha dhaqanka Soomaaliyeed.
- Iskaashi iyo ka qaybgal balaaran oo ku aadan horumarinta arimaha dhaqanka iyo suugaanta Soomaaliyeed.

HIRGALINTA SIYAASADDA DHAQANKA.

- Waxaa la qeexayaa dhaqanka Soomaaliyeed.
- Waxaa la unkayaa summadda Dhaqanka iyo Hiddaha Soomaaliyeed.
- Waxaa la tirokoobayaa lana diiwaangelinayaa xarumaha Dhaqanka ee dalka oo dhan.
- Waxaa la yagleelayaa xarunta dhexe ee Hiddaha iyo Dhaqanka Soomaaliyeed.
- Waxaa dib loo dhisayaa Xarumaha Hiddaha iyo Dhaqanka dalka.
- Waxaa dib loo soo celinayaa agabkii Qaran ee Dhaqanka.
- Waxaa bulshada lagu wacyigelinayaa muhiimadda dib u soo nooleynta iyo daryeelka dhaqankooda.
- Waxaa la dhisayaa Guddiga Qaran ee Hiddaha iyo Dhaqanka.
- Waxaa Manhajka waxbarashada dalka lagu darayaa barashada Hiddaha iyo Dhaqanka.
- Waxaa dalka oo dhan laga hirgelinayaa carwooyin lagu soo bandhigo Hiddaha iyo Dhaqanka Soomaaliyeed.
- Waxaa la qabanayaa munaasabado lagu soo bandhigo Dhaqanka iyo Hiddaha Soomaaliyeed.
- Waxaa la isku xirayaa hey'adaha dhaqanka ee dalka iyo kuwa caalamka.

GEEDKA IYO GARTA:

Geedku waxa uu mar ahaa goob-garsoor(maxkamad) marna waxa uu ahaa gole wadatashi. In garta lagu naqo geed weyn oo hadhac ah hoostiisu, waxa ay ka mid ahayd hab-maamuuska garta gaarka u ah

iyo tiirarka udub-dhexaadka ah ee aan la hilmaami jirin. Si fiican ayaa loo gogli jiray, looguna astaynjiray xeerbeegtida iyo garramayaasha labadaba. Waayo inta badan garta fadhi iyo dooyaysi ayaa lagu naqi jiray, ee taagnida iyo galluubnaantu sax ma ahayn. Sida badanna geedka garta cidna lagama celin jirin oo waxa uu ahaa madal furan oo ay dhagaysigeeda dadku ka qaybgli karaan. Geedka waxa ka garniqi jiray xidaar xeer aqoon ah, oo xirib iyo xilkasnimo lagu majeerto, xurmana ku dhex leh golayaasha lagu galgaal-bixiyo doodaha bulshada ka dhex aloosan.

Anshaxa iyo asluubku waxa uu ahaa in aan hadalka la iska dhabqin, jaariga iyo jaafaajiriqana laga yareeyo geedka garta. Haddii qof hadal wadana aan laga hororsan ama laga rabshin, oo waxa lagu maahmaahi jiray “hilbo ayaa la wadaagaa hadalse lama wadaago”. Kolka ay labada qof ee garramayaa hadlayaan waxa hadalka ka guri jiray nin loo yiqiinnay “wargure”. Warguruhu waxa uu adeegsanayaa erayo koobkooban oo muujinaya dhugasho iyo dhegraaricin. Marka ay joogto garta iyo geedka, ragga waxa loo qaybin jiray afar;

1. Nin kasa oo kara
2. Nin kasa oon Karin
3. Nimaan kasin oo kara
4. Nimaan kasin oon Karin.

DHAQANKA IYO HORUMARKA WAARA.

Horumarka waara waxa loola jeedaa mid daboolaya baahiyaha jiilasha soo koraya ee bulsho Awood buuxdana siinaya jiilalka mustaqbalka si ay u gaadhaan rabitaankooda. Dhaqanku waa qayb ka mid ah horumar waara, kor u qaadida kala duwanaanshiyaha ku qotoma horumar waara oo laga gaaro fahanka dhaqanka bulsho iyada oo loo marayo wada hadal aqoon iswaydaarsi ku qotoma caadooyinka bulshadda Soomaaliyeed. fayyo-qabka guud ee bulshooyinka, isku-kalsoonaanta shakhsi ahaaneed iyo tayada nolosha oo lagu xusay muhiimada uu u leeyahay awoodsiinta dadka si ay u yeeshaan lahaanshaha horumarkooda."

WARSHADAHA HAL-ABUURKA DHAQANKA.(CULTURE CREATING INDUSTRIES)

Dalku wuxuu lahaa goobo soo saara hal abuurka hidaha iyo dhaqanka Soomaaliyeed oo ay ka mid ahaayeen Wakaaladda murtida iyo wacyigalinta Soomaaliyeed oo ay hoos iman jireen Hoboladda

Qaranka ee waaberi iyo goobo kale oo ka shaqeeya arimaha dhaqanka. Wakhtigan la joogo wasaaradda warfaafinta, dhaqanka iyo dalxiiska waxay dadaal ugu jirtaa soo noolaynta xarumaha dhaqanka iyo hal-abuurka Soomaaliyeed oo muhiim u ah hal-abuurayaasha Soomaaliyeed waxayna hada dib u howlgalisay Wakaaladda murtida iyo wacyigalinta Soomaaliyeed(Tiyaatarka Qaranka) oo hada uu ka socdo dadaalo lagu soo noolaynayo hal-abuurka iyo dhaqanka Ummadda Soomaalida.

DHAQANKA IYO DAWLADNIMADA.

Muwaadiniinta Soomaaliyeed waxay Xaq u leeyihiin in ay si xor ah u cabiraan ugana qaybqaadataan dhaqamada suuban ee bulshadda soomaaliyeed iyaga oo aan waxba u dhimayn qiyamka iyo asluubta, anshaxa, si loo dhiirigaliyo horumarinta iyo faafinta dhaqanka soomaaliyeed. Aqoonta, dhaqanka iyo anshaxa suubani waa sifo dimoqraadiya. Xoriyada dhaqanka iyo muujinta dhaqanka suuban ee bulshadda iyo xoojita dhaqan bulsho oo aan ka horimanayn qiyamka iyo sharuucda dalka waa mabaadiida dawlad wanaagga. Dawladimaddu waxay sare u qaadaa wanaagga xorriyadda lagu haysto caqiidada, aqoonta, hadalka, iyo xaq uu qofku u leeyahay caqiidadiisa.

GUNAANAD

Ugu danbeyntii, Siyaasadan waxay sal u tahay dib u soo nooleynta Dhaqanka ummadda Soomaaliyeed, oo uu saameeyay burburkii dalka ka dhacay. Hadaba, fulinta siyaasadan waxay horseedeysaa ilaalinta Dhaqanka Soomaaliyeed. Wasaaradda Warfaafinta, Dhaqanka iyo Dalxiiska waxay diyaarinaysaa Istaraatiijiyad dhaqan oo lagu hirgelinayo siyaasadda dhaqanka ee kor ku xusan.

=====DHAMAAD=====

SIYAASADDA QARAN EE

DHAQANKA

Wasaaradda Warfaafinta
Dhaqanka & Daxlsiga

The Federal Republic of Somalia
Office of the Prime Minister

Tariikh: 28/10/2023

Xeer Ra'iisul Wasaare Lr.142

**XEERKA: XEER-NIDAAMIYAHA DHOOFKA, SHAHAADOYINKA IYO
ASTAAMAHA TAYADA.**

Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda JFS;

Markuu arkay: Qodobka 99^{aad} farqadaha (a), (b) iyo (e) ee Dastuurka KMG.

Markuu arkay: Qodobka 100^{aad} farqadaha (a) iyo (d) ee Dastuurka KMG.

Markuu arkay: Soojeedinta Wasiirka Wasaaradda Ganacsiga iyo Warshadaha.

Markuu arkay: Go'aanka Shirka Golaha Wasiirrada ee summaddiisu tahay SHGW.00.51.10.23 ee 28/10/2023, kuna saabsan ansixinta Xeer-Nidaamiyaha Dhoofka, Shahaadooyinka Iyo Astaamaha Tayada oo uu Goluhu cod buuxa ku ansixiyay.

Markuu tixgeliyey: Muhiimadda uu leeyahay meel-marinta Xeer-nidaamiyaha Dhoofka, Shahaadooyinka Iyo AstaamahaTayada .

Wuxuu Meel-mariyey:

Qodobka 1^{aad}

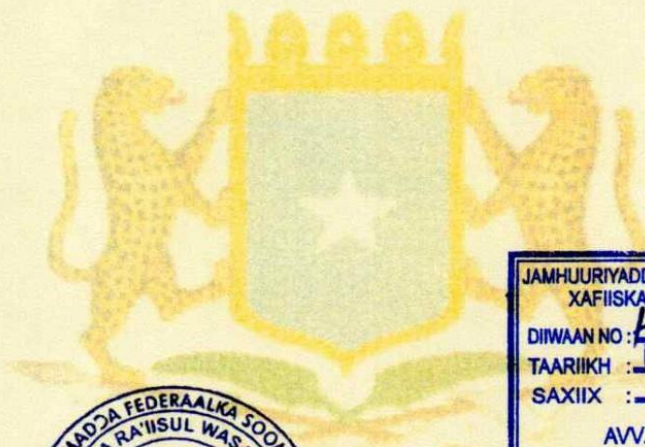
Go'aanka Shirka Golaha Wasiirrada ee summaddiisu tahay SHGW.00.51.10.23 ee 28/10/2023, kuna saabsan ansixinta Xeer-nidaamiyaha Dhoofka, Shahaadooyinka Iyo AstaamahaTayada oo uu Goluhu cod buuxa ku ansixiyay.

Qodobka 2^{aad}

Waxaa Wasaaradda Ganacsiga iyo Warshadaha loo igmaday in ay hir-geliso, meel-marisana Xeer-nidaamiyaha Dhoofka, Shahaadooyinka Iyo AstaamahaTayada.

Qodobka 3^{aad}

Xeer-nidaamiyaha Dhoofka, Shahaadooyinka Iyo AstaamahaTayada waxa uu dhaqan-galayaa marka uu saxiixo Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, waxaana lagu soo saarayaa Faafinta Rasmiga ah ee J.F.S.

Mudane, Hamza Cabdi Barre
Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda JFS

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA	
XAFIISKA HANTIDHAWRKA GUUD	
DIWAAN NO :	HAN-115-23
TAARIKH :	11-12-2023
SAXIIX :	
AVV. Ahmed Isse Gutale	
Hantidhawraha Guud ee Qaranka	

JAMHUURIYADA FEDERAALKA SOOMAALIYA
WASAARADDA GANACSIGA IYO WARSHADAH

XEER-NIDAAMIYAH
BAARITAANKA IYO XAQIIJINTA TAYO-DHAWRKA BADEECADAH

Waxaa Diyaariyey: Wasaaradda Ganacsiga Iyo Warshadaha, Xukuumadda JFS

2023

CUTUBKA KOWAAD

QODOBBO GUUD

Qodobka 1^{aad} Qeexid

Haddii aan si kale loogu sheegin xeer-nidaamiyahan gudihiisa, ereyadan soo socda wuxuu mid waliba yelanayaa macnaha ku horqoran:

"Xeer-nidaamiye" waxaa loola jeedaa Xeer-nidaamiyaha Baaritaanka iyo Xaqiijinta Tayo-dhawrka Badeecadaha JFS;

"Hay'adda" waxaa loola jeedaa Hay'adda Tayo-dhawrka Soomaaliyeed;

"Baarista Badeecadaha Furdooyinka" waxaa loola jeedaa xaqiijinta waafaqsanaanta Badeecadaha ee hal-beegyada tayo-dhawrka ee lagu sameeyo Dekedaha, Garoomada iyo bar-xudduudeedyada Dalka, ama xarun kasta oo kale oo ay Hay'addu oggolaato;

"Furdooyin" waxaa loola jeedaa xudduudaha Dalka laga soo galo (dhulka, cirka iyo badda);

"Badeeco" waxaa loola jeedaa shay, alaab ama wax kasta oo ugu dambeyntii noqonkara wax laga ganacsado ama la isticmaalo;

"Shahaadada fasaxa Badeecadda" waxaa loola jeedaa dukuminti ay soo saartay Hay'adda oo caddeynaya in tayada Badeecadda la soo dejiyey ay waafaqsantahay jaan-gooyada Tayo-dhawrka;

"Badeecadda Shatiga leh" waxaa loola jeedaa Badeecadda ay sida joogtada ah u qiimeyso Hay'adda, una aragto inay waafaqsantahay hal-beegyada Dalka, gobolka ama caalamiga ah ee khuseeya iyadoo la isticmaalayo hab-raac la yaqaan;

"Hal-beegyada Dalka" waxaa loola jeedaa hal-beegyada iyo jaan-gooynta uu Golaha Hay'addu shaaciyey si waafaqsan xeer-nidaamiyahan;

"Badeeco diiwaan-gashan" waxaa loola jeedaa alaabaha leh heerar joogto ah oo ku aaddan waafaqsanaanta hal-beegyada Dalka ama caalamiga ah, oo ay macquul tahay in laga reebo tijaabada/hubinta Dalka;

"Badeeco aan diiwan-gashaneyn" waxaa loola jeedaa alaabada aan lahayn xog hore oo laga tixraaco inay waafaqsan yihiin hal-beegyada tayo-dhawrka, oo ay tahay in la tijaabiyo si loo xaqiijiyo waafaqsanaanta hal-beegyada Dalka;

"Dabar" waxaa loola jeedaa xayiridda isticmaalka iyo furitaanka Badeeco inta go'aanka waafaqsanaanta hal-beegyadu kasoo baxayo;

"Wasiir" waxaa loola jeedaa Wasiirka Wasaaradda Ganacsiga iyo Warshadaha ee Xukuumadda JFS; iyo

"JFS" waxaa loola jeedaa Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

Qodobka 2^{aad}

Magaca Xeer-nidaamiyaha

Xeer-nidaamiyahan waxaa lagu magacaabaa **"Xeer-nidaamiyaha Baaritaanka iyo Xaqiijinta Tayo-dhawrka badeecadaha"**

Qodobka 3^{aad}

Ujeedada Xeer-nidaamiyaha

Xeer-nidaamiyahaan Ujeedadiisu waxa ay tahay in lagu faahfaahiyo qodobada khuseeya ee sharci Lr.27, ee soo baxay 2020, Sharciga Jaan-gooynta iyo Tayo-dhawrka Soomaaliyeed, si lagu dhaqan-geliyo.

Qodobka 4^{aad}

Baaxadda Xeer-nidaamiyaha

Xeer-nidaamiyahan waxaa lagu dabaqayaa Dhammaan Badeecadaha soo gelaya bar-xuduudeedyada kala duwan ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

CUTUBKA LABAAD

BAARISTA IYO BIXINTA BADEECADAHAA SOO GALA DALKA

Qodobka 5^{aad}

Maamulka Tayada Badeecadaha

Si waafaqsan Qodobka 5^{aad}(1) ee Sharciga Jaan-goynta iyo Tayo-dhawrka Soomaaliyeed, Lr. 27 soona baxay 2020, Hay'adda Tayo-dhawrka Soomaaliyeed (HTS) waa Hay'adda mas'uulka ka ah maamulka, hubinta iyo nidaaminta tayo-dhawrka Badeecadaha soo gelaya, kuwa ka baxaya, kuwa lagu sameeyo ama lagu isticmaalo Dalka.

Qodobka 6^{aad}

Soo-saarista iyo Keydinta Hal-beegyada Dalka

Si waafaqsan Qodobka 24^{aad} (1) ee Sharciga "Jaan-goynta iyo Tayo-dhawrka Soomaaliyeed, Lr.27", Hay'adda Tayo-dhawrka Soomaaliyeed (HTS) ayaa mas'uul ka ah tayo-dhawrka (quality control) iyo soo saarista, keydinta iyo baahinta xogahahal-beegyada Dalka.

Qodobka 7^{aad}

Waafaqsanaanta Hal-beegyada Dalka

Lama soo gelin karo Dalka Soomaaliya Badeecado ay Hay'addu u dejisay hal-beeg, haddii aysan Badeecadaasi buuxin shuruudaha hal-beegyada u yaal.

Qodobka 8^{aad}

Shahaadada waafaqsanaanta Hal-beegyada Dalka

1. Badeecadaha lagu xusay Jadwalka 1^{aad} ee qeybta 1^{aad}, waa inay maraan xaqiijinta waafaqsanaanta hal-beegyada Dalka, Gobolka iyo kuwa caalamiga ah kahor inta aan Soomaaliya lasoo gelin.
2. Badeecadaha lagu tilmaamay faqrada 1^{aad} ee qodobkan, waa in ay wataan shahaadada waafaqsanaanta (Certificate of Conformity).
3. Hay'addu waxay furdooyinka ku yaalla Dekedaha, Garoomada iyo xuduudaha Dalka ka sameynaysaa hubin ku aaddan xaqiijinta in Badeecadaha xeer-nidaamiyahan lagu xusay waafaqsanyihiin Hal-beegyada Dalka, ha noqdeen Badeecadahaasi kuwo ganacsi loo keenay ama isticmaal kale.

Qodobka 9^{aad}

Badeecadaha aan Wadan Shahaadada Waafaqsanaanta Hal-beegyada Dalka

1. Iyadoo aan wax loo dhimeyn Qodobka 5^{aad} ee xeer-nidaamiyahan, Badeecadaha ku xusan Jadwalka 1^{aad} ee qeybta 1^{aad} oo aan wadan shahaadada waafaqsanaanta, waa in la mariyaa baarista Badeecadaha ee furdooyinka (destination inspection).
2. Soo-dejiyuhu haddii uusan wadanshahaadada waafaqsanaanta waa inuu bixiyaa ganaaxa baarista uu qiimaheeda dhanyahay 15% (shan iyo toban boqolkiiba) qiimaha, caymiska iyo qaadista shixnadda (cost of insurance and freight -CIF-).

3. Haddii badeecadaha lagu sheegay faqradda (1) ee qodobkan ay waafaqsan yihiin shuruudaha hal-beegyada Dalka, Hay'addu waxay bixinaysaa shahaadada la bixintaanka Badeecadda.
4. Haddii Badeecadahu aysan waafaqsanayn shuruudaha hal-beegyada Dalka, Hay'addu waxay soo saaraysaa ogeysiin kusocota soo-dejiyaha oo ah inuu burburiyo ama uu dibudhoofiyo Badeecadda, iyadoo loo eegayo hadba khatarta ay Badeecaddu u leedahay degaanka iyo noolaha, iyadoo khidmadaha ku baxaya burburinta ama dib-u-dhoofinta laga rabo in uu bixiyo soo-dejiyaha.

Qodobka 10^{aad}

Codsiga Shahaadada Fasaxa la-bixidda Badeecadaha

1. Soo-dejiyaha Badeecadaha ku xusan Jadwalka 1^{aad} waa inuu ka codsadaa Hay'adda shahaadada fasaxa badeecadaha kahor ama marka ay Badeecaddu timaado furdada ay kasoo galeyso Dalka.
2. Codsiga lagu sheegay faqradda (1) ee qodobkan waa in ay la socdaan:
 - b. warqadaha Rarka Badeecadda (Bill of Loading) ama xamuul-diyaaradeedka (Airway Bill);
 - t. liiska xirmada (**parking list**);
 - j. shahaadada asalka Badeecadda (**certificate of origin**);
 - x. qaan-sheegatada (**invoice**);
- kh. dokumintiga furdooyinka Badeecaddu socdaalka ku soo martay (haddii uu jiro);
- d. shahaadada waafaqsanaanta, haddii ay jirto;
 - r. codsiga lagu sheegay farqada (1) ee qodobkan waa in la sameeyaa kahor inta aan waaxda furdooyinku soo-dejiyaha u fasaxin Badeecadaha; iyo
 - s. haddii Badeecaddu wadato shahaadada waafaqsanaanta, baaruhu waa inuu hubiyaa Badeecaddasi uu u xaqiijiyo inay badeecaddu waafaqsantahay midda ku xusan, Codsiga iyo Shahaadada Waafaqsanaanta.

Qodobka 11^{aad}

Bixinta Shahaadada Fasaxa Badeecadda

Baaruhu wuxuu bixinayaa shahaadada fasaxa Badeecadda, haddii hubinta lagu ogaado in Badeecadda iyo shahaadada waafaqsanaantoodu is-leeyihiin.

Qodobka 12^{aad}

Baaridda Badeecadaha Furdooyinka

1. Badeecadaha soo socda waa in lagu baaraa furdooyinka:
 - b. badeecadaha ku xusan Jadwalka 1^{aad} ee Qeybta 1^{aad}, ee yimaada furdooyinka Dalkaiyagoo aan wadan shahaadada waafaqsanaanta;
 - t. badeecadaha ku xusan Jadwalka 1^{aad} ee Qeybta 1^{aad}, ee yimaada furdooyinka Soomaaliya iyagoo wata shahaadada waafaqsanaanta, balse xaqiijin kadib baaruhu:
 - i. u arko in aysan is-lahayn shahaadada waafaqsanaanta iyo Badeecaddu; ama
 - ii. uu ka shakiyo inaysan waafaqsaneyn hal-beegyada Dalka;
 - j. Badeecadaha ku xusan Jadwalka 1^{aad} ee Qeybta 2^{aad}, ee leh tilmaamaha soo socda:
 - i. badeecadaha qiimaha ay ku saaran yihiin markabka (freight on board price FOB Price) aysan ka badnayn lacag SH. SO. u dhigma US\$ 3,000.00 (saddex kun) oo doolarka Maraykanka ahna cunto, agabka carruurta, waxyaalaha la isku qurxiyo, fiilooyinka korantada, noocyada kala duwan ee doobiyo-

- bareesyada, fooneeyeyaasha timaha, kirliyada korontada, qalabka cadceedda(solar), bareesyada iyo daare-demiyyaasha;
- ii. alaabada cayriinka ah ee Badeecadaha laga soo saaro oo sidooda looga ganacsanayo ama laga sameynayo Badeecado aan rukhsad ka haysan Hay'adda Tayo-dhawrka Soomaaliyeed;
 - iii. mashiinada warshadaha iyo agabka lagu dayactiro warshadaha ee aan rukhsad ka haysan Hay'adda Tayo-dhawrka Soomaaliyeed ama hay'ad dawladeed oo kale oo loo idmaday, iyo haddii Mashiinada (qalabka) iyo agabka ganacsi loo keeno hay'ad dawli ah;
- x. badeecadaha hoos yimaada heshiis is-af-garad oo Soomaaliya kala dhaxeeya hal wadan ama ka badan, uusanna baaruhu ku qancin inay leeyihiin tayadii looga baahnaa.
 - kh. badeecadaha lagu baaro furdooyinka waxaa baaraya oo hubinaya baare (inspector) si uu u go'aamiyo inay waafaqsan yihiin hal-beegyada Dalka.
 - d. baaruhu wuxuu muunad ka qaadan karaa Badeecadda u baahan in lagu baaro furdooyinka si uu ugu baaro sheybaar, una go'aamiyo inay waafaqsan yihiin hal-beegyada Dalka.
 - r. soo-dejiyaha Badeecadda waa inuu bixiyaa Khidmadda baarista Badeecadda ee furdooyinka iyo Khidmadda tijaabada muunadda haddii Badeecadda lagu baarayo sheybaarka(laboratory analysis).
 - s. Soo-dejiyaha Badeecadda u baahan in lagu baaro furdooyinka ayaa mas'uul ka ah khidmadda keydinta, baarista sheybaarka iyo kharash kasta oo kale oo ka dhasha baarista Badeecadda furdooyinka.
 - sh. baaraha waa inuu u soo saaraa badeecadaha uu go'aamiyo inay waafaqsan yihiin hal-beegyada Dalka "shahaadada fasaxa Badeecadda".
 - dh. haddii baaruhu go'aamiyo in Badeecadda, lagu baaray furdooyinka, aysan waafaqsaneyn hal-beegyada iyo jaan-gooyooyinka Dalka, baaruhu waa inuu maareeyaha Tayo-dhawrka ogeysiiyaa, maareeyuhuna:
 - i. soo saaraa ogeysiin uu ku farayo soo-dejiyaha in la burburinayo ama uu dib u dhoofiyo Badeecadda, kharashaadka ku baxayana uu bixiyo;
 - ii. wargeliyaa hay'adaha ay khusayso (marka ay ku habboon tahay), sida Waaxda furdooyinka (customs department) iyo/ama Booliska Soomaaliyeed;
 - iv. diido in Badeecadda la geliyo Dalka;
 - v. celiyaa Badeecadda haddii Badeecaddu ku jirto bakhaar u xiran waaxda furdooyinka; ama
 - vi. uu ku dhegan yahay dabarka hay'addu (SOBS store under seal).

Qodobka 13^{aad}

Xaqiijinta Waqtiga Badeecadda

Haddii badeecaddu ay leedahay waqti qayaxan baaruhu waa inuu hubiyaa kahor inta uusan soo saarin shahaadada fasaxa Badeecadda in waqtiga Badeecadda ku xaddidan kuna qoran yahay ugu yaraan:

- b. in waqtiga 1 (hal) sano ama ka badan uga harsan yahay, haddii waqtiga Badeecaddu uu ka badan yahay 1 (hal) sano;
- t. ugu yaraan 50% (boqolkiiba konton) ay uga harsan tahay, haddii waqtiga Badeecadda uu yahay 1 (hal) sano ama ka yar.

Qodobka 14^{aad}

Reebbanaanta Sii-dayn Badeecadaan Lahayn Shahaado Fasax

Haddii aanu soo-dejiyuhu wadanin shahaadada fasaxa Badeecadda, baaruhu wuxuu kaliya oo Badeecaddaas u ogolaan karaa in lagu xareeyo bakhaarka maamulka furdooyinka ama keydka dabarka Hay'adda (SOBS store under seal), ilaa laga caddeeyo waajibaadka sharci ee lagu leeyahay soo-dejiyaha aan wadan shahaadada fasaxa Badeecadda.

Qodobka 15^{aad}

BadeecadLagu Sameeyey Dal Kale

Soo-dejiyaha badeeco lagu farsameeyey/laga soo saaray dal heshiis kala dhexeeyo Soomaaliya (oo labada dhinacba ay iska aqbalaan summadaha tayo ee badeecadaha ay soo saaraan), islamarkaana wadata summadda caddeynta tayada Badeecadda ee Dalkaas, wuxuu dalbanayaa islamarkaana la siinayaa shahaadada fasaxa Badeecadda, iyadoo aan Badeecaddaas la marsiin Qiimeynta Tayada Shixnadaha ka hor – (Commercial Banking & Credit Analyst) CBCA.

Qodobka 16^{aad}

Burburinta ama Dib-u-dhoofinta Badeecadda

1. Haddii la soo saaro ogeysiiska burburinta ama dib-u-dhoofinta Badeecadaha aan waafaqsaneynhal-beegyadaDalka, waxaa lagu fulinayaa muddo 14 (afar iyo toban) maalimo shaqo, iyadoo khidmadaha ka dhalanaya uu bixinayo soo-dejiyuhu.
2. Badeecadda waa in:
 - b. la burburiyaa haddii aysan khatar weyn u geysaneyn degaanka; ama
 - t. dib loogu celiyaa dalkii markii hore laga keenay, haddii ay khatar baaxad leh u geysaneyso bey'adda.
3. Badeecadda dib loo celinayo looma dhoofin karo dal kale oo aan ahayn dalkii laga keenay. Marka la fulinayo ogeysiiska dib-u-dhoofinta ama gubidda Badeecaddaha waa in loo fuliyaa si waafaqsan shuruucda khusaysa.

Qodobka 17^{aad}

Astaanta Tayada BadeecaddaDibadda Laga Keeno (Import Standardisation Mark (ISM))

Badeecadwalba oo saameynaysa caafimaadka bulshada, bed-qabka degaanka iyo waxyaabaha korantada ku shaqeeya (electronics) inta aan la siin shahaadada fasaxa waa in la siiyaa "astaanta tayada Badeecadda dibadda laga keeno", haddii uu shuruudihii kale soo buuxiyey soo-dejiyuhu.

Qodobka 18^{aad}

Astaanta Xalaalnimada Badeecadda (Halal Mark)

1. Wax walba oo hunguriga la mariyo, taabta ama la marsado jirka (lagu subkado tin iyo oogomidayrabto ha ahaatee) ama la xirto (marasho iyo ilasho), waa in marka la hubiyo inay waafaqsanyihiin hal-beegyadaDalka ee xalaasha khuseeya la siiyaa "astaanta xalaalnimada Badeecadda".
2. Waxaa kale oo astaanta xalaalnimada (Halal Mark) qaadan kara badeeco walba oo astaan xalaal ka wadata hay'ad ama wadan heshiis is-aqoonsi kala dhexeeyo Hay'adda Taya-dhawrka Soomaaliyeed.

Qodobka 19^{aad}

Dhaqan-gal

Xeer-nidaamiyaha Baaritaanka iyo Xaqiijinta Tayo-dhawrka Badeecadaha JFS wuxuu dhaqan-gelayaa marka ay ansixiyaan Golaha Wasiirrada, Ra'sul-wasaaruhuna Dekreeto ku soo saaro, laguna shaaciyoo Faafinta Rasmiga ah ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

JADWALKA 1^{aad}

Qodobbada Xeer-nidaamiyaha ee 5(1), 7(1); 7(2); iyo 7(4)
QEYBTA 1^{AAD}

QEYBAHA BADEECADAHA LA MARSIINAYO QIIMEYNTA TAYADA SHIXNADAHA - CBCA

QEYBTA	QEYBAHA GUUD EE ALAABAHA	TILMAANTA
QAYBTA 1	Badeecadaha dawooyinka iyo agabka/qalabka la xiriira	Badecadahan waxay isugu jiraan daawooyinka, iyo dhammaan maaddooyinka caafimaadka, iyo agabka/qalabka loo isticmaalo ujeedooyinka caafimaad.
QAYBTA 2	Korantada iyo qalabka elektarooniga oo ay ku jiraan qalabka cadceedda (solarka)	Badeecadahan waxay isugu jiraan dhammaan noocyada agabka ama qalabka soo saara ama ku shaqeeya korontada. Tusaale ahaan, dhammaan mishiinada iyo qalabka IT-ga (sida kumbuyuutarrada, daabacayaasha, iskaanarada, hard-drives-ka, processors-ka, servers-ka, motherboard-yada, falaashyada, routers-ka, iwm), agabka guriga iyo jikada, agabka muusiga iyo codka, qalabka maqalka iyo muuqaalka, nidaamyada iyo agabka isgaarsiinta, qalabka leyrka, fiilooyinka, batariyada, isku-xirayaasha, daare-damiyaasha, furayaasha xiriirsan, matoorrada korontada, koronto-dhaliyayaasha, gudbiyeyayaasha, dheelitirayaasha korontada (drives) qalabka farsamada gacanta ee korontada ku shaqeeya, qalabka qaybinta shidaalka, TV-yada iyo qalabka la xiriira TV-ga, qalabka saaluunka/is-quxinta, mashiinada madadaalada & mishiinada adeega gaarka ah, iyo dhammaan agabka cadceed (solarka AC (mukeyfyada) iwm.
QAYBTA 3	Cuntooyinka iyo alaabaha cuntada laga sameeyo	Dhammaan badeecadaha la cuno ee cayriinka ah ama warshadaysan, iyo walxaha loo isticmaalo diyaarintooda. Waxaa kamid ah cuntada diyaarsan, cabitaannada aashitada leh, alaabaha ay ku jirto ama aysan ku jirin nikotiinka ee loogu tala-galay in la nuugo, la neefsado iyada oo aan guban, iyo alaabaha kale ee nikotiinka ku jira ee loogu talagalay in la nuugo oo jirka bani'aadamka la geliyo iwm.
QAYBTA 4	Alaabaha macdanta oo ay ku jiraan batroolka	Cusbada, maaddada Sulphur-ka, carrada iyo dhagaxa, macdanta malaaska (tusaale: ciidda, quartz-ka), lime-ta iyo shamiintada/sibirka oo ay ku jirto maaddada kaolin-ka; macdanta shidaalka, saliidda (ooliyada) iyo alaabaha la qaaciyo (batroolka, naftada iwm); Iskudhisyada kiimikada ah ee aan

		organic ahayn ee biraha qaaliga ah, walxaha shucaaca, iyo dhammaan kiimikooyinka organica ah.
QAYBTA 5	Xoolaha nool	Dhammaan xoolaha nool.
QAYBTA 6	Waxyaabaha kimikada ah	Dhammaan walxaha la sifeeyey ama la diyaariyey, gaar ahaan kuwa gacan ku sameyska ah. Qeybtan waxaa kamid ah dhammaan waxyaabaha la isku qurxiyo, cadarada/baraafluunada, kiimikooyinka lagu dhaqo biyaha, bacrimiyayaasha, sunta cayayaanka, sunta loogu tala-galay waxyaabo gooni ah oo cayayaan ah, sunta dhirta, sunta funguska iyo waxyaabaha guriga loo isticmaalo sida saabuunta iyo nadiifiyayaasha, gaas-daarayaasha, taraqa, shumaca, sigaarka, alaabaha batroolka, ooliyada, shidaalka, alaabaha nadaafadda, tarmuusyada, alaabaha carruurta lagu ciyaarsiiyo, alaabaha jikada, xabagta, rinjiga guryaha ee dhismayaasha, jeestada, qoray-dhukayga, dhalaaliyayaasha, iwm.
QAYBTA 7	Alaabaha carruurta	Dhammaan alaabaha ay ku ciyaaraan carruurta, boombalayaasha, baabuurta carruurta iyo agab kasta oo lugo leh, agabka xujooyinka/madadaalada,iwm.
QAYBTA 8	Qalabka makaanikada, qalabka dhismaha iyo agabka gaaska	Dhammaan alaabaha loo isticmaalo farsamada gacanta, injineeriyada, makaanikada iyo/ama dhismayaasha. Waxaa hoos yimaada qalabka farsamada, qalab-marineedka (Conduits and Fittings), Alaabaha birta ka sameysan, alaabaha saqafka, qalabka cabbirka, dhagxaanta dhismaha, alaabaha dhoobka ah, tubbooyinka, biraha dhismaha, alaabaha aluminium-ka iyo birta ka sameysan, haamaha gaaska (ambuubada), furayaasha iyo qufullada, biraha daahyada iyo wixii raaca, kumbasoorayaasha, iyo alaabaha wax lagu nashqadeeyo. Agabka gaaska waxaa kamid ah kuleyliyaasha, burjikooyinka, haamaha gaaska(ambuubada), shooladaha, feynuusyada iwm
QAYBTA 9	Warqadaha iyo agabka qoraalka	Dhammaan waxyaabaha warqadda ka sameysan, buugaagta, waraaqaha daabacaadda, waraaqaha koobiga, waraaqaha suuliga, agabka qoraalka, sabbuuradaha, alaabaha stationary-ga iyo iwm.
QAYBTA 10	Alaabaha guriga la dhigo (kuwa alwaaxa iyo kuwa birta ah)	Dhammaan alaabada guriga ama xafiiska la dhigo ee ka sameysan alwaaxa, geedka bambuuga (del-ka) iyo birta. Waxaa kamid ah

		noocyada kala duwan ee kumusaatooyinka sida Sheets, strips, panels for veneering, fibre boards, densified wood iyo iwm
QAYBTA 11	Alaabaha ka sameysan dunta, haragga, balaastiga iyo bambiirada	Dhammaan alaabta ka samaysan dunta, balaastiga, haragga iyo bambiirada. sida maro-kaneecada, go'yaasha sariirta, timaha burukada, agabka balaastigga, kabaha, suumanka iwm
QAYBTA 12	Alaabaha celiska ah oo ay ku jiraan baabuurta lasoo isticmaalay	Dhammaan waxyaabaha celiska ah sida dharka, kabaha, waxyaabaha korontada iyo elektiroonigga ah, baaskiillada, mootooyinka, alaabaha guriga la dhigto iyo baabuurta iwm.
QAYBTA 13	Badeecadaha iyo agabka dayactirka gaadiidka	Dhammaan alaabta/qalabka la xiriira baabuurta, gaadiidka iyo baaskiillada. Waxaa kamid ah qeybaha spare-partiska ama agabyada dayactirka, sida batariyada, taayirada iyo tubooyinka gudaha taayarka, baaskiillada, spare parts-ka la xiriira mishiinada/qalabka beeraha, garneellada iwm
QAYBTA 14	Qalabka badbaadada	Dhammaan alaabta loo xirto taxaddarka iyo badbaadada aadanaha ama loo isticmaalo is-dhawrida. Tusaalooyinka badeecadahan waxaa kamid ah galoofisyada, suumanka kursiyada gaariga, kabaha, koofiyadaha, qalabka dab-demiska, bustayaasha, qalabka amniga elektaroonigga ah, gambaleelka digniinta dabka, iwm.
QAYBTA 15	Gaadiidka, diyaaradaha, maraakiibta iyo qalabka rarka/xamuulka la xiriira iyo shidaalka (petrochemicals)	waxaa kamid ah gaadiidka, diyaaradaha, maraakiibta iyo qalabka socdaalka la xiriira oo ay ku jiraan mootooyinka iyo shidaalka iyo waxyaabaha shidaalka laga sameeyo (petrol and petrochemicals)

QEYBTA 2^{AAD}

BADEECADAHAA AAN LAGA RABIN INAY SOOMARAAN QIIMEYNTA TAYADA SHIXNADAHAA KA HOR (CBCA) IYO BAARISTA

1. Shixnadaha qiimaha ay ku saaran yihiin markabka (freight onboard Value **FOB**) aanu ka badneyn US\$ 3,000.00 (saddex kun) doolarka Maraykankamarka laga reebo badeecadaha khatarta leh ee lagu faahfaahiyey Qodobka 9^{aad}(1) (c) (i).
2. Badeecadaha gaarka ee loogu talo-galay mashruuc dawladeed, kuwaas oo soo-iibintooda loo maray nidaam tayo-dhawr oo dammaanad-qaadaya inay waafaqsan yihiin hal-beegyada Dalka.
3. Walxaha ceyriinka ah ee loo keeno si loogu isticmaalo wax-soo-saarka warshadaha oo aan la iibineyn;

4. Shixnadaha safaaradaha/diplomaasiyadeed.
5. Alaabaha gaarka ah ee muwaadiniinta Soomaaliyeed oo Dalka kusoo guryo-noqonaya ama qurba-joogta ah iyo ajaanibta.
6. Alaabaha hoos yimaada heshiiska aqoonsiga tayo-dhawr ee wadaagga ah.
7. Mashiinada (qalabka) warshadaha iyo agabka loo keeno si loogu isticmaalo wax-soo-saarka ee aan iibka aheyn.
8. Alaabaha iyo badeecadaha xoolaha ee hallaawgoodu dhawyahay.
9. Qalabka iyo agabka milatariga, booliska iyo xabsiyada.
10. Xoolaha nool oo ay ku jiraan kalluunka nool, xayawaan-badeedka qolofa leh ee nool, iyo noolayaasha kale ee biyaha.
11. Shahwada xoolaha.
12. Ukumaha kalluunka.
13. Dhirta nool iyo abuurka lagu beero dhirta oo ay ku jiraan agabka beerista dhirta, iyo waxyaabaha la xiriira.
14. Xubnaha, qanjirada iyo dhiiga bini'aadamka, iyo waxyaabaha la xiriira.
15. Walxaha shucaaca bixiya.

QEYBTA 3^{AD}: BADEECADAHA AANLA OGGOLAYN IN LASOO GELIYO DALKA

ALAABAH MAMNUUCA AH
Hilibka doofaarka, baruurta, dhogorta, dhiigga, mindhicirka, xubnaha, iyo wax kasta oo laga soo saaro doofaarka.
Hilibka raha (rakaha).
Daawooyinka jawiga baddela iyo dhammaan maan-dooriyeyaasha noocyada, magacyada iyo qaabkasta oo ay leeyihiin.
Khamriga iyo maan-dooriyaha sunta ah nooc walba oo ay yihiin.
Tubaakada nuuckastoo ay tahay (Tubaakada la calaliyo, tubaakada naswaarka(budada ah), mida shiishiidka (sawika), iwm).
Qashin kasta oo ka yimaada warshadaha soosaara; daawada, kimikada, qashinka ka dhasha wax-soo-saarka, iwm (industrial wastes).
Cuntooyinka laga sameeyey dhiigga xoolaha.
Qalabka, mashiinada, iyo waxyaabaha loo isticmaalo khamaarka.
Agabka xayeysiinta sigaarka.
Maan-dooriyaha tabuuga (taboo drugs).
Wax walba oo lid ku ah shareecadda Islaamka.

Badeecadaha mamnuuca ah si gaar ah waa la soo gelin karaa Soomaaliya iyadoo oggolaansho gaar ah laga helayo Hay'ad dawladeed ama Maamulka ay khuseyso ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

QEYBTA 4^{AAD}: BADEECADAHA LA XADDIDAY IN LA SOO GELIYO SOOMAALIYA

BADEECADAHA LA XADDIDAY	HAY'ADDA RUKHSADA SOO-DHOOFINTA BIXINAYSA
Eeyaha	Wasaaradda Xanaanada Xoolaha
Cuntada Xoolaha	Wasaaradda Xanaanada Xoolaha
Dhamaan maadooyinka sida:-Sodium chloride, Paraffin wax, Ammonium nitrate, Sodium Nitrate, Potassium Chloride, Gelatine, Gunpowder, waxyaabaha qarxa, kaabsulka qarxa ama olola, korantada gubanaysa iyo alaabaha qarxa, macdanta saliidda, polymer acrylic, fiyuusyada qarxa, burburada iyo budada nitrocellulose-ta, aluminium, magnesium, qalabka raajada iyo ilaha kale ee shucaaca iyo tallaalka xoolaha	Hay'adda ay khuseyso
Daawooyinka loogu tala-galay dadka	Wasaaradda Caafimaadka
Daawooyinka xoolaha	Wasaaradda Xanaanada Xoolaha
Kiimikada bacriminta beeraha	Wasaaradda Beeraha
Buulalerada munaasabadaha iyo dabaal-degyada	Wasaaradda amniga
Baaruudda, walxaha qarxa, fiyuusyada badbaadada, fiyuusyada qarxa	Wasaaradaha amniga, iyo Gaashaandhigga
kaabsulka qarxa ama olola	Wasaaradda amniga iyo Gaashaandhigga
Sunta beeraha ee cayayaan dilayasha	Wasaaradda beeraha
Calaamadaha millitariga, jaakadaha xabbada karin iyo dareeska ciidamada, koofiyadaha ciidamada,	Millatariga, Wasaaradda Amniga
Millatariga, jeebbooyinka, ookiyaalayaasha aragga habeenkii, budadka maasada leh iyo doorbiinnada.	Millatariga, Wasaaradda Amniga
Daawooyinka la isku daro ee keenakhataraha caafimaad iyo kuwa degaanka	Wasaaradda Caafimaadka iyo degaanka
Qaadka ama miraa	Wasaaradaha Ganacsiga, Beeraha iyo caafimaadka

Dhamaan Badeecadaha la xaddiday waxaa si gaar ah loo soo gelin karaa Soomaaliya keliya marka fasax/oggolaansho gaar ah laga helo Hay'adda ay khusayso ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

JADWALKA 2^{AAD}

1. Astaanta Tayadda Badeecadaha Dibadda Laga Keeno (Import Standardisation Mark)

(ISM))

2. Astaanta Xalaalnimada Badeecadda (Halal Mark)

The Federal Republic of Somalia
Office of the Prime Minister

Tariikh: 28/10/2023

Xeer Ra'iisul Wasaare Lr.143

XEERKA: XEER-NIDAAMIYAHA BAARITAANKA IYO XAQIIJINTA TAYO-DHAWRKA BADEECADAHA

Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda JFS;

- Markuu arkay:** Qodobka 99^{aad} farqadaha (a), (b) iyo (e) ee Dastuurka KMG.
- Markuu arkay:** Qodobka 100^{aad} farqadaha (a) iyo (d) ee Dastuurka KMG.
- Markuu arkay:** soojeedinta Wasiirka Wasaaradda Ganacsiga iyo Warshadaha.
- Markuu arkay:** Go'aanka Shirka Golaha Wasiirrada ee summaddiisu tahay SHGW.00.51.10.23 ee 28/10/2023, kuna saabsan ansixinta Xeer-Nidaamiyaha Baaritaanka iyo Xaqiijinta Tayo-Dhawrka Badeecadaha oo uu Goluhu cod buuxa ku ansixiyay.
- Markuu tixgeliyey:** Muhiimadda uu leeyahay meel-marinta Xeer-Nidaamiyaha Baaritaanka iyo Xaqiijinta Tayo-Dhawrka Badeecadaha.

Wuxuu Meel-mariyey:

Qodobka 1^{aad}

Go'aanka Shirka Golaha Wasiirrada ee summaddiisu tahay SHGW.00.51.10.23 ee 28/10/2023, kuna saabsan ansixinta Xeer-Nidaamiyaha Baaritaanka iyo Xaqiijinta Tayo-Dhawrka Badeecadaha oo uu Goluhu cod buuxa ku ansixiyay.

Oodobka 2^{aad}

Waxaa Wasaaradda Ganacsiga iyo Warshadaha loo igmaday in ay hir-geliso, meel-marisana Xeer-Nidaamiyaha Baaritaanka iyo Xaqiijinta Tayo-Dhawrka Badeecadaha

Oodobka 3^{aad}

Xeer-Nidaamiyaha Baaritaanka iyo Xaqiijinta Tayo-Dhawrka Badeecadaha waxa uu dhaqan-galayaa marka uu saxiixo Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, waxaana lagu soo saarayaa Faafinta Rasmiga ah ee J.F.S.

Mudane, Hamza Cabdi Barre
Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda JFS

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA	
XAFIISKA HANTIDHAWRKA GUUD	
DIIWAAN NO:	HAN-116-23
TAARIKH:	11-12-2023
SAXIIX:	
AVV. Ahmed Isse Guale	
Hantidhawraha Guud ee Baranka	

JAMHUURIYADA FEDERAALKA SOOMAALIYA
WASAARADDA GANACSIGA IYO WARSHADAH

XEER-NIDAAMIYAHA
BAARITAANKA IYO XAQIIJINTA TAYO-DHAWRKA BADEECADAHA

Waxaa Diyaariyey: Wasaaradda Ganacsiga Iyo Warshadaha, Xukuumadda JFS

2023

CUTUBKA KOWAAD

QODOBBO GUUD

Qodobka 1^{aad}

Qeexid

Haddii aan si kale loogu sheegin xeer-nidaamiyahan gudihiisa, ereyadan soo socda wuxuu mid waliba yelanayaa macnaha ku horqoran:

"Xeer-nidaamiye" waxaa loola jeedaa Xeer-nidaamiyaha Baaritaanka iyo Xaqiijinta Tayo-dhawrka Badeecadaha JFS;

"Hay'adda" waxaa loola jeedaa Hay'adda Tayo-dhawrka Soomaaliyeed;

"Baarista Badeecadaha Furdooyinka" waxaa loola jeedaa xaqiijinta waafaqsanaanta Badeecadaha ee hal-beegyada tayo-dhawrka ee lagu sameeyo Dekedaha, Garoomada iyo bar-xudduudeedyada Dalka, ama xarun kasta oo kale oo ay Hay'addu oggolaato;

"Furdooyin" waxaa loola jeedaa xuddudaha Dalka laga soo galo (dhulka, cirka iyo badda);

"Badeeco" waxaa loola jeedaa shay, alaab ama wax kasta oo ugu dambeyntii noqonkara wax laga ganacsado ama la isticmaalo;

"Shahaadada fasaxa Badeecadda" waxaa loola jeedaa dukuminti ay soo saartay Hay'adda oo caddeynaya in tayada Badeecadda la soo dejiyey ay waafaqsantahay jaan-gooyada Tayo-dhawrka;

"Badeecadda Shatiga leh" waxaa loola jeedaa Badeecadda ay sida joogtada ah u qiimeeyso Hay'adda, una aragto inay waafaqsantahay hal-beegyada Dalka, gobolka ama caalamiga ah ee khuseeya iyadoo la isticmaalayo hab-raac la yaqaan;

"Hal-beegyada Dalka" waxaa loola jeedaa hal-beegyada iyo jaan-gooynta uu Golaha Hay'addu shaaciyey si waafaqsan xeer-nidaamiyahan;

"Badeeco diiwaan-gashan" waxaa loola jeedaa alaabaha leh heerar joogto ah oo ku aaddan waafaqsanaanta hal-beegyada Dalkaama caalamiga ah, oo ay macquul tahay in laga reebo tijaabada/hubinta Dalka;

"Badeeco aan diiwan-gashaneyn" waxaa loola jeedaa alaabada aan lahayn xog hore oo laga tixraaco inay waafaqsan yihiin hal-beegyada tayo-dhawrka, oo ay tahay in la tijaabiyo si loo xaqiijiyo waafaqsanaanta hal-beegyada Dalka;

"Dabar" waxaa loola jeedaa xayiridda isticmaalka iyo furitaanka Badeeco inta go'aanka waafaqsanaanta hal-beegyadu kasoo baxayo;

"Wasiir" waxaa loola jeedaa Wasiirka Wasaaradda Ganacsiga iyo Warshadaha ee Xukuumadda JFS; iyo

"JFS" waxaa loola jeedaa Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

Qodobka 2^{aad}

Magaca Xeer-nidaamiyaha

Xeer-nidaamiyahan waxaa lagu magacaabaa **"Xeer-nidaamiyaha Baaritaanka iyo Xaqiijinta Tayo-dhawrka badeecadaha"**

Qodobka 3^{aad}

Ujeedada Xeer-nidaamiyaha

Xeer-nidaamiyahaan Ujeedadiisu waxa ay tahay in lagu faahfaahiyo qodobada khuseeya ee sharci Lr.27, ee soo baxay 2020, Sharciga Jaan-goynta iyo Tayo-dhawrka Soomaaliyeed, si lagu dhaqan-geliyo.

Qodobka 4^{aad}

Baaxadda Xeer-nidaamiyaha

Xeer-nidaamiyahan waxaa lagu dabaqayaa Dhammaan Badeecadaha soo gelaya bar-xuduudeedyada kala duwan ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

CUTUBKA LABAAD

BAARISTA IYO BIXINTA BADEECADAHA SOO GALA DALKA

Qodobka 5^{aad}

Maamulka Tayada Badeecadaha

Si waafaqsan Qodobka 5^{aad}(1) ee Sharciga Jaan-goynta iyo Tayo-dhawrka Soomaaliyeed, Lr. 27 soona baxay 2020, Hay'adda Tayo-dhawrka Soomaaliyeed (HTS) waa Hay'adda mas'uulka ka ah maamulka, hubinta iyo nidaaminta tayo-dhawrka Badeecadaha soo gelaya, kuwa ka baxaya, kuwa lagu sameeyo ama lagu isticmaalo Dalka.

Qodobka 6^{aad}

Soo-saarista iyo Keydinta Hal-beegyada Dalka

Si waafaqsan Qodobka 24^{aad} (1) ee Sharciga "Jaan-goynta iyo Tayo-dhawrka Soomaaliyeed, Lr.27", Hay'adda Tayo-dhawrka Soomaaliyeed (HTS) ayaa mas'uul ka ah tayo-dhawrka (quality control) iyo soo saarista, keydinta iyo baahinta xogahahal-beegyada Dalka.

Qodobka 7^{aad}

Waafaqsanaanta Hal-beegyada Dalka

Lama soo gelin karo Dalka Soomaaliya Badeecado ay Hay'addu u dejisay hal-beeg, haddii aysan Badeecadaasi buuxin shuruudaha hal-beegyada u yaal.

Qodobka 8^{aad}

Shahaadada waafaqsanaanta Hal-beegyada Dalka

1. Badeecadaha lagu xusay Jadwalka 1^{aad} ee qeybta 1^{aad}, waa inay maraan xaqiijinta waafaqsanaanta hal-beegyada Dalka, Gobolka iyo kuwa caalamiga ah kahor inta aan Soomaaliya lasoo gelin.
2. Badeecadaha lagu tilmaamay faqrada 1^{aad} ee qodobkan, waa in ay wataan shahaadada waafaqsanaanta (Certificate of Conformity).
3. Hay'addu waxay furdooyinka ku yaalla Dekedaha, Garoomada iyo xuduudaha Dalka ka sameynaysaa hubin ku aaddan xaqiijinta in Badeecadaha xeer-nidaamiyahan lagu xusay waafaqsanyihiin Hal-beegyada Dalka, ha noqdeen Badeecadahaasi kuwo ganacsi loo keenay ama isticmaal kale.

Qodobka 9^{aad}

Badeecadaha aan Wadan Shahaadada Waafaqsanaanta Hal-beegyada Dalka

1. Iyadoo aan wax loo dhimeyn Qodobka 5^{aad} ee xeer-nidaamiyahan, Badeecadaha ku xusan Jadwalka 1^{aad} ee qeybta 1^{aad} oo aan wadan shahaadada waafaqsanaanta, waa in la mariyaa baarista Badeecadaha ee furdooyinka (destination inspection).
2. Soo-dejiyuhu haddii uusan wadanshahaadada waafaqsanaanta waa inuu bixiyaa ganaaxa baarista uu qiimaheeda dhanyahay 15% (shan iyo toban boqolkiiba) qiimaha, caymiska iyo qaadista shixnadda (cost of insurance and freight –CIF).

3. Haddii badeecadaha lagu sheegay faqradda (1) ee qodobkan ay waafaqsan yihiin shuruudaha hal-beegyada Dalka, Hay'addu waxay bixinaysaa shahaadada la bixintaanka Badeecadda.
4. Haddii Badeecadahu aysan waafaqsanayn shuruudaha hal-beegyada Dalka, Hay'addu waxay soo saaraysaa ogeysiin kusocota soo-dejiyaha oo ah inuu burburiyo ama uu dibudhoofiyo Badeecadda, iyadoo loo eegayo hadba khatarta ay Badeecaddu u leedahay degaanka iyo noolaha, iyadoo khidmadaha ku baxaya burburinta ama dib-u-dhoofinta laga rabo in uu bixiyo soo-dejiyaha.

Qodobka 10^{aad}

Codsiga Shahaadada Fasaxa la-bixidda Badeecadaha

1. Soo-dejiyaha Badeecadaha ku xusan Jadwalka 1^{aad} waa inuu ka codsadaa Hay'adda shahaadada fasaxa badeecadaha kahor ama marka ay Badeecadu timaado furdada ay kasoo galeyso Dalka.
2. Codsiga lagu sheegay faqradda (1) ee qodobkan waa in ay la socdaan:
 - b. warqadaha Rarka Badeecadda (Bill of Loading) ama xamuul-diyaaradeedka (Airway Bill);
 - t. liiska xirmada (**parking list**);
 - j. shahaadada asalka Badeecadda (**certificate of origin**);
 - x. qaan-sheegatada (**invoice**);
- kh. dokumintiga furdooyinka Badeecadu socdaalka ku soo martay (haddii uu jiro);
- d. shahaadada waafaqsanaanta, haddii ay jirto;
- r. codsiga lagu sheegay farqada (1) ee qodobkan waa in la sameeyaa kahor inta aan waaxda furdooyinku soo-dejiyaha u fasaxin Badeecadaha; iyo
- s. haddii Badeecaddu wadato shahaadada waafaqsanaanta, baaruhu waa inuu hubiyaa Badeecaddasi uu u xaqiijiyo inay badeecaddu waafaqsantahay midda ku xusan, Codsiga iyo Shahaadada Waafaqsanaanta.

Qodobka 11^{aad}

Bixinta Shahaadada Fasaxa Badeecadda

Baaruhu wuxuu bixinayaa shahaadada fasaxa Badeecadda, haddii hubinta lagu ogaado in Badeecadda iyo shahaadada waafaqsanaantoodu is-leeyihiin.

Qodobka 12^{aad}

Baaridda Badeecadaha Furdooyinka

1. Badeecadaha soo socda waa in lagu baaraa furdooyinka:
 - b. badeecadaha ku xusan Jadwalka 1^{aad} ee Qeybta 1^{aad}, ee yimaada furdooyinka Dalkaiyagoo aan wadan shahaadada waafaqsanaanta;
 - t. badeecadaha ku xusan Jadwalka 1^{aad} ee Qeybta 1^{aad}, ee yimaada furdooyinka Soomaaliya iyagoo wata shahaadada waafaqsanaanta, balse xaqiijin kadib baaruhu:
 - i. u arko in aysan is-lahayn shahaadada waafaqsanaanta iyo Badeecadu; ama
 - ii. uu ka shakiyo inaysan waafaqsaneyn hal-beegyada Dalka;
- j. Badeecadaha ku xusan Jadwalka 1^{aad} ee Qeybta 2^{aad}, ee leh tilmaamaha soo socda:
 - i. badeecadaha qiimaha ay ku saaran yihiin markabka (freight on board price FOB Price) aysan ka badnayn lacag SH. SO. u dhigma US\$ 3,000.00 (saddex kun) oo doolarka Maraykanka ahna cunto, agabka carruurta, waxyaalaha la isku qurxiyo, fiilooyinka korantada, noocyada kala duwan ee doobiyo-

- bareesyada, fooneeyeyaasha timaha, kirliyada korontada, qalabka cadceedda(solar), bareesyada iyo daare-demiyeyaasha;
- ii. alaabada cayriinka ah ee Badeecadaha laga soo saaro oo sidooda looga ganacsanayo ama laga sameynayo Badeecado aan rukhsad ka haysan Hay'adda Tayo-dhawrka Soomaaliyeed;
 - iii. mashiinada warshadaha iyo agabka lagu dayactiro warshadaha ee aan rukhsad ka haysan Hay'adda Tayo-dhawrka Soomaaliyeed ama hay'ad dawladeed oo kale oo loo idmaday, iyo haddii Mashiinada (qalabka) iyo agabka ganacsi loo keeno hay'ad dawli ah;
 - x. badeecadaha hoos yimaada heshiis is-af-garad oo Soomaaliya kala dhaxeeya hal wadan ama ka badan, uusanna baaruhu ku qancin inay leeyihiin tayadii looga baahnaa.
 - kh. badeecadaha lagu baaro furdooyinka waxaa baaraya oo hubinaya baare (inspector) si uu u go'aamiyo inay waafaqsan yihiin hal-beegyada Dalka.
 - d. baaruhu wuxuu muunad ka qaadan karaa Badeecadda u baahan in lagu baaro furdooyinka si uu ugu baaro sheybaar, una go'aamiyo inay waafaqsan yihiin hal-beegyada Dalka.
 - r. soo-dejiyaha Badeecadda waa inuu bixiyaa Khidmadda baarista Badeecadda ee furdooyinka iyo Khidmadda tijaabada muunadda haddii Badeecadda lagu baarayo sheybaarka(laboratory analysis).
 - s. Soo-dejiyaha Badeecadda u baahan in lagu baaro furdooyinka ayaa mas'uul ka ah khidmadda keydinta, baarista sheybaarka iyo kharash kasta oo kale oo ka dhasha baarista Badeecadda furdooyinka.
 - sh. baaraha waa inuu u soo saaraa badeecadaha uu go'aamiyo inay waafaqsan yihiin hal-beegyada Dalka "shahaadada fasaxa Badeecadda".
 - dh. haddii baaruhu go'aamiyo in Badeecadda, lagu baaray furdooyinka, aysan waafaqsaneyn hal-beegyada iyo jaan-gooyooyinka Dalka, baaruhu waa inuu maareeyaha Tayo-dhawrka ogeysiisaa, maareeyuhuna:
 - i. soo saaraa ogeysiin uu ku farayo soo-dejiyaha in la burburinayo ama uu dib u dhoofiyo Badeecadda, kharashaadka ku baxayana uu bixiyo;
 - ii. wargeliyaa hay'adaha ay khusayso (marka ay ku habboon tahay), sida Waaxda furdooyinka (customs department) iyo/ama Booliska Soomaaliyeed;
 - iv. diido in Badeecadda la geliyo Dalka;
 - v. celiyaa Badeecadda haddii Badeecaddu ku jirto bakhaar u xiran waaxda furdooyinka; ama
 - vi. uu ku dhegan yahay dabarka hay'addu (SOBS store under seal).

Qodobka 13^{aad}

Xaqiijinta Waqtiga Badeecadda

Haddii badeecaddu ay leedahay waqti qayaxan baaruhu waa inuu hubiyaa kahor inta uusan soo saarin shahaadada fasaxa Badeecadda in waqtiga Badeecadda ku xaddidan kuna qoran yahay ugu yaraan:

- b. in waqtiga 1 (hal) sano ama ka badan uga harsan yahay, haddii waqtiga Badeecaddu uu ka badan yahay 1 (hal) sano;
- t. ugu yaraan 50% (boqolkiiba konton) ay uga harsan tahay, haddii waqtiga Badeecadda uu yahay 1 (hal) sano ama ka yar.

Qodobka 14^{aad}

Reebbanaanta Sii-dayn Badeecadaan Lahayn Shahaado Fasax

Haddii aanu soo-dejiyuhu wadanin shahaadada fasaxa Badeecadda, baaruhu wuxuu kaliya oo Badeecaddaas u ogolaan karaa in lagu xareeyo bakhaarka maamulka furdooyinka ama keydka dabarka Hay'adda (SOBS store under seal), ilaa laga caddeeyo waajibaadka sharci ee lagu leeyahay soo-dejiyaha aan wadan shahaadada fasaxa Badeecadda.

Qodobka 15^{aad}

BadeecadLagu Sameeyey Dal Kale

Soo-dejiyaha badeeco lagu farsameeyey/laga soo saaray dal heshiis kala dhexeeyo Soomaaliya (oo labada dhinacba ay iska aqbalaan summadaha tayo ee badeecadaha ay soo saaraan), islamarkaana wadata summadda caddeynta tayada Badeecadda ee Dalkaas, wuxuu dalbanayaa islamarkaana la siinayaa shahaadada fasaxa Badeecadda, iyadoo aan Badeecaddaas la marsiin Qiimeynta Tayada Shixnadaha ka hor – (Commercial Banking & Credit Analyst) CBCA.

Qodobka 16^{aad}

Burburinta ama Dib-u-dhoofinta Badeecadda

1. Haddii la soo saaro ogeysiiska burburinta ama dib-u-dhoofinta Badeecadaha aan waafaqsaneynhal-beegyadaDalka, waxaa lagu fulinayaa muddo 14 (afar iyo toban) maalimo shaqo, iyadoo khidmadaha ka dhalanaya uu bixinayo soo-dejiyuhu.
2. Badeecadda waa in:
 - b. la burburiyaa haddii aysan khatar weyn u geysaneyn degaanka; ama
 - t. dib loogu celiyaa dalkii markii hore laga keenay, haddii ay khatar baaxad leh u geysaneyso bey'adda.
3. Badeecadda dib loo celinayo looma dhoofin karo dal kale oo aan ahayn dalkii laga keenay. Marka la fulinayo ogeysiiska dib-u-dhoofinta ama gubidda Badeecaddaha waa in loo fuliyaa si waafaqsan shuruudka khusaysa.

Qodobka 17^{aad}

Astaanta Tayada BadeecaddaDibadda Laga Keeno (Import Standardisation Mark (ISM))

Badeecadwalba oo saameynaysa caafimaadka bulshada, bed-qabka degaanka iyo waxyaabaha korantada ku shaqeeya (electronics) inta aan la siin shahaadada fasaxa waa in la siiyaa "astaanta tayada Badeecadda dibadda laga keeno", haddii uu shuruudihii kale soo buuxiyey soo-dejiyuhu.

Qodobka 18^{aad}

Astaanta Xalaalnimada Badeecadda (Halal Mark)

1. Wax walba oo hunguriga la mariyo, taabta ama la marsado jirka (lagu subkado tin iyo oogomidayrabto ha ahaatee) ama la xirto (marasho iyo ilasho), waa in marka la hubiyo inay waafaqsanyihiin hal-beegyadaDalka ee xalaasha khuseeya la siiyaa "astaanta xalaalnimada Badeecadda".
2. Waxaa kale oo astaanta xalaalnimada (Halal Mark) qaadan kara badeeco walba oo astaan xalaal ka wadata hay'ad ama wadan heshiis is-aqoonsi kala dhexeeyo Hay'adda Taya-dhawrka Soomaaliyeed.

Qodobka 19^{aad}

Dhaqan-gal

Xeer-nidaamiyaha Baaritaanka iyo Xaqiijinta Tayo-dhawrka Badeecadaha JFS wuxuu dhaqan-gelayaa marka ay ansixiyaan Golaha Wasiirrada, Ra'sul-wasaaruhuna Dekreeto ku soo saaro, laguna shaaciyoo Faafinta Rasmiga ah ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

JADWALKA 1^{aad}

Qodobbada Xeer-nidaamiyaha ee 5(1), 7(1); 7(2); iyo 7(4)
QEYBTA 1^{AAD}

QEYBAHA BADEECADAHA LA MARSINAYO QIIMEYNTA TAYADA SHIXNADAHA - CBCA

QEYBTA	QEYBAHA GUUD EE ALAABAHA	TILMAANTA
QAYBTA 1	Badeecadaha dawooyinka iyo agabka/qalabka la xiriira	Badecadahan waxay isugu jiraan daawooyinka, iyo dhammaan maaddooyinka caafimaadka, iyo agabka/qalabka loo isticmaalo ujeedooyinka caafimaad.
QAYBTA 2	Korantada iyo qalabka elektarooniga oo ay ku jiraan qalabka cadceedda (solarka)	Badeecadahan waxay isugu jiraan dhammaan noocyada agabka ama qalabka soo saara ama ku shaqeeya korontada. Tusaale ahaan, dhammaan mishiinada iyo qalabka IT-ga (sida kumbuyuutarrada, daabacayaasha, iskaanarada, hard-drives-ka, processors-ka, servers-ka, motherboard-yada, falaashyada, routers-ka, iwm), agabka guriga iyo jikada, agabka muusiga iyo codka, qalabka maqalka iyo muuqaalka, nidaamyada iyo agabka isgaarsiinta, qalabka leyrka, fiilooyinka, batariyada, isku-xirayaasha, daare-damiyaasha, furayaasha xiriirsan, matoorrada korontada, koronto-dhaliyayaasha, gudbiyeyayaasha, dheelitirayaasha korontada (drives) qalabka farsamada gacanta ee korontada ku shaqeeya, qalabka qaybinta shidaalka, TV-yada iyo qalabka la xiriira TV-ga, qalabka saaluunka/is-quxinta, mashiinada madadaalada & mishiinada adeega gaarka ah, iyo dhammaan agabka cadceed (solarka AC (mukeeyfyada) iwm.
QAYBTA 3	Cuntooyinka iyo alaabaha cuntada laga sameeyo	Dhammaan badeecadaha la cuno ee cayriinka ah ama warshadaysan, iyo walxaha loo isticmaalo diyaarintooda. Waxaa kamid ah cuntada diyaarsan, cabitaannada aashitada leh, alaabaha ay ku jirto ama aysan ku jirin nikotiinka ee loogu tala-galay in la nuugo, la neefsado iyada oo aan guban, iyo alaabaha kale ee nikotiinka ku jira ee loogu talagalay in la nuugo oo jirka bani'aadamka la geliyo iwm.
QAYBTA 4	Alaabaha macdanta oo ay ku jiraan batroolka	Cusbada, maaddada Sulphur-ka, carrada iyo dhagaxa, macdanta malaaska (tusaale: ciidda, quartz-ka), lime-ta iyo shamiintada/sibirka oo ay ku jirto maaddada kaolin-ka; macdanta shidaalka, saliidda (ooliyada) iyo alaabaha la qaaciyo (batroolka, naftada iwm); Iskudhisyada kiimikada ah ee aan

		organic ahayn ee biraha qaaliga ah, walxaha shucaaca, iyo dhammaan kiimikooyinka organica ah.
QAYBTA 5	Xoolaha nool	Dhammaan xoolaha nool.
QAYBTA 6	Waxyaabaha kimikada ah	Dhammaan walxaha la sifeeyey ama la diyaariyey, gaar ahaan kuwa gacan ku sameyska ah. Qeybtan waxaa kamid ah dhammaan waxyaabaha la isku qurxiyo, cadarada/baraafoonaada, kiimikooyinka lagu dhaqo biyaha, bacrimiyeyaasha, sunta cayayaanka, sunta loogu tala-galay waxyaabo gooni ah oo cayayaan ah, sunta dhirta, sunta funguska iyo waxyaabaha guriga loo isticmaalo sida saabuunta iyo nadiifiyeyaasha, gaas-daarayaasha, taraqa, shumaca, sigaarka, alaabaha batroolka, ooliyada, shidaalka, alaabaha nadaafadda, tarmuusyada, alaabaha carruurta lagu ciyaarsiyo, alaabaha jikada, xabagta, rinjiga guryaha ee dhismayaasha, jeestada, qoray-dhukayga, dhalaaliyayaasha, iwm.
QAYBTA 7	Alaabaha carruurta	Dhammaan alaabaha ay ku ciyaaraan carruurta, boombalayaasha, baabuurta carruurta iyo agab kasta oo lugo leh, agabka xujooyinka/madadaalada,iwm.
QAYBTA 8	Qalabka makaanikada, qalabka dhismaha iyo agabka gaaska	Dhammaan alaabaha loo isticmaalo farsamada gacanta, injineeriyada, makaanikada iyo/ama dhismayaasha. Waxaa hoos yimaada qalabka farsamada, qalab-marineedka (Conduits and Fittings), Alaabaha birta ka sameysan, alaabaha saqafka, qalabka cabbirka, dhagxaanta dhismaha, alaabaha dhoobka ah, tubbooyinka, biraha dhismaha, alaabaha aluminium-ka iyo birta ka sameysan, haamaha gaaska (ambuubada), furayaasha iyo qufullada, biraha daahyada iyo wixii raaca, kumbasoorayaasha, iyo alaabaha wax lagu nashqadeeyo. Agabka gaaska waxaa kamid ah kuleyliyaasha, burjikooyinka, haamaha gaaska(ambuubada), shooladaha, feynuusyada iwm
QAYBTA 9	Warqadaha iyo agabka qoraalka	Dhammaan waxyaabaha warqadda ka sameysan, buugaagta, waraaqaha daabacaadda, waraaqaha koobiga, waraaqaha suuliga, agabka qoraalka, sabbuuradaha, alaabaha stationary-ga iyo iwm.
QAYBTA 10	Alaabaha guriga la dhigo (kuwa alwaaxa iyo kuwa birta ah)	Dhammaan alaabada guriga ama xafiiska la dhigo ee ka sameysan alwaaxa, geedka bambuuga (del-ka) iyo birta. Waxaa kamid ah

		noocyada kala duwan ee kumusaatooyinka sida Sheets, strips, panels for veneering, fibre boards, densified wood iyo iwm
QAYBTA 11	Alaabaha ka sameysan dunta, haragga, balaastiga iyo bambiirada	Dhammaan alaabta ka samaysan dunta, balaastiga, haragga iyo bambiirada. sida maro-kaneecada, go'yaasha sariirta, timaha burukada, agabka balaastigga, kabaha, suumanka iwm
QAYBTA 12	Alaabaha celiska ah oo ay ku jiraan baabuurta lasoo isticmaalay	Dhammaan waxyaabaha celiska ah sida dharka, kabaha, waxyaabaha korontada iyo elektiroonigga ah, baaskiillada, mootooyinka, alaabaha guriga la dhigto iyo baabuurta iwm.
QAYBTA 13	Badeecadaha iyo agabka dayactirka gaadiidka	Dhammaan alaabta/qalabka la xiriira baabuurta, gaadiidka iyo baaskiillada. Waxaa kamid ah qeybaha spare-partiska ama agabyada dayactirka, sida batariyada, taayirada iyo tubooyinka gudaha taayarka, baaskiillada, spare parts-ka la xiriira mishiinada/qalabka beeraha, garneellada iwm
QAYBTA 14	Qalabka badbaadada	Dhammaan alaabta loo xirto taxaddarka iyo badbaadada aadanaha ama loo isticmaalo is-dhawrida. Tusaalooyinka badeecadahan waxaa kamid ah galoofisyada, suumanka kursiyada gaariga, kabaha, koofiyadaha, qalabka dab-demiska, bustayaasha, qalabka amniga elektaroonigga ah, gambaleelka digniinta dabka, iwm.
QAYBTA 15	Gaadiidka, diyaaradaha, maraakiibta iyo qalabka rarka/xamuulka la xiriira iyo shidaalka (petrochemicals)	waxaa kamid ah gaadiidka, diyaaradaha, maraakiibta iyo qalabka socdaalka la xiriira oo ay ku jiraan mootooyinka iyo shidaalka iyo waxyaabaha shidaalka laga sameeyo (petrol and petrochemicals)

QEYBTA 2^{AAD}

BADEECADAHA AAN LAGA RABIN INAY SOOMARAAN QIIMEYNTA TAYADA SHIXNADAHA KA HOR (CBCA) IYO BAARISTA

1. Shixnadaha qiimaha ay ku saaran yihiin markabka (freight onboard Value **FOB**) aanu ka badneyn US\$ 3,000.00 (saddex kun) doolarka Maraykankamarka laga reebo badeecadaha khatarta leh ee lagu faahfaahiyey Qodobka 9^{aad}(1) (c) (i).
2. Badeecadaha gaarka ee loogu talo-galay mashruuc dawladeed, kuwaas oo soo-iibintooda loo maray nidaam tayo-dhawr oo dammaanad-qaadaya inay waafaqsan yihiin hal-beegyada Dalka.
3. Walxaha ceyriinka ah ee loo keeno si loogu isticmaalo wax-soo-saarka warshadaha oo aan la iibineyn;

4. Shixnadaha safaaradaha/diblomaasiyadeed.
5. Alaabaha gaarka ah ee muwaadiniinta Soomaaliyeed oo Dalka kusoo guryo-noqonaya ama qurba-joogta ah iyo ajaanibta.
6. Alaabaha hoos yimaada heshiiska aqoonsiga tayo-dhawr ee wadaagga ah.
7. Mashiinada (qalabka) warshadaha iyo agabka loo keeno si loogu isticmaalo wax-soo-saarka ee aan iibka aheyn.
8. Alaabaha iyo badeecadaha xoolaha ee hallaawgoodu dhawyahay.
9. Qalabka iyo agabka milatariga, booliska iyo xabsiyada.
10. Xoolaha nool oo ay ku jiraan kalluunka nool, xayawaan-badeedka qolofta leh ee nool, iyo noolayaasha kale ee biyaha.
11. Shahwada xoolaha.
12. Ukumaha kalluunka.
13. Dhirta nool iyo abuurka lagu beero dhirta oo ay ku jiraan agabka beerista dhirta, iyo waxyaabaha la xiriira.
14. Xubnaha, qanjirada iyo dhiiga bini'aadamka, iyo waxyaabaha la xiriira.
15. Walxaha shucaaca bixiya.

QEYBTA 3^{AAD}: BADEECADAHA AANLA OGGOLAYN IN LASOO GELIYO DALKA

ALAABAH MAMNUUCA AH
Hilibka doofaarka, baruurta, dhogorta, dhiigga, mindhicirka, xubnaha, iyo wax kasta oo laga soo saaro doofaarka.
Hilibka raha (rakaha).
Daawooyinka jawiga baddela iyo dhammaan maan-dooriyeyaasha noocyada, magacyada iyo qaabkasta oo ay leeyihiin.
Khamriga iyo maan-dooriyaha sunta ah nooc walba oo ay yihiin.
Tubaakada nuuckastoo ay tahay (Tubaakada la calaliyo, tubaakada naswaarka(budada ah), mida shiishiidka (sawika), iwm).
Qashin kasta oo ka yimaada warshadaha soosaara; daawada, kimikada, qashinka ka dhasha wax-soo-saarka, iwm (industrial wastes).
Cuntooyinka laga sameeyey dhiigga xoolaha.
Qalabka, mashiinada, iyo waxyaabaha loo isticmaalo khamaarka.
Agabka xayeysiinta sigaarka.
Maan-dooriyaha tabuuga (taboo drugs).
Wax walba oo lid ku ah shareecadda Islaamka.

Badeecadaha mamnuuca ah si gaar ah waa la soo gelin karaa Soomaaliya iyadoo oggolaansho gaar ah laga helayo Hay'ad dawladeed ama Maamulka ay khuseyso ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

QEYBTA 4^{AAD}: BADEECADAHA LA XADDIDAY IN LA SOO GELIYO SOOMAALIYA

BADEECADAHA LA XADDIDAY	HAY'ADDA RUKHSADA SOO-DHOOFINTA BIXINAYSA
Eeyaha	Wasaaradda Xoolaha Xanaanada
Cuntada Xoolaha	Wasaaradda Xoolaha Xanaanada
Dhamaan maadooyinka sida:-Sodium chloride, Paraffin wax, Ammonium nitrate, Sodium Nitrate, Potassium Chloride, Gelatine, Gunpowder, waxyaabaha qarxa, kaabsulka qarxa ama olola, korantada gubanaysa iyo alaabaha qarxa, macdanta saliidda, polymer acrylic, fiyuusyada qarxa, burburada iyo budada nitrocellulose-ta, aluminium, magnesium, qalabka raajada iyo ilaha kale ee shucaaca iyo tallaalka xoolaha	Hay'adda ay khuseyso
Daawooyinka loogu tala-galay dadka	Wasaaradda Caafimaadka
Daawooyinka xoolaha	Wasaaradda Xoolaha Xanaanada
Kiimikada bacriminta beeraha	Wasaaradda Beeraha
Buulalerada munaasabadaha iyo dabaal-degyada	Wasaaradda amniga
Baaruudda, walxaha qarxa, fiyuusyada badbaadada, fiyuusyada qarxa	Wasaaradda amniga, iyo Gaashaandhigga
kaabsulka qarxa ama olola	Wasaaradda amniga iyo Gaashaandhigga
Sunta beeraha ee cayayaan dilayasha	Wasaaradda beeraha
Calaamadaha millitariga, jaakadaha xabbada karin iyo dareeska ciidamada, koofiyadaha ciidamada,	Millatariga, Wasaaradda Amniga
Millatariga, jeebbooyinka, ookiyaalayaasha aragga habeenkii, budadka maasada leh iyo doorbiinnada.	Millatariga, Wasaaradda Amniga
Daawooyinka la isku daro ee keenakhataraha caafimaad iyo kuwa degaanka	Wasaaradda Caafimaadka iyo degaanka
Qaadka ama miraa	Wasaaradaha Beeraha iyo Ganacsiga, Beeraha iyo caafimaadka

Dhamaan Badeecadaha la xaddiday waxaa si gaar ah loo soo gelin karaa Soomaaliya keliya marka fasax/oggolaansho gaar ah laga helo Hay'adda ay khasayso ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

JADWALKA 2^{AAD}

1. Astaanta Tayadda Badeecadaha Dibadda Laga Keeno (Import Standardisation Mark)

(ISM))

2. Astaanta Xalaalnimada Badeecadda (Halal Mark)

The Federal Republic of Somalia
Office of the Prime Minister

Tariikh: 09/11/2023

Xeer Ra'iisul Wasaare Lr.144

**XEERKA: XEER-NIDAAMIYAHA HAY'ADDA SIRDOONKA IYO
NABADSUGIDDA QARANKA**

Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda JFS;

Markuu arkay: Qodobka 99^{aad} farqadaha (a), (b) iyo (e) ee Dastuurka KMG.

Markuu arkay: Qodobka 1^{aad} farqadda 11^{aad} ee Sharci LR.003 ee soo baxay 08/ Maarso 2023 Sharciga Hay'adda Sirdoonka iyo Nabadsugidda Qaranka

Markuu arkay: Warqadda summaddeedu tahay REF.WAG/XWD/703/23 ee ku taariikheysan 04/11/2023 kuna saabsan codsi soojeedinta Wasiiru Dowlaha Wasaaradda Amniga Gudaha.

Markuu arkay: Go'aanka Shirka Golaha Wasiirrada ee summaddiisu tahay SHGW.00.52.11.23 ee 09/11/2023, kuna saabsan ansixinta Xeer-Nidaamiyaha Hay'adda Sirdoonka iyo Nabadsugidda Qaranka oo uu Goluhu cod aqlabiyad leh ku ansixiyay.

Markuu tixgeliyey: Muhiimadda uu leeyahay Xeer-Nidaamiyaha Hay'adda Sirdoonka iyo Nabadsugidda Qaranka.

Wuxuu Meel-mariyey:

Qodobka 1^{aad}

Go'aanka Shirka Golaha Wasiirrada ee summaddiisu tahay SHGW.00.52.11.23 ee 09/11/2023, kuna saabsan ansixinta Xeer-Nidaamiyaha Hay'adda Sirdoonka iyo Nabadsugidda Qaranka oo uu Goluhu cod aqlabiyad leh ku ansixiyay.

Qodobka 2^{aad}

Waxaa Wasaaradda Amniga loo igmaday in ay hir-geliso, meel-marisana Xeer-Nidaamiyaha Hay'adda Sirdoonka iyo Nabad Sugidda Qaranka.

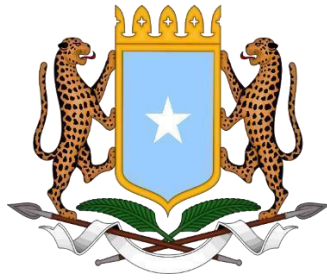
Qodobka 3^{aad}

Xeer-Nidaamiyaha Hay'adda Sirdoonka iyo Nabadsugidda Qaranka waxa uu dhaqan-galayaa marka uu saxiixo Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, waxaana lagu soo saarayaa Faafinta Rasmiga ah ee J.F.S.

Mudane, Hamza Cabdi Barre
Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda JFS

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA	
XAFIISKA HANTIDHAWRKA GUUD	
DIWAAN NO:	HAN-117-23
TAARIKH:	11-12-2023
SAXIIX:	
AVV. Ahmed Issa Gutsa	
Hantidhawraha Guud ee Qaranka	

JUMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
WASAARADDA AMNIGA GUDAHA

XEER-NIDAAMIYAHA

Hay'adda Sirdoonka iyo

Nabadsugidda Qaranka

(XN-HSNQ)

2023

XEER Lr. 144 ee soo baxay 09/11/2023. Xeer-nidaamiyaha
Hay'adda Sirdoonka iyo Nabadsugidda (HSNQ)

ARAR

Iyadoo la fulinayo Amarka Madaxda Sare ee Dalka, lagana anba qaadayo **baahida weyn ee loo qabay** in shaqada, awoodaha iyo dhammaan arrimaha **Hay'adda Sirdoonka iyo Nabadsugidda (HSNQ)** khuseeya ay noqdaan kuwa qeexan oo sharciyad ku salaysan; waxaa la diyaariyey Hindise-sharciyeedka Hay'adda Sirdoonka iyo Nabadsugidda Qaranka (HSNQ).

Taariikhdu markii ay ahayd 12-kii Desembar 2022 ayaa **Wasiirka Amniga Gudaha** Hindise-sharciyeedka HSNQ ku lifaaqay codsiga soo-jeedinta iyo gudbinta, ka dib markii uu helay ra'yiga iyo talada **Garyaqaanka Guud ee Qaranka**.

Sidoo kale, 5-tii Jannaayo 2023, ayaa **Golaha Wasiirradu** cod aqlabiyad ah ku ansixiyey Hindise-sharciyeedka Hay'adda, isla taariikhdaas ayaana **Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda JFS** amray in si deg deg ah loogu gudbiyo Golaha Shacabka.

Hindise-sharciyeedka Hay'adda Sirdoonka iyo Nabadsugidda Qaranka wuxuu Golaha Shacabka gaaray taariikhdu markay ahayd 7-dii Jannaayo 2023, ka dibna wuxuu maray dhammaan habraacyada kala duwan ee akhrinta 1aad, 2aad iyo 3aad.

Golaha Shacabka wuxuu si waafaqsan Qodobka 82(1)(a) ee **Dastuurka KMG** ku ansixiyey Hindisaha HSNQ 6-dii Febraayo 2023, isla markaana waxaa loo gudbiyey Golaha Aqalka Sare si ay waajibaadkooda dastuuriga ah uga gutaan.

Golaha Aqalka Sare wuxuu asna dhankiisa ansixiyey 22-kii Febraayo 2023 isla nuqulkii Golaha Shacabka oo aan waxba laga bedelin si waafaqsan Qodobka 82(2)(a) ee Dastuurka KMG.

Taariikhdu markii ay ahayd 28-kii Febraayo 2023, ayaa Golaha Shacabku Hindise-sharciyeedka HSNQ u gudbiyey **Madaxweynaha JFS** si waafaqsan Qodobka 90(f) ee Dastuurka KMG, si uu u meel-mariyo, isla markaana loogu soo saaro Faafinta Rasmiga ah ee Dawladda una noqdo Sharci dhaqangal ah, si waafaqsan Qodobka 84^{aad} iyo 85^{aad} ee Dastuurka KMG.

Ugu danbayntii, Madaxweynaha JFS ayaa 8-dii Maarso 2023 saxiixay, isla markaana **meel-mariyey** Sharciga Hay'adda Sirdoonka iyo Nabadsugidda

Qaranka, Sharci Lr.004 ee 08/03/2023, waxaana lagu soo saaray **Faafinta Rasmiga ah**, sidaas ayuuna Sharciga HSNQ dhaqangal ku noqdey.

Sharciga HSNQ wuxuu qeexay Mabaadi'da hagaysa shaqada Hay'adda, wuxuuna xeeriyey arrimaha asaasiga ah ee khuseeya qaab-dhismeedka Hay'adda, maqaamkeeda sharciyeed, shaqadeeda iyo awoodaheeda. Wuxuu kaloo caddeeyey

xuquuqda asaasiga ah ee xubnaha Hay'adda, awoodahooda, waxayaabaha ka reebban, waajibaadka iyo hawl-gelinta ciidanka iyo arrimo kale oo muhiim u ah shaqada HSNQ.

Dhanka kale, sharciga HSNQ wuxuu caddeeyey in HSNQ yeelaneyso **Xeer-nidaamiye** dhammeystiraya isla markaana faahfaahinaya arrimo badan oo shaqada HSNQ lama huraan u ah, oo sharciga Hay'addu u dhaafay in Xeer-nidaamiyuhu xeerayo. Xeer-nidaamiyahaas oo uu soo saari doono Golaha Wasiirrada si waafaqsan Qodobka 99^{aad}, farqada (b) ee Dastuurka KMG ah.

Waxyaabaha muhiimka ah ee sharciga HSNQ uu tilmaamay in lagu nidaamiyo ama uu u xawilay in loo raaco si waafaqsan Xeer-nidaamiyaha Hay'adda waxaa ka mid ah:

- a) Faahfaahinta hannaanka shaqo-ka-saaridda, keyd-gelinta iyo xil-ka-qaadista xubnaha Hay'adda (Qodobka 12^{aad} faqrada (3) iyo (4), lala akhriyay Qodobka 28^{aad} ee sharciga Hay'adda);
- b) Waajibka Agaasimaha Guud (Taliyaha) ee Hay'adda ka saaran ilaalinta iyo meel-marinta Sharciga, Xeer-nidaamiyaha iyo Xeer-hoosaadka HSNQ (Qodobka 12^{aad} (8));
- c) Qeexidda Kaaliyaha noqonaya sii-hayaha xilka iyo xafiiska Agaasimaha Guud/Taliyaha ee Hay'adda markii uu bannaanaado sabab ay ahaataba (Qodobka 14^{aad} (2));
- d) Nidaaminta mushaaraadka, gunnooyinka iyo guud ahaan xuquuqda xubnaha Hay'adda (Qodobka 23^{aad}, lala akhriyay Qodobka 25^{aad}).
- e) Nidaaminta derejooyinka iyo dallacaadda ciidanka iyo guud ahaan xubnaha Hay'adda (Qodobka 25^{aad} (7) iyo Qodobka 27^{aad} (4));
- f) Habka cabashada iyo dacwad sheegashada xubnaha Hay'adda iyo cid kasta oo heshiis kula shaqeeya HSNQ (Qodobka 30^{aad});
- g) Meelaha kale ee sharciga Hay'addu Xeer-nidaamiyaha ku tilmaamay waxaa ka mid ah: (Qodobka 12^{aad} (6), Qodobka 13^{aad} (4) iyo Qodobka 21^{aad} (7)).

CUTUBKA KOWAAD

QODOBBO GUUD

Qodobka 1aad

Eray-bixin

1. Haddii aan Xeer-nidaamiyahan dhexdiisa si kale loogu sheegin, ereyada soo socda, waxay yeelanayaan macnaha iyo fasiraadda mid kasta ku hor qoran:

- a) **Xeer-nidaamiye**: Waxaa loola jeedaa Xeer-nidaamiye faahfaahinaya hawlaha Hay'adda, laguna dhaqan-gelinayo sharciga HSNQ isla

markaasna ay soo saaraan Golaha Wasiirrada si waafaqsan Qodobka 99aad (b) ee Dastuurka KMG iyo Qodobada Sharciga HSNQ.

- b) **Xeer-hoosaad:** Waa Xeer maamul oo hagaya laguna socodsiinayo shaqada joogtada ah ee HSNQ, waxaana soo saara Agaasimaha Guud/Taliyaha ee HSNQ si waafaqsan Qodobka 1aad (12) iyo Qodobka 6aad (3) ee Sharciga HSNQ iyo Xeer-nidaamiyahan.
- c) **Golaha Wasiirrada:** Waxaa loola jeedaa Golaha Wasiirrada Jahmuuriyadda Federaalka Soomaaliya.
- d) **Taliyaha:** Waxaa loola jeedaa Taliyaha / Agaasimaha Guud ee Hay'adda Sirdoonka iyo Nabadsugidda Qaranka.
- e) **Ku-sime:** waa mas'uul si ku-meel-gaar ah u haya xil inta uu qofkii ku magacawnaa uu xafiiska ku soo laabanayo, waxaana xilka u dhiiba isla qofka jagada haya ee dalka uga maqnaanaya safar, fasax ama duruuf caafimaad awgeed.
- f) **Sii-haye:** waa mas'uul haya xil qofkii hayay aanu ku soo noqoneyn oo uu dhintay ama xilka laga qaaday ama uu is-casilay, wuxuuna sii- hayuhu xilka hayaa ilaa laga magacaabo ama laga doorto qofkii xilkaas qaban lahaa.
- g) **Xubin:** Xubanaha Hay'adda Sirdoonka iyo Nabadsugidda Qaranka.
- h) **Ciidan:** Ciidanka Hay'adda Sirdoonka iyo Nabad sugidda Qaranka.
- i) **Amar-ciidan:** waa amar kasta oo ka soo baxa madaxda ama taliyeyaasha ciidanka heer kasta oo ay tahayba, kuwaas oo ay ka mid yihiin, balse aan ku koobnayn, joogidda, tegista meeshii qof kasta lagu qeybshey, dhigista wax kasta meesha ku habboon iyo gudashada waajib kasta waqtigii iyo sidii loogu talagalay.
- j) **Asluub ama Dishibiliin ciidan:** waa caadeysiga ilaalinta anshaxa, xeerarka ciiddannimo iyo gudashada waajibaadka ciiddannimo si sax ah oo xil-kasnimo iyo daacadnimo ku jirto.
- k) **Anshax:** waxaa loola jeedaa hab-dhaqan iyo caado ku salaysan mabaadi', qiyam iyo xeerar ay tahay in la ilaaliyo laguna dhaqmo oo tilmaamaya sida habboon iyo sida aan habboonayn.
- l) **Anshax-marin:** edbinta iyo ganaaxidda qof ku dhacay wax liddi ku ah anshaxa, isla markaana ay bixiso cid awood sharci u leh, si waafaqsan sharciga;
- m) **Adeegsiga Maandooriye:** isticmaalka wax kasta oo xiska (maanka) qofka bedeli kara ama waxyeello maskaxeed ama sakhraamid keeni kara muddo gaaban ama dheer, qaabkii la doonaba ha loo adeegsadee, sida: cunid, cabid, dhuuqid, ursasho, durid cirbad, shidasho iwm.

- n) **Saldhig mushaar:** waxaa loola jeedaa mushaar bileedka xubinta oo aan Gunno lahayn;
 - o) **Hawlgab:** waxaa loola jeedaa xubin gaaray da'da shaqo ka-fariisiga ee ku qeexan sharciga HSNQ.
2. Xuruufta hoos ku xusan mid kasta waxaa laga soo gaabiyey ereyada ku hor qoran:
- a) **HSNQ:** Hay'adda Sirdoonka iyo Nabadsugidda Qaranka;
 - b) **XN-HSNQ:** Xeer-nidaamiyaha Hay'adda Sirdoonka iyo Nabadsugidda Qaranka;
 - c) **XH-HSNQ:** Xeer-hoosaadka Hay'adda Sirdoonka iyo Nabadsugidda Qaranka;
 - d) **AG:** Agaasimaha Guud ee HSNQ.

Qodobka 2aad

Magaca iyo Ujeeddada Xeer-nidaamiyaha

1. Xeer-nidaamiyahan waxaa lagu magacaabaa “Xeer-nidaamiyaha Hay'adda Sirdoonka iyo Nabadsugidda Qaranka (XN-HSNQ)”.
2. Xeer-nidaamiyahan ujeeddadiisa waxaa ka mid ah arrimaha soo socda:
 - a) Meel-marinta Qodobbada 12aad, 13aad, 14aad, 21aad, 23aad, 25aad, 27aad iyo 30aad ee sharciga HSNQ, Qodobbadaas oo tilmaamaya in HSNQ yeelaneyso Xeer-nidaamiye faahfaahinaya ama nidaaminaya arrimo uu sharciga Hay'addu xeeriyey;
 - b) Caddeynta iyo faafaahinta arrimaha dhammeystirka u baahan ee la xiriira shaqada Hay'adda;
 - c) Daboolidda baahiyaha taagan ee ku aaddan nidaaminta awoodaha, hawlaha iyo gudashada waajibaadka HSNQ.

CUTUBKA LABAAD

WAAJIBAADKA GUUD EE CIIDANKA HSNQ

Qodobka 3aad

Dhaarta

1. Qof kasta oo xubin ka noqonaya Ciidanka HSNQ, waa inuu maraa dhaarta faqradda soo socota ku xusan, si waafaqsan Qodobka 20aad ee sharciga HSNQ, xubnuhuna waxay u dhaaranayaan si keli keli ah.
2. Xubanaha Ciidanka HSNQ waa in ay dhaarta u maraan qaabka soo socda: “Waxaan ku dhaaranayaa magaca Ilaahay in aan daacad u noqdo Qaranka, Dastuurka dalka, sharciga HSNQ iyo shuruucda kale ee dalka, una hoggaansamo amarrada madaxda sare, dhawrana sirta Qaranka”.

Qaadashada ama Qorista Xubno Cusub

1. Qorista xubnaha cusub ee HSNQ waxaa loo qaadanayaa si waafaqsan Qodobbada 17, 18 iyo 19 ee Sharciga Hay'adda HSNQ, Xeer-nidaamiyahan iyo Xeer-hoosaadka Hay'adda.
2. Xubinnimada HSNQ lama soo doonto, lagamana soo ergeeyo, ee xubnaha cusub waxaa lagu qaataa qaab xulasho ah iyo habraac gooni ah oo ku salaysan qorshe iyo baahi gaar ah oo ay Hay'addu qabto oo keli ah, baahidaasna waxaa xadidaya ama jaan-goynaya Taliyaha Hay'adda ama ciddii kale ee uu u wakiisho.
3. Looma qaadan karo xubinnimada Hay'adda qof aan baahi shaqo loo qabin, xuquuqdiisana lagu soo darin miisaaniyadda Hay'adda ama aan loo hayn qaab kale oo lagu dabooli karo xuquuqdiisa.
4. Qof kasta oo ku soo biiraya ciidanka HSNQ, waxaa la marsiinayaa baaris amni, caafimaad iyo mid maandooriye, qofkii laga helo mid ka mid ah cudurrada faafa ama cudur aan u suuragal in karin gudashada waajibaadka laga rabo, kama mid noqonayo HSNQ.
5. Ciidanka horey uga mid noqdey HSNQ; arrimaha la xiriiira baaristooda caafimaad waxaa loo raacayaa habraaca baarista caafimaadka ee Hay'adda.
6. Guud ahaan, habka loo qorayo iyo sida loo hubinayo shuruudaha laga doonayo qof kasta oo ka mid noqonaya ciidanka HSNQ; waxaa loo raacayaa si waafaqsan Xeer-hoosaadka Hay'adda.

Waajibaadka Shaqo ee Ciidanka

1. Xubnaha ciidanka HSNQ oo dhan, waxaa waajib ku ah in ay qabtaan hawlaha loo xilsaaray ayana fuliyaan amarrada sharciga ah ee ay siiyaan madaxda ka sarraysa iyo madaxda kale ee awoodda u leh.
2. Xubnaha Ciidanku, waxay si joogto ah u gudanayaan shaqada loo idmaday, waxaana loo diri karaa meel kasta waqti kasta, si ay u fuliyaan shaqo loo idmaday.
3. Ciidanka HSNQ waxay qabanayaan hawlaha la xiriiira sugidda amniga iyo xasilloonida amniga qaranka, iyagoo raacaya tilmaamaha iyo farriimaha ay madaxdu siiyaan.
4. Taliyeyaasha ciidanka HSNQ, waxay xiriir wada shaqayn oo wanaagsan la yeelanayaan madaxda ciidammada kale, hay'adaha amniga iyo cadaaladda markii loo baahdaba.

5. Si loo xaqiijiyo ujeeddadii loo abuurey ciidanka HSNQ, askari kasta waa inuu ka marnaadaa naf-jecleysi, waana inuu ku tilmaamnaadaa dhaqan- wanaag iyo hufnaan.
6. Xubin kasta oo ka tirsan ciidanka HSNQ waxaa waajib ku ah inuu aqoonsado magaca iyo sharafta cutubkiisa, waana inuu ka fogaado tallaabo iyo eray kasta oo hoos u dhigi kara magaca iyo sharafta cutubkiisa, isla markaana inta tabartiisa iyo kartidiisa ah waa inuu ku dadaalo inuu kor u qaado magacaas.
7. Haddii xubin ka tirsan ciidanka uusan ku dhaqmin anshax wanaag iyo sharaf, waa in madaxdiisu ka qaado tallaabo sharciga waafaqsan.

Qodobka 6aad Amar Ciidan

Dhammaan waajibaadka Ciidanka HSNQ waxaa saldhig u ah oo ay ka unkamaan amar, oo ah dhidibka jiritaanka ciidannimo, wuxuuna ku dhisan yahay ismaaqal iyo kala-sarrayn, sidaasi darteed, xubin kasta oo ciidanka HSNQ waxaa waajib ku ah qaadashada amarrada madaxdiisa goor kasta iyo meel kastaba.

Qodobka 7aad Asaluub (Dishibiliin) Ciidan

1. Asluubta ama dishibiliinka ciidannimo waa mid ka mid ah tiirarka ugu weyn ee hab-dhaqanka, xeerka askarnimo iyo waajibka koowaad ee askari iyo sarkaal kasta laga rabo, derejo kasta ha lahaadee.
2. Xubin kasta oo ka tirsan ciidanka HSNQ waxaa waajib ku ah inuu noqdo tusaale looga dayan karo dhaqan-wanaagga mar kasta iyo goob kasta, iyo ilaalinta anshaxa iyo xeerarka ciidannimo.

Qodobka 8aad Nadaafadda Qof Ahaaneed

1. Qof kasta oo ciidanka HSNQ ka tirsan waa inuu ku sugnaado heerka ugu sarreeya ee nadaafadda, waana inuu si joogto ah isku daryeelo isla markaana uu ku dadaalo nadaafadda jirkiisa iyo dirayskiisa (labbiskiisa).
2. Ciidanka labbisan ee HSNQ waxay la bixi karaan timo xannaanaysan oo ku habboon.
3. Waxaa la samaynayaa kormeer iyo fatashaad joogto ah si loo hubiyo in la raacay hababka nadaafadda qofeed iyo xaruneed, waana la anshax-marinayaa ciddii ku xadgudubta.

Qodobka 9aad Kala-sarreynta Ciidanka

1. Kala-sarreyntu waa u hogaansanaanta derejaba derejada ay ka sarreyso iyo ilaalinta waajibaadka ka dhalanaya, waajibka ugu horeeya ee kala-sarreyntuna waa ismaqlal ka dhaxeeya loo-taliyaha iyo madaxdiisa marka shaqo dhex timaado, isla markaana ismaqlalku waa inuu noqdaa deg-deg, is-xushmayn iyo mid aan kala dhinayn.
2. Xubin kasta oo ka tirsan ciidanka HSNQ waa inuu u hogaansanaadaa, xaq-dhowraa madaxdiisa iyo madaxda kale ee ciidamada kale ka tirsan iyo sidoo kale madaxda rayidka ah ee Qaranka.
3. Xubintii u hoggaansami waaya amar sharci ah oo madaxda ka sarreysa siisay, waxaa la marsiinayaa xeerka anshaxa Hay'adda.
4. Dhammaan Ciidanka HSNQ waxaa waajib ku ah in ay dhowraan ilaaliyaanna kala-sarreynta talinta iyo kala-sarreynta ciidannimo.

Qodobka 10aad Derejada Ciidanka HSNQ

1. Derejooyinka Ciidanka Sirdoonka iyo Nabadsugidda Qaranku waxay u kala horreeyaan sida hoos ku xusan:

1) Dabley:

a)Layli Dable (L/D/le);

b)Dable (D/le); iyo

c)Alifle (A/le). 2) Saraakiil-xigeen:

a)Layli Sarkaal (L/Sarkaal);

b)Labo Alifle (L/A/le); iyo

c)Saddex Alifle (S/A/le). 3) Kormeereyaal:

a)Kormeere Koowaad;

b)Kormeere Labaad; iyo

c)Kormeere Saddexaad. 4) Saraakiil hoose:

a)Xidigle (X/le);

b)Labo Xidigle (L/X/le); iyo

c)Dhamme/Kabtan. 5) Saraakiil sare:

a)Gaashaanle (G/le);

b)Gaashaanle Dhexe (G/dhexe); iyo

c)Gaashaanle sare (G/sare). 6) Sarreeyeyaal:

a) Sarreeye Guuto (S/Guuto).

b) Sarreeye Gaas (S/Gaas); iyo

c) Sarreeye Guud (S/Guud).

2. Derejada ciidannimo waa xaq uu leeyahay xubinta ciidanka ah, waxa uuna ku lumin karaa oo keli ah, haddii looga xayuubiyo (qaado) si waafaqsan sharciga.

Qodobka 11aad

Dallacaadda Ciidanka HSNQ

1. Dallacsiinta Xubnaha Ciidanka HSNQ waxaa lagu salaynayaa ku-talo-galka miisaaniyad-sanadeedka ciidanka.
2. Dallacaadda Xubnaha Ciidanka HSNQ waxaa lagu bixinayaa; u bislaansho khibradeed ama aqooneed ama kartiyeed.
3. Muddada u bislaanshaha dallacaadda ee saraakiisha min derejo ilaa derejo waa sidasoo socoto:
 - a) Xiddigle ilaa Labo Xiddigle, waa muddo dhan 2 (labo) sano;
 - b) Labo Xiddigle ilaa Dhamme, waa muddo dhan 3 (saddex) sano;
 - c) Dhamme ilaa Gaashaanle, waa muddo dhan 4 (afar) sano;
 - d) Gaashaanle ilaa Gaashaanle Dhexe, waa muddo dhan 4 (afar) sano;
 - e) Gaashaanle Dhexe ilaa Gaashaanle Sare, waa muddo dhan 5 (shan) sano;
 - f) Gaashaanle Sare ilaa Sarreeye Guuto, waxay ku xiran tahay mudnaan iyodhismaha tirada ciidanka HSNQ;
 - g) Sarreeye Guuto ilaa Sarreeye Gaas, waxay ku xiran tahay mudnaan iyo dhismaha tirada ciidanka; iyo
 - h) Sarreeye Gaas ilaa Sarreeye Guud, waxay ku xiran tahay mudnaan iyo dhismaha tirada ciidanka.
4. Dallacaadda askarta waxaa soo jeedinaya xafiiska ciidanka asagoo raacaya xeer-hoosaadka Hay'adda ee khuseeya arrimaha dallacaadda, Taliyaha Hay'adda ayaana wareegto ku soo saaraya.
5. Dallacaadda saraakiisha iyo saraakiil-xigeennada waxaa soo diyaarinaya xafiiska ciidanka asagoo tixraacaya buuxsamidda shuruudaha dallacaadda, kadibna Taliyaha Hay'adda ayaa maxdaxweynaha u soo jeedinaya oo xeer ku soo saaraya.
6. Saraakiisha mudanayaasha ah ee ka tirsan HSNQ, isla markaana aan marna derejo qaadan; waxaa loo tixgalinayaa, loona qiimaynayaa khibraddooda iyo shahaadadooda waxbarasho.
7. Dallacaadda Xubnaha Ciidanka iyo dhammaan arrimaha kale ee la xiriira waxaa loo maareynayaa si waafaqsan Sharciga HSNQ iyo Xeer- nidaamiyahan, ka dib markii uu dhaqan-gal noqdo.
8. Xeer-hoosaadka Hay'adda ayaa lagu qeexayaa habraaca iyo shuruudaha dallacaadda ciidanka iyo xubnaha HSNQ.

Qodobka 12aad

Faafinta Derejada Iyo Dallacaadda

Xubin kasta oo ka tirsan HSNQ ee si sharciga waafaqsan loo siiyo derejo ama loo dallacsiiyo; waxaa loo galinayaa faafinta HSNQ.

Qodobka 13aad **Sheegashada Derejo Been ah**

Xubin kasta oo ka tirsan HSNQ ee si sharci darro ah u sheegta derejo ama billad ciidan oo uusan lahayn ama been abuura wareegto derejo-siin ah ama wax ka bedela dhammaanteed ama qeyb ka mid ah; waxa uu ku dhacay faldembiyeed, waxaana loo ciqaabayaa si waafaqsan sharciga Hay'adda iyo Xeerarka Ciqaabta Ciidammada.

Qodobka 14aad **Tababarrada Ciidanka HSNQ**

1. Ciidanka HSNQ wuxuu yeelanayaa xarumo tababbar oo dabooli kara baahida tababbarrada ciidanka.
2. Tirada iyo tayada xarumaha tababbarrada waxaa jaan-goynaya Taliyaha HSNQ, iyadoo laga ambaqaadayo miisaaniyad sanadeedka HSNQ.
3. Manhajka tababbarka ciidanka HSNQ waxaa dejinaya Hoggaanka Tababarrada, iyadoo lagu salaynayo baahida shaqo ee ciidanka, waxaana fulinaya xarumaha tababbarrada ciidanka.
4. Si gaar ah, ciidanka u xilsaaran amniga xarumaha muhiimka ah iyo ilaalada gaarka ah, waxaa si joogto ah loogu tababarayaa xirfadaha iyo agabka casriga ah ee lama huraanka u ah waajib gudashadooda, si waafaqsan Qodobka 7aad (11) ee Xeerka Amniga iyo Bad-qabka Xarumaha Dawladda.

Qodobka 15aad **Labbiska (Dirayska) Ciidanka**

1. Haddii aan si kale loo sheegin, xubnaha Ciidanka HSNQ waxay xiranayaan marka ay shaqada ku jiraan labiska u cayiman, waxayna sidan karaan hub iyo rasaas waqtiga, meesha iyo sida loo amray.
2. Haddii qof ka tirsan ciidanka HSNQ loo oggolaado inuu xirto dharka rayidka waxaa ka reebban inuu la xirto qeyb ka mid ah diraysa ciidanka.
3. Ciidanka HSNQ xaaladaha loo oggolaaday xirashada dharka rayidka waxaa qabanaya Xeerka Asluubta (Dishibiliinka) Ciidanka, xataa markii ay ciidanku xiranyihiin dharka rayidka waa in ay u hoggaansamaan, xushmeeyaan, ayna salaamaan taliyeyaashooda iyo madaxda kale.
4. Xubnaha Ciidanka Hay'adda waa inay markasta hubiyaan nadaafadda labiskooda iyo in qalabka ciidan ee ay qaadanayaan uu yahay mid shaqaynaya oo aan cillad lahayn.
5. Xubintii ku guuldarreysata inay fuliso arrimaha ku xusan qodobkan, waxay mutaysanaysaa anshax-marin si waafaqsan Xeerka Anshaxa Hay'adda.

Qodobka 16aad
Hubka iyo Agabka Ciidanka

1. Xubin kasta oo ciidanka Hay'adda ka tirsan, hubka iyo agabka ciidan ee uu ku shaqaynayo waxuu noqonayaa mid ay Hay'addu bixisay oo ay dawladdu leedahay.
2. Xubnaha Ciidanka HSNQ waxaa ka reebban inay isticmaalaan qalab ciidan oo si gaar ah loo leeyahay marka ay ku jiraan shaqada loo idmaday.
3. Gaadiidka, hubka iyo dhammaan qalabka ciidan ee soo gala gacanta Hay'adda ee wali si fiican u shaqaynaya, isla markaana uu qof si shakhsi ah u leeyahay; Hay'adda ayaa la wareegaysa, wuxuuna noqonayaa hanti dawladeed, qofkii lahaana waa loo qiimaynayaa, haddiise hubku yahay mid cilladaysan ama hawlgab ah waa la baabi'inayaa.

Qodobka 17aad
Hoggaansanaanta Ciidanka

Waajibka ugu weyn ee ciidanku waa u hoggaansanaanta amarrada ciidan ee sida sharciga waafaqsan u soo fula, iyadoo loo gudanayo si Degdeg ah, si xushmad leh iyo si buuxda, sidaas darteed, lootaliyuhu waa inuu qaataa amarrada madaxdiisa, isagoo waxba ula kala harin tabartiisa iyo kartidiisaba.

Qodobka 18aad
Qaadasho Tallaabo Degdeg ah

1. Haddii qof Taliye ama Madax ah ay ku timaado ama la soo gudboonaato arrin degdeg ah oo uusan haysan amar ku aaddan, uuna u baahdo wax ka qabasho degdeg ah, isla markaana aan joogin meel uu ka weydiisan karo ama lagu siin karo amar ama aan fulin karin amar la siiyey xaaladda oo isbeddeshay awgeed; wuxuu qaadan karaa tallaabo degdeg ah oo waafaqsan xaaladda markaas taagan.
2. Xubbinta tallaabada degdegga ah qaadday si waafaqsan farqadda (1) ee Qodobkan, waa inay sida ugu dhaqsiyaha badan oo suuragal ah, oo aan ka badnayn toban iyo labo (12) saac gudahood, warbixinta tallaabada uu qaaday iyo sababta degdegga ka dhigtayba, ugu soo gudbiyaa madaxda ka sarraysa.

Qodobka 19aad
Adeegsiga Garaadaha Ciidanka

Qof kasta oo Ciidanka HSNQ ka tirsan, waa inuu garawsadaa ujeeddada garaadaha iyo amarka inay tahay inuu u adeegsado oo keli ah shaqada gudaheeda iyo danta ciidannimo.

Qodobka 20aad
Bedelka iyo Eregta

1. Taliyaha HSNQ ayaaa bedeli kara Askarta Ciidanka HSNQ, isagoo tixgelinaya baahida shaqada iyo duruufaha gaarka ah ee xubin kasta, wuxuu sidoo kale oggolaan karaa askarta laga soo bedelayo ciidammada kale ee dawladda loona soo bedelayo ciidanka HSNQ.
2. Taliyaha ayaa sidoo kale, oggolaan kara eregta saraakiisha ka tirsan ciidanka HSNQ, markii ay soo codsato hay'ad dawladeed ama mas'uul ka tirsan dawladda.
3. Xubinta ku shaqeysa ereg ahaanta, waxay la mid tahay xubnaha kale ee haya shaqada Ciidanka HSNQ.

Qodobka 21aad Waxyaabaha ka Reebban Ciidanka HSNQ

1. Xubnaha Ciidanka HSNQ, waxaa ka reebban inay qabtaan shaqo ka baxsan shaqada ciidanka ama shaqo kasta oo ka horimaanaysa tii loo xilsaaray ama loogu talagalay.
2. Qof kasta oo ciidanka HSNQ ka tirsan waxaa ka reebban ka mid noqoshada ururro siyaasadeed ama ururro qarsoodi ah.
3. Xubnaha Ciidanka HSNQ waxaa sidoo kale, ka reebban inay abaabulaan ama ay qeyb ka noqdaan bannaanbaxyo.
4. Xubnaha ciidanka Hay'adda waxaa ka reebban -haddii aysan helin oggolaansho- inay bixiyaan xog ama ay baraha bulshada ku faafiyaan arrimo shaqada Hay'adda khuseeya ama xambaarsan aragti siyaasadeed.
5. Xubnaha Hay'adda waxaa ka reebban inay aqbalaan ama qaataan hadiyad, manaafacaad ama wax faa'iido ah oo ka yimid shaqsiyaad, shirkado ama ururro xiriir shaqo la leh hawlaha Hay'adda.

Qodobka 22aad Bandhig Codsiga ama Cabasho iyo Habka Gudbinta

1. Qof kasta oo Ciidanka HSNQ ka tirsan, doonayana inuu soo bandhigto ama uu arrin la wadaago madaxda, waa inuu soo maraa heerarka talinta.
2. Qofkii madaxda u soo gudbiya codsi ama cabasho baalmarsan heerarka talinta; wuxuu ku dhacayaa gef asluubeed.
3. Dacwad kasta ama cabasho kasta waa inay ahaataa mid qof keli ah keensaday, waxaana reebban in si wadar ah loo soo gudbiyo.
4. Qof kasta oo Ciidanka HSNQ ka tirsan ee doonaya inuu cabasho ku soo hagaajiyo Taliye Cutub ama qof madax ah; waa inay ahaataa mid qoran, waana inay saxiixaan madaxda dhexe ee ay tahay in ay soo marto.
5. Qof madax ah ma diidi karo inuu xubinta cabashada qabta u saxiixo iyo inuu u gudbiyo madaxda ka sarraysa ee awoodda u leh cabasho uu soo qortay mid ka

mid ah loo-taliyeyaashiisu, isla markaana, waa inuu raaciyaa aragtidiisa ama faalladiisa.

Qodobka 23aad

Ilaalinta Sirta iyo Agabka Ciidanka

1. Ciidanka HSNQ, waxaa waajib ku ah ilaalinta iyo xifdinta wax kasta oo sir ciidan ah, isla markaana, waxaa ka reebban faafinta wararka iyo xogta ciidanka.
2. Sidoo kale, waa in ciidamadu si wanaagsan u xanaaneeyaan una daryeelaan hubka, agabka iyo alaabaha kale ee lagu aaminey.

Qodobka 24aad

Xilka iyo Mas'uuliyadda Ciidanka HSNQ

Markii laga soo tago mas'uuliyadda iyo waajibaadka ay ciidamada qalabka sida si guud ugu wada idman yihiin; Ciidanka HSNQ, waxay si gooni ah ugu xilsaaran yihiin inay soo gudbiyaan wixii xog ah oo ay helaan, si ay uga qeyb qaadata raadinta, xuuraaminta xogaha iyo wararka xaqiiqda ah, saadaalinta iyo dabagalka waxyaabaha waxtarka u leh sugidda amniga iyo xasilloonida amniga qaranka, la socoshada dhaqdhaqaaqyada cadawga, burburinta iyo ka hortagga shirqoollada iyo danaha cadawga dibadda iyo gudaha dalka IWM.

Qodobka 25aad

Dhowrista Dastuurka iyo Sharciyada Dalka

Ciidanka HSNQ, ka sokow inay u hogaansamaan ayna ilaaliyaan xeerarka iyo anshaxa ciidamada u degsan, waxaa saaran:

- 1) Inay dhawraan daacadna u noqdaan isla markaana ay difaacaan una hiiliyaan; B. Dastuurka dalka.
T. Sarreynta sharciga iyo mabaadi'da asaasiga ah ee dawladnimada.
J. Ilaalinta xuquuqda aadanaha iyo xuquuqda asaasiga ah, si waafaqsan qodobka 127aad faqradiisa (1) xarfaha (A, B iyo C) ee Dastuurka KG.
- 2) Inay ka dhawrasadaan ku-milmidda siyaasadda isla markaana ay dhexdhexaad ka noqdaan arrimaha siyaasadda, si waafaqsan Qodobka 127aad faqradiisa (1) xarfka (E) ee Dastuurka KMG.
- 3) Dhanka kale, waxaa waajib ku ah oo saaran taliyeyaasha iyo madaxda ciidanka inay ciidamada ku tababaraan kuna wacyigeliyaan; dhaqangelinta dastuurka, sharciyada dalka ee kale iyo heshiisyada caalamiga ah ee ay Soomaliya qeybta ka tahay, si waafaqsan 127 faqradiisa (1) xarfka (F) ee Dastuurka KG.
- 4) Sidoo kale, taliyeyaasha iyo madaxda Ciidanka HSNQ waa inay hubiyaan in xeerarka ciidamada iyo sharciyada kale ee dalka la dhawray laguna dhaqmey meelkasta iyo goorkastaba.

CUTUBKA SADDEXAAD

SHAQADA IYO AWOODAHA HSNQ

Qodobka 26aad Xiriirka Arrimaha Dibadda

1. Iyadoo laga ambaqaadayo guud ahaan, ilaalinta danaha qaranka, gaar ahaan xaaladaha iyo dhacdooyinka wixtarka u leh ama liddiga ku ah amniga iyo xasilloonida qaranka, dalka gudihiisa iyo dibaddiisa; xiriirka arrimaha dibadda ee HSNQ wuxuu ku salaysnaanayaa hagaajinta iyo horumarinta xiriirradii horay u jiray iyo abuurista xiriirro cusub oo u adeegaya danaha amniga qaranka.
2. Istiraatiijiyadda iyo qorshaha xiriirka dibadda ee HSNQ waxaa jiraynaya Agaasimaha Guud (Taliyaha) HSNQ.
3. Taliyaha HSNQ wuxuu Madaxweynaha JFS la socodsiiyaa dhammaan xiriirrada iyo dhaqadhaqaaqyada wixtarka weyn u leh amniga iyo xasilloonida qaranka iyo dhammaan tallaabooyinka la qaaday si loo baajiyo khataro ku wajahan ama ku soo fool-leh amniga iyo xasilloonida Qaranka.

Qodobka 27aad Wakiillada Hay'adda ee Dibadda

1. Hay'addu waxay ku yeelanaysaa dhammaan safaaradaha ay JFS ku leedahay dalalka kale, xil joogta ah oo ah **La-taliyaha** kowaad ee safaaradda ahna ku-xigeenka danjiraha, xilkaas oo ku xusan Qodobka 8aad, faqradiisa (1), xarafka (b) ee Sharciga Arrimaha Dibadda.
2. Wakiillada Hay'adda ee dibadda waxay u xilsaaran yihiin waajibaadka hoos ku xusan:
 - a) Waxay u xilsaaran yihiin **waajibaadka La-taliyaha** danjiraha ee ku xusan Qodobka 5aad ee sharciga arrimaha dibadda;
 - b) Wakiillada Hay'addu waxay si gaar ah ugu xilsaaran yihiin wakiilna Hay'adda uga yihiin; xuuraansiga arrimaha amniga iyo xasilloonida qaranka taabanaya ama wixtarka u leh ee dalalka ay joogaan iyo abuuridda, adkaynta iyo horumarinta iskaashiga, wax wada-qabsiga iyo xog is-dhaafsigu iyo xiriirka HSNQ kala dhaxeeya Hay'adaha dhiggeeda ah.
3. Wakiillada Hay'adda waxay yeelanayaan derejada iyo mudanaanta ku xusan Qodabada 8, 9 iyo 13 ee sharciga arrimaha dibadda waxayna u madaxbannaan yihiin gudashada waajibaadkooda shaqo, si waafaqsan Qodobka 10aad ee isla sharciga kor ku xusan.
4. Qofka loo magacaabay xilka faqrada 1aad ee Qodobkan ku xusan waa inuu buuxiyo shuruudaha soo socda:

- a) Waa inuu haystaa ugu yaraan shahaado jaamacadeed oo ay bixisay jaamacad la aqoonsan yahay;
 - b) Waa inuu leeyahay waayo-aragnimo shaqo oo aan ka yarayn shan (5) sano lana xariirta hawlaha Hay'adda ama arrimaha diblomaasiyadda.
5. Taliyaha Hay'adda ayaa soo xulaya wakiillada Hay'adda ee dibadda, ka dibna wuxuu u gudbinayaa Wasiirka Wasaaradda Amniga Gudaha oo asana dhankiisa u sii gudbinaya Wasiirka Wasaaradda Arrimaha Dibadda si uu xilka ugu magacaabo.
 6. Magacaabista wakiillada Hay'adda kadib, Hay'addu waxay ku wargelinaysaa Hay'adaha dhiggeeda ah ee dalalka wakiillada loo magacaabay.

Qodobka 28aad

Ku Meelaynta Xubnaha Hay'adda Laamaha Kale ee Dawladda

1. HSNQ waxay xubnaheeda qaar ka mid ah ku meelayn kartaa wasaaradaha, wakaaladaha iyo laamaha kala duwan ee dawladda, hay'adaha dawladda waa inay oggolaadaan meeleyntaas si dahsoon ama si daahfuran tii ay noqotaba, si waafaqsan qorshaho-hawleedka Hay'adda iyo siyaasadda guud ee amniga qaranka.
2. Xubnaha ka tirsan HSNQ ee lagu meeleeyo laamaha kale ee Dawladda; waxay xogaha la soo wadaagayaan xafiiska ay ka tirsan yihiin ama cidii kale ee loo cayimo.
3. Xubnaha ku meelaysan laamaha kale ee dawladda si waafaqsan faqradda (1) ee Qodobkan; haddii hay'adaha ay ku meelaysan yihiin ka qaataan gunno; waxay xaq u yeelanayaan mushaarka ay Hay'adda ku lahaayeen.
4. Xubnaha ku meelaysan laamaha kale ee dawladda waxaa qabanaya sharciga iyo xeerarka HSNQ.

Qodobka 29aad

Amniga Xarumaha Dawladda

1. HSNQ iyadoo gudanaysa waajibaadkeeda shaqo, waxay amniga xarumaheeda iyo xarumaha kale ee ay amnigooda u xilsaaran tahayba u sugaysaa si waafaqsan Qodobada **Xeerka Amniga iyo Badqabka Xarumaha Dawladda** iyo Habraacyada amniga ee HSNQ.
2. Dhammaan xarumaha dawladda waxaa ka hawlgelaya xubno ka tirsan HSNQ oo ay shaqadoodu noqoneyso aruurinta xogaha daahsoon ee khuseeya amniga iyo dhaqdhaqaaqa xarumaha iyo ku gacan-siinta boliiska gudashada waajibaadkooda, si waafaqsan Qodobka 5aad, faqradiisa (3) ee Xeerka Amniga iyo Badqabka Xarumaha Dawladda.
3. Hay'addu waa inay nuqullo ka haysato MAP-ka xarumaha Dawladda ee muhiimka ah oo si dhamaystiran u muujinaya marinada, iridaha, dhismaha gudaha, jaranjarooyinka, iridaha danbe, xeyndaabka guud iyo wax kasta oo

aan looga maarmin gurmada iyo hawlgallada amni, si waafaqsan Qodobka 9aad, faqrada (7) iyo (8) ee Xeerka Amniga iyo Bad-qadbka Xarumaha Dawladda.

Qodobka 30aad

Maamulka iyo Jiheynta Amniga Hoteellada iyo Goobaha Ganacsiga

HSNQ ayaa masuul ka ah qiimaynta, la socodka, baarista iyo jiheynta hawlaha sugidda amniga hoteellada, goobaha ganacsiga iyo xarumaha adeegga bulshada, si waafaqsan Qodobada **Xeerka Amniga Hoteellada, Goobaha Ganacsiga iyo Xarumaha Adeegga Bulshada**, gaar ahaan, Qodobka 5aad, faqrada (5-12) iyo Qodobka 10aad, faqrada (7).

Qodobka 31aad

Daryeelka Xubnaha Hay'adda

1. Guud ahaan, xubnaha HSNQ waxay yeelanayaan daryeel caafimaad oo lacag la'aan ah, gaar ahaan xubnaha ciidanka ee ku dhaawacma ama ku waxyeelooba hawlgallada iyo shaqada joogtada ah ee HSNQ waana inay helaan daryeel caafimaad oo dhammaystiran, si waafaqsan XH-HSNQ.
2. Xubin kasta oo ka tirsan HSNQ ee geeriyoota iyadoo ku jirta hawlga ama gudanaysa waajibaadkeeda shaqo; ehelladeedu waxay xaq u yeelanayaan:
 - a) In duug samir-siin ah la siiyo;
 - b) In la siiyo saldhigga mushaarkiisa;
 - c) Ehellada xaq sare ku xusan yeelan kara waa: caruurtiisa iyo xaaskiisa haddii ay jiraan, haddii kalana labadiisa waalid oo keli ah;
 - d) Xubin kasta oo la xaqiijiyay inuu geeriyooday asagoo ku jira hawl baalmarsan sharciga iyo shaqada HSNQ; xuquuqda qodobkan ku xusan ma yeelanayo.

Qodobka 32aad

Adeegyada Gurmada Degdegga Ah

Hay'addu waxay yeelanaysaa keyd caafimaad oo ku filan gargaarka degdegga ah, gaadiidka gurmada degdegga ee caafimaadka iyo dabdamisyo u gaar ah iyo shaqaale u tababaran gargaarka degdegga ah oo si joogto ah u hawlgala, si waafaqsan Qodobka 9aad, faqrada (1) iyo (2) ee Xeerka Amniga Xarumaha Dawladda.

Qodobka 33aad

Qaadashada Aqoonsiyo Kala Duwan

1. Xubnaha HSNQ waxay adeegsan karaan magacyo, aqoonsiyo iyo baasaboorto kala duwan xilliyada ay gudanayaan waajibaadkooda shaqo, ka dib oggolaanshaha AG ee Hay'adda.

2. Xubinta ka tirsan Hay'adda ama dan shaqo kala dhaxeyso ee AG ee HSNQ u arko in la siiyo baasaboorka diblomaasi ah baahi shaqo darteed ama xeer-hoosaadka Hay'addu tilmaamo, waa la siinayaa, waxuuna yeelanayaa xasaanadda iyo habmaamuuska diblomaasiyiinta mid la mid ah.
3. Hannaanka bixinta baasaboorka diblomaasiga ah iyo Xubnaha loo oggolaan karo; waxaa loo raacayaa XH-HSNQ.

Qodobka

34aad

Barnaamijyada ku Mataaneysan HSNQ

1. Waxaa jiraya barnaamijyo qaran oo ku mataaneysan HSNQ, isla markaana hoos imaanaya AG ee HSNQ, waxaase si toos ah u maamulaya agaasime u gaar barnaamij qaran ee kasta.
2. Barnaamijyada qaran ee ku mataaneysan HSNQ waxaa ka mid ah:
 - a) **Machadka Sare ee Daraasaadka Amniga:** oo ah hay'ad tacliin sare oo takhasusi ah, una gaar ah tacliinta sare, tababarrada, iyo cilmibaarista khuseysa amniga;
 - b) **Xarunta Irshaad ee ka hortagga xag-jirnimada:** oo ah xarun u xilsaaran daraasaadka, wacyigelinta iyo barnaamijyada ka hortagga arrimaha la xiriira afkaarta argagixisada;
 - c) **Madbacadda Amniga Qaranka:** oo ah barnaamij qaran oo u xilsaaran daabicidda ama soosaaridda buugta, aqoonsiyada, qoraallada iyo dhammaan xogaha loo diyaariyay hab cilmiyaysan, isla markaana muudnaanta iyo hortabinta u leh Qaranka Soomaaliyeed;
 - d) **Xarunta Qaranka ee Kaydinta Xogaha:** oo ah xarun lagu kulmiyo, lagu keydiyo, lagu ilaaliyo, lagana maareeyo xogaha qaranka;
 - e) Mid kasta oo ka mid ah barnaamijyada qaran ee faqraddan ku xusan wuxuu yeelanayaa Xeer-nidaamiye u gaar ah.
3. Barnaamijyada qaran ee ku xusan Qodobkan waxay yeelanayaan madax miisaaniyadeed gooni ah oo ka mid ah miisaaniyadda HSNQ.

Qodobka 35aad

Hubinta Ajaanibta

1. HSNQ waxay hubin amni ku samaynaysaa lana soconaysaa shaqada iyo shaqaalaha hay'adaha iyo shirkadaha ajnabiga ah, waxay sidoo kale, hubin amni ku samaynaysaa Ajaanibta qaadanaya dal-ku-galka, deganaashaha, iyo jinsiyadda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, si waafaqsan Qodobka 8aad, faqradihiisa (11) iyo (12) ee Sharciga HSNQ;
2. Qof Ajanabi ah oo aan la marsiin hubinta amni ee Hay'adda lama siin karo dal-ku-gal, deganaasho iyo jinsiyad midna;

3. Hay'addu waxay martida sida gaarka ah ugu socota ama ay maamuleyso siin kartaa mudnaan iyo maamuus gooni ah oo daahsoon.

Qodobka 36aad

Kaaliyaha Noqonaya Sii-hayaha ama Ku-simaha Xilka AG

1. Markii uu bannaanaado sabab ay ahaataba xilka iyo xafiiska Agaasimaha Guud ee HSNQ, si waafaqsan Qodobka 14aad, faqradiisa (2) ee Sharciga HSNQ; Kaaliyaha sii-hayaha noqonaya waxaa go'aaminaya Golaha Wasiirrada JFS.
2. Kaaliyaha sii-haye u noqda si waafaqsan faqradda (1) ee Qodobkan, waxaa ka reebban dhammaan arrimaha ku xusan Qodobka 13 ee sharciga HSNQ, waxaana saaran inuu xilka u wareejiyo si waafaqsan Qodobka 43aad, faqraddiisa (4).
3. Markii Taliyaha Hay'addu dalka dibaddisa aadayo, wuxuu ku-sime ka dhigan karaa mid ka mid ah Kaaliyeyaashiisa.
4. Taliyaha Hay'adda waxaa u furan inuu qaar awoodihiisa ka mid ah, si joogta ah ama si ku-meelgaar ah, ugu xilsaarto kaaliyaashiisa ama saraakiisha kale ee Hay'adda, si waafaqsan Qodobka 12aad (9) ee Sharciga HSNQ.

CUTUBKA AFARAAD

NIDAAMKA XARUMAHA BAARISTA HSNQ

Qodobka 37aad Hannaanka Baarista Dembiyada

1. Hannaanka baarista dembiyada HSNQ waxaa la waafajinayaa Qodobka 35aad ee Dastuurka KMG, Qodobbada Sharciga HSNQ, Sharciga La- dagaallanka Argagixisada iyo Xeer-nidaamiyahan.
2. Arrimaha khuseeya nidaamka xabsiyada iyo maareynta maxaabiista HSNQ ee aan laga helin sharciyada iyo xeerarka faqradda sare ku xusan waxaa loogu noqonayaa Qodobbada ka khuseeya Xeerka Xabsiyada iyo Xeer- nidaamiyaha Xabsiyada dalka.
3. Baarista Hay'adda waxaa loo dhammeystirayaa dhammaan agabka iyo wadiiqooyinka casriga ah ee fududayn kara helidda caddaymaha dembiga iyo dembiilaha.
4. Habka maamulka iyo maaraynta kiisaska iyo maxaabiista iyo guud ahaan Faahfaahinta nidaamka baarista dembiyada HSNQ; waxaa loo raacayaa si waafaqsan Habraaca Baarista Dembiyada ee HSNQ.

Qodobka 38aad Mas'uuliyadda Taliyaha Baarista

1. Taliyaha baarista HSNQ isagoo ka wakiil ah Taliyaha Guud ee HSNQ; wuxuu mas'uul ka yahay arrimaha soo socda, si waafaqsan xeerka:
 - a) ilaalinta iyo dhaqangelinta xeerarka iyo habraacyada arrimaha khuseeya xarumaha baarista Hay'adda, maxaabiista iyo nidaamka baarista.
 - b) Maamulka iyo maaraynta dhammaan xarumaha baarista HSNQ ee maxaabiista lagu hayo, xarumahaas oo ku xusan Qodobka 49aad ee sharciga HSNQ.
 - c) Bad-qabka iyo xifdinta hantida, agabka iyo dhammaan qalabka loogu talagalay in loo adeegsado danaha baarista ama dembi lagu galay ama ay maxaabiistu leeyihiin.
 - d) Ka hortagga wax allaale wixii halis gelin kara daryeelka iyo caafimaadka maxaabiista.
2. Taliyaha baarista HSNQ wuxuu leeyahay awood iyo mas'uuliyad u dhiganta tan Taliyaha guud ee ilaalada xabsiyada dalka, si waafaqsan Xeerka Xabsiyada iyo Xeer-nidaamiyaha Xabsiyada dalka.

Qodobka 39aad Ciidanka Ilaalada Xarumaha Baarista

1. Xarumaha baarista HSNQ waxaa ka hawlgelaya ciidan ka tirsan HSNQ oo si gaar ah ugu xilsaaran maaraynta goobaha dembiyada aragagixisadu ka dhacaan iyo ilaalinta xarumaha baarista HSNQ.
2. Xubnaha ciidanka HSNQ ee u xilsaaran ilaalada xarumaha baarista Hay'adda, maxaabiista iyo nidaamkooda; waxay yeelanayaan awoodaha iyo waajibaadka ay leeyihiin xubnaha ilaalada xabsiyada dalka oo kale, ee ku xusan Xeerka Xabsiyada iyo Xeer-nidaamiyaha Xabsiyada dalka.
3. Ciidanka ilaalada ee ku xusan faqradda (1) ee Qodobkan, marka ay gudanayaan waajibaadkooda ku aaddan ilaalada xarumaha baarista, maxaabiista Hay'adda iyo maaraynta goobaha dembiyada; waxay hoos tagayaan kuna shaqaynayaan amarrada, jihaynta iyo farriimaha Taliyaha baarista Hay'adda,

Qodobka 40aad

Mas'uuliyadda Xeer-ilaalinta Guud ee CQS

Xeer-ilaaliyaha guud ee CQS iyo wakiilladiisu, waxay xarumaha baarista HSNQ u kormeeri karaan si waafaqsan Qodobka 37aad, faqradiisa (8) ee Sharciga HSNQ.

Qodobka 41aad

Booqashada iyo Kormeerka Taliyaha Hay'adda

Taliyaha HSNQ wuxuu si shakhsi ah -ugu yaraan sanadkiiba mar- booqasho iyo kormeer ku samaynayaa dhammaan xarumaha baarista HSNQ ee dadka lagu hayo, si uu ugu kuurgalo una ogaado xaaladaha iyo baahiyaha dhabta ah ee ka jira xarumaha baarista ama ay maxaabiistu qabaan, isla markaana uu qaado tallaabada ku habboon.

Qodobka 42aad

Kala Saaridda Xabsiyada iyo Maxaabiista

Si looga baaqsado ama looga hortago intii suuragal ah halista ka dhalan karta in maxaabiistu isku gudbisno afkaar ama anshax aan wanaagsanayn, loona hirgeliyo dhaqanka wanaagsan iyo daryeelka nabadgelyada, waxaa maxaabiista loo kala saarayaa sida soo socota:

- 1) Maxaabiista loo soo xiray tuhun argagixiso ama loo haysto dembiyada ku xusan Sharciga La-dagaallanka Argagixisada; waxaa lagu haynayaa meel ka gooni ah maxaabiista kale ee laga soo xirey ciidamada.
- 2) Maxaabiista ku eedaysan dembiyada waaweyn ee ciqaabtoodu gaarayso toban (10) sano oo xabsi ah iyo ka sii badan; waxaa lagu haynayaa meel ka duwan meelaha lagu hayo maxaabiista kale ee loo haysto tuhun ama dembi yar.
- 3) Saraakiisha laga soo xiro ciidanka ee aan ku eedaysneyn wax la xiriira argagixiso waxaa lagu haynayaa meeshii suuragal ah iyo si ka duwan maxaabiista kale ee askarta ah.

- 4) Haweenka ku jira gacanta Hay'adda waxaa lagu haynayaa qeyb ka gooni ah qeybaha maxaabiista ragga ah ay ku jiraan oo leh ilaalo hoosaad dumar ah, isla markaana u xilsaaran nidaamintooda iyo daryeelkooda, waxaana loola dhaqmayaa si waafaqsan Qodobka 37aad (5) ee Sharciga HSNQ.
- 5) HSNQ waxay la soconaysaa, dabagal iyo qiimayna ku samaynaysaa dhammaan xubnaha ku xukuman fal argagixisinimo ama afkaar iyo caqiido argagixiso inta ay xabsiga ku jiraan iyo kadib marka muddada xukunka ay dhammaystaanba.

Qodobka 43aad Xuquuqda Dadka Ay Hay'addu Hayso

Eedaysanayaasha ku jira xarumaha baarista Hay'adda ama la soo qabto, waxay leeyihiin xuquuqda ku xusan Qodobka 35aad ee Dastuurka KMG, Qodobbada Sharciga HSNQ gaar ahaan Qodobka 37aad iyo Qodobka 39aad, Qodobbada Sharciga La-dagaallanka Argagixisada iyo sharciyada kale ee dalka.

Qodobka 44aad Fatashaadda Maxaabiista

Maxbuus kasta markii uu xabsiga soo gelayo iyo xilli kasta oo kale oo Taliyaha baaristu u arko, waxaa lagu sameynayaa fatashaad, isla markaana maxaabiista waxaa laga reebayaa ama laga qaadayaa waxyaabaha mamnuuca ah ee lagu helo.

Qodobka 45aad Hantida Iyo Alaabta Maxaabiista

1. Wixii hanti ah ama alaab kale ah oo waxtar leh ee laga helo maxbuuska, isla markaana aan ahayn mid dembi lagu galay ama la tuhunsan yahay in dembi lagu galay; maxbuuska waa loo haynayaa waana loo xifdinayaa, haddii uu codsado in ehelladiisa ama asxaabtiisa loogu dhiibana Taliyaha baarista ama ciddii kale ee uu wakiisho ayaa go'aan ka gaari kara.
2. Wixii alaabo ah oo maxbuuska laga helo, haddii ay tahay mid aad duug u ah ama aan dhigmi karin ama loo arko in ay cudurro faafin karaan; waxaa la amrayaa in la baabi'iyo, maxabuuskana waa lagu wargelinayaa, wax magdhow ahna ma yeelanayo, sida ku xusan Qodobka 20aad ee Xeerka Xabsiyada iyo Qodobka 14aad ee Xeer-nidaamiyaha Xabsiyada dalka.

Qodobka 46 Nadaafadda Xarumaha Baarista

1. Si loo dhawro nadaafadda guud ee xarumaha baarista Hay'adda waa in qolalka ama hoolalka maxaabiista lagu hayo ay yeeshaan musqulo ku filan, waana in

nadaafadda xabsiyada la ilaaliyo, gaar ahaan qololka jiifka, musqulaha iyo jikooyinka.

2. Maxbuus kasta waxaa xil ka saran yahay nadaafadda iyo daryeelka jirkiisa, gogoshiisa, dharkiisa, weelasha uu wax ku cuno iyo dhammaan alaabaha uu adeegsado.
3. Qololka iyo hoolalka maxaabiista lagu hayo waa in xilli ka mid ah maalinta inteeda hore irdaha iyo dariishadaha loo furo, si ay maxaabiistu u qoraxaystaan ama ay hawo nadiif ah u qaataan.

Qodobka 47aad

Nolosha iyo Daryeelka Maxaabiista

1. Maxbuus kasta ee gacanta Hay'adda ku jira, wuxuu xaq u leeyahay inuu helo garaan cunto ah oo uu ku baahi beeli karo iyo biyo uu cabo oo ku habboon, si waafaqsan xeer-hoosaadka Hay'adda.
2. Maxaabiista waxaa loo oggolaan karaa in xilliyada qaar cunto bannaanka looga keeno, iyadoo laga ambaqaadayo talooyinka dhaqtarka ama xaalad kale.
3. Maxaabiista waxaa la siinayaa gogol (firaash) ku habboon oo awoodda dhaqaale ay saamaxayso.
4. Huga (dharka) xabsiyadu waa in uusan noqon mid qofnimada maxbuuska waxyeelayn kara ama hoos u dhigi kara, waana in ugu yaraan todobaadkiiba mar la dhaqo.
5. Meeshii iyo markii ay suuragal tahay maxaabiista waa in fursad loo siiyo inay qubeystaan ugu yaraan todobaadkiiba labo mar iyo markasta oo ay waajib tahay, si kastaba, maxaabiistu waa inay korkooda (oogadooda) nadiifiyaan lana siiyo biyo iyo saabuun hadba sida awooddu tahay.
6. Dhammaan maxaabiista kuwa caafimaad darro darteed looga reebay ma ahee, waa inay helaan jimicsi hadba sida uu ku taliyo Taliyaha baaristu.
7. Dhanka kale, wax kasta oo meel ka baxsan xabsiga looga keeno maxaabiista waa in si dhamaystiran loo baaro.

Qodobka 48aad

Booqashada iyo Xiriirka Ehellada Maxaabiista

1. Ehellada maxaabiista waxaa loo oggolaanayaa inay soo booqdaan ama inay maxaabiistu la xiriiraan ehelladooda iyo ciddii kale oo loo arko waqtiga iyo sida loo cayimo, si waafaqsan Qodobka 37aad, faqrada (1) iyo (6) ee Sharciga HSNQ.
2. Marka kasta oo maxbuuska ehelladiisa ama ciddii kale ee loo oggolaado ay soo booqanayaan ama ay la xiriirayaan waa inuu goob-joog ahaado xubin ka tirsan saraakiisha baarista Hay'adda.

Qodobka 49aad

Cabashada Maxaabiista

Maxbuus kasta oo xarumaha baarista Hay'adda ku jira, wuxuu xaq u leeyahay inuu si keli ah cabasho ama ashtako ugu soo gudbisto Taliyaha baarista Hay'adda ama ciddii kale ee Xeerku oggol yahay.

Qodobka 50aad

Daryeelka Bukaannada iyo Takoorka Maxaabiista Qaba Cudurrada Faafa

1. Bukaannada maxaabiista waxaa la siinayaa daryeel caafimaad intii suuragal ah.
2. Maxaabiista qaba ama laga helo cudurrada faafa, waxaa loo sameynayaa meel gaar ah oo lagu takooro, si looga hortago in cudurku ku faafo maxaabiista kale ama hawl-wadeenada xarumaha baarista.
3. Maxaabiista qaba ama uu ku dhaco cudur halis ah; Taliyaha baaristu wuxuu u oggalaan karaa in lagu daweeyo isbitaal ka baxsan daryeelka caafimaadka Hay'adda, markii uu sidaas dhaqtarku ku taliyo ama ay xaalad Degdeg ah jirto.
4. Bukaannada maxaabiista ee loo oggolaado in lagu daweeyo isbitaal Hay'adda ka baxsan, si waafqasan faqradda saddexaad (3) ee Qodobkan; waa in Taliyaha baaristu qaado tallaabooyinka iyo wadiiqooyinka lama huraanka ah si looga hortago fakashada maxbuuska ama inuu xog ka helo ama u gudbiyo cid kale.

Qodobka 51aad

Adeegsiga Xoogga

1. Ciidanka u xilsaaran ilaalada xarumaha baarista iyo maxaabiista Hay'adda waxaa ka reebban adeegsiga xoog aan loo baahnayn, haddii loo baahdo isticmaalka xoog, waa in ujeeddadiisu ku kooban tahay daryeelka, xasillinta iyo nabadgalyada maxaabiista iyo xarumaha baarista Hay'adda.
2. Ciidamada faqradda (1) ee Qodobkan ku xusan, markii ay waajibaadkooda shaqo gudanayaan waxaa ka reebban inay maxaabiista kula kacaan ama kula dhaqmaan anshax-xumo, daandaansi, awood sheegasho iyo xadgudb kasta oo bani-aadannimada ka baxsan.
3. Ciidanka ilaalada xarumaha baarista iyo maxaabiista Hay'adda waxaa u furan in ay awood adeegsadaan markii ay lama huraan noqoto, si maxbuuska loogu soo dabbaalo ilaalinta nidaamka iyo kala dambaynta.
4. Ciidanka ilaalada ee faqradda (1) ee Qodobkaan ku xusan markii ay hub u adeegsanayaan maxbuus fakaday ama iskudayay inuu fakado ama awood adeegsaday; waa in aysan hub adeegsan ilaa ay ka xaqiijiyaan in aysan heli karin wadiiqad kale, isla markaana waa in aysan xabad ku ridin ayagoon maxbuuska u digin ama ku wargelin inay xabad ku ridi doonaan.
5. Waxaa waajib ah markii hub la adeegsanayo in lagu ekaado ama aan la gudbin hadba inta baahidu tahay.

6. Xaaladaha hubka la adeegsan karo waa kuwa ku xusan Qodobka 44aad (3) ee Xeerka Xabsiyada.
7. Haddii awoodda la adeegsaday ay keento ama ay sababto waxyeello daran ama waxa la adeegsaday uu yahay hub; Taliyaha baarista waxaa saaran in si aan daahid lahayn baaris ugu sameeyo dhacdada, waxa sababay iyo dhammaan duruufaha ku xeeran, ka dibna uu la wadaago Taliyaha Guud ee Hay'adda iyo hay'adaha Garsoorka ee awoodda u leh.

Qodobka 52aad **Dembiyada Xabsiyada**

1. Maxbuus kasta ee la yimaada ama ku dhaca mid ka mid ah arrimaha ku xusan Qodobka 47aad ee Xeerka Xabsiyada; waxaa loo aqoonsanayaa qof ku dhacay mid ka mid ah dembiyada yar-yar ee xabsiyada.
2. Maxbuuskii ku dhaca ama la yimaada mid ka mid ah arrimaha ku xusan Qodobka 48aad ee Xeerka xabsiyada, asna waxaa loo aqoonsanayaa qof ku dhacay dembiyada waaweyn ee xabsiyada.

Qodobka 53aad **Anshax-marinta Maxaabiista**

1. Markii uu maxbuus ku dhaco mid ka mid ah dembiyada xabsiyada, Taliyaha baaristu wuxuu qaadayaa tallaabooyinka soo socda:
 - a) Wuxuu amrayaa in maxbuuska eedda loo haysto kaligiis lagu xiro meel ka gooni ah maxaabiista kale;
 - b) In si degdeg ah oo aan daahid lahayn loo baaro isla markaana la aruuriyo caddaymaha ku aaddan eedda loo soo jeediyey maxbuuska, ka dibna waxaa laga diyaarinayaa warbixin lagu go'aan qaadan karo;
 - c) Maxbuuska waxaa lagu wargelinayaa eedda loo haysto, waxuuna xaq u leeyahay in fursad loo siiyo inuu iska difaaco eedda;
2. Maxbuuskii ku dhaca mid ama ka badan oo ka mid ah dembiyada xabsiyada; Taliyaha baarista wuxuu u anshax-marin karaa si waafaqsan Qodobka 50aad iyo 51aad ee Xeerka Xabsiyada.
3. Anshax-marinta maxaabiista haweenka ah, waxaa loo xilsaarayaa Askar haween ah.
4. Maxbuuskii ku dhaca dembiyada xabsiyada ee ku xusan Qodobka 52aad ee Xeer-nidaamiyahan, lagama qaadi karo tillaabo anshax-marin ah oo aan waafaqsanayn xeerka.

Qodobka 54aad **Dhimashada Maxbuuska**

Haddii qof maxaabiista ka mid ah uu geeriyoodo waa in sida ugu dhaqsiyaha badan lagu wargeliyo dhinacyada soo socda:

1. Hay'adda Garsoor ee awoodda u leh;
2. Ehellada ugu dhaw ee maxbuuska geeriyooday.
3. Waxaa baaritaan dhammeystiran lagu sameynayaa sababta dhimashada maxbuuska, si Taliyaha HSNQ loogu Gudbiyo warbixin uu ku go'aan qaadan karo.

Qodobka 55aad

Xarumaha Dhaqancelinta Xubnaha Argagixisada

1. Xarumaha dhaqancelinta ujeeddadooda waxaa ka mid ah:
 - a) In barnaamijyada xarumaha dhaqancelinta xubnaha argagixisada ay yeeshaan, tiirar iyo qeybo kala duwan oo isku xiran, isla markaana isugu jira dhaqancelin, wacyigelin diini ah, waxbarasho, anshaxcelin, xog helid iyo dib ula falgal bulsho.
 - b) In xubnaha kasoo goosta ama iska soo dhiiba kooxaha iyo ururada argagixisannimada ku astaysan ee ku xusan lifaaqa 1aad ee Sharciga La-dagaallanka Argagixisada ama sheegta inay ka soo laabteen afkaarta xagjirnimada; loo diyaariyo inay bulshada dib ula falgalaan, isla markaana ay ehelladooda dib ula midoobaan, ka dib markii hubin amni iyo dhaqancelin lagu sameeyo;
 - c) In laga wacyigeliyo lagana tirtiro afkaarta xagjirka ah ee maankooda ku tallaaltay;
 - d) In xubnaha kale ee kooxaha argagixisada ku maqan, lagu dhiirageliyo inay iskood isku soo dhiibaan ama ay argagixisada uga soo baxaan.
2. Dhammaan xarumaha iyo barnaamijyada dhaqancelinta xubnaha argagixisada ee dalka ka jira, waxay hoos tagayaan HSNQ, Hay'adda ayaana jihatnaysa, isla markaana dajinaysa istiraatiijiyada iyo siyaasadda waddaniga ah ee barnaamijyada xarumaha lagu dhaqanceliyo laguna wacyigeliyo xubnaha ka soo noqda ama kasoo goosta argagixisada.
3. Xarumaha faqradda (1) ee Qodobkan ku xusan, waxaa ka hawlgelaya dad aqoon iyo waaya-aragnimo u leh qaabka wacyigelinta xagjirnimada iyo ka hortagga afkaarta argagixisada, kana soo saari kara xogaha waxtarka u leh amniga qaranka, isla markaan akhrin kara nafsiaadka xubnaha iyo heerarka khatartooda.
4. Xubnaha la dhaqancelinayo ee ka yimaada kooxaha ama ururrada argagixisada waa inay xarumaha dhaqancelinta ku jirayaan ugu yaraan hal sano, ka hor inta aan bulshada dib loogu celin.

5. Xubnaha kasoo baxa kooxaha argagixisada markii ay dhammeystaan barnaamijyada dhaqancelinta ah ee loogu talagalay, ka hor inta aan bulshada dib loogu celin; waa in qiimayn amni lagu sameeyo heerka halistooda.
6. Xeer-ilaalinta CQS, waa inay baarista Hay'adda la soo wadaagto dhammaan magacayada xubnaha aragagixisada ee xukunku ku dhacay.
7. Hay'addu waxay la soconaysaa, kor-joogtaynaysaa, ka warqabaysaa, isla markaana ay qiimaynaysaa dhammaan xubnaha ku saamoobay afkaarta argagixisada ee ay u dhammaatay muddada dhaqancelinta.
8. Barnaamijyada dhaqancelinta isa-soo dhiibayaasha, si ay u noqdaan kuwa boqolkiiba boqol (100%) ku salaysan danta iyo qorshaha Qaranka; waa in Xukuumaddu u qoondaysa madax miisaaniyeed u gaar ah maamulka iyo maaraynta barnaamijyada iyo xarumaha dhaqancelinta isa-soo dhiibayaasha oo ka mid ah miisaaniyadda guud ee HSNQ, si looga maarmo faragalinta taban ee ka imaan karta hay'adaha deeqaha-bixiya iyo fulinta qandaraasyada faa'iidada iyo danta aan u ahayn barnaamijyada dhaqancelinta.
9. Wixii faahfaahin dheeri ah oo ku saabsan hannaanka maaraynta iyo maamulka xubnaha isa-soo dhiibayaasha iyo xarumaha dhaqancelinta waxaa loo raacayaa, si waafaqsan Habraaca diiwaangeinta iyo dhaqancelinta isa-soo dhiibayaasha HSNQ.

CUTUBKA SHANAAD

DHISMAHA IYO NIDAAMINTA GUDDIGA ANSHAX- MARINTA EE HSNQ

Qodobka 56aad

Xeerinta Anshax-marinta Xubnaha Hay'adda

Si waafaqsan Qodobka 33aad ee sharciga HSNQ xubin kasta ee ka tirsan ciidanka HSNQ oo ku dhaca fal liddi ku ah ama wax u dhimaya anshaxa iyo dhaqanka ciidannimo, waxaa anshax-marinaya Guddi Anshax-marin oo ay Hay'addu yeelaneyso iyadoo loo cuskanayo Qodobada anshax-marineed ee XN-HSNQ tilmaamayo.

Qodobka 57aad

Qaab-dhismeedka Guddiga Anshax-marinta

1. Guddiga Anshax-marinta Hay'addu wuxuu ka koobnaanayaa todoba (7) xubnood oo kala ah sida soo socota:

a) Kaaliyaha Amniga Hay'adda	== (Guddoomiye).
b) Agaasimaha Baarista Hay'adda	===== (Xubin).
c) Agaasimaha dabagalka	===== (xubin).
d) Agaasimaha Waaxda Maamulka Ciidanka	===== (Xubin).
e) Saddex (3) sarkaal oo sare	===== (Xubno).

2. Tirada Guddiga Anshax-marinta ee faqradda (1) qodobkan ku xusan; Taliyaha Hay'addu wuxuu ku dari karaa (ku kabi karaa) qof ama labo kale markii ay la hobboonaato, xubnaha kabka ah waxay yeelanayaan cod la mid ah kan xubnaha asalka ah, hase ahaatee, markii xubno dheeri ah guddiga lagu kabayo, waxaa lagu dadaalayaa in tirada guddigu ahaato kinsi (hal-dheeri).
3. Guddoomiyaha guddiga marka uu maqan yahay ama uuna ka soo qeyb geli karin kulannada guddiga, sabab kasta oo ay tahay, waxaa kaalintiisa buuxinaya Taliyaha Baarista Hay'adda.

Qodobka 58aad

Guntanka (Kooramka) iyo Habka Go'aannada Guddiga Anshax-marinta

- 1) Markii eeddu tahay mid culus kooramka guddigu wuxuu ku guntami karaa inay ka soo qeyb-galaan dhammaan xubnaha guddiga ee todobada (7) xubnood ah iyo xubnihii kale ee Taliyuhu ku kabo, marka ay eeddu tahay mid fudud, waxuu kooramku ku guntami karaa shan (5) xubnood iyo xubnaha kabka ah haddii ay jiraan.
- 2) Go'aannada Guddigu waxay kusoo baxayaan si aqlabiyad ah (cod hal dheeri ah: 50+1).
- 3) Haddii tirada codadku noqdaan kuwa siman, waxaa la raacayaa hadba dhanka uu guddoomiyaha Guddigu jiro.
- 4) Go'aan kasta oo Guddiga ka soo baxa waxuu noqonayaa mid la sababeeyey, ka dib markii baaris iyo xaqiijin ku filan ay Guddigu sameeyaan.
- 5) Guddiga Anshax-marintu kiisaska dabeecadda ciqaabta ah leh; wuxuu u wareejinayaa Xeer-ilaalinta ciidamada.
- 6) Guddigu markasta oo loo baahdo, wuxuu soo saarayaa tallaabooyinka lama huraanka u ah meel-marinta warbixinta Guddiga.
- 7) Qofkii ku qanci waaya warbixinta Guddiga Anshax-marinta waxaa u furan inuu Taliyaha HSNQ cabasho (dib-u-eegis ah) u gudbisto, cabashadiisana waa in Taliyaha loo gudbiyo, Taliyaha Hay'adduna wuxuu gaari karaa go'aan ka gadisan warbixinta Guddiga.

Qodobka 59aad

Xaaladaha Xubinta loo Wareejinayo Guddiga Anshaxa Guddiga Anshax-marinta HSNQ waxaa loo gudbin karaa xubin kasta oo ka tirsan HSNQ oo ku dhaca mid ka mid ah arrimaha soo socda:

1. Xadgudubyada ka dhanka ah Qodobada Sharciga HSNQ iyo Xeer-nidaamiyahan;
2. Faldembiyeed;
3. Gefefka liddiga ku ah go'aannada iyo amarrada madaxda HSNQ;

4. Gefefka liddiga ku ah Anshaxa iyo Asluubta Ciidannimo;
5. Burbirin ama hawl-gab ka dhigid ama si qaldan u adeegsi hanti ay HSNQ leedahay ama sabab u noqosho in ay lunto ama ay dayacanto;
6. Dayaca ama xatooyada ama lunsashada hubka, rasaasta iyo agabka kale ee lagu aaminey ama loo xilsaarey;
7. Sameyn ku-takrifal awoodeed ama ka-faa'iideysi shaqo ama ku dhicid dhaqan xumo ama fal aan ku habboonayn ama wax yeelayn kara shaqada Hay'adda iyo sumacadda ciidanka HSNQ;
8. Ka fakasho shaqada; iyo
9. Maqnaasho fasax la'aan ah muddada ku xusan Xeerkaan.

Qodobka 60aad

Go'aannada Guddiga Anshax-marinta

Go'aannada Guddiga Anshax-marintu waxay noqon karaan arrimaha hoos ku xusan:

1. U dirid ganaax-asluubeed; ama
2. U wareejin Baarista HSNQ, haddii ay caddaato in eeddu ka baxsan tahay awoodda Guddiga Anshax-marinta.

Qodobka

61aad

Nidaamka Guud ee Anshax-marinta

1. Markii anshax-marin la sameynayo ama la qaadayo gef asluubeed; waxaa la sugayaa cadaaladda, isla markaana, waxaa laga dhawrsanayaa eex iyo ku-tagrifal awoodeed, si ay taasi u suuragashana, waa in xubinta la anshax-marinayo, la siiyaa fursad uu ku sharraxo eedda loo tiirinayo, waana in la tixgeliyaa dhammaan duruufaha iyo xaaladaha ku gedaaman gefka iyo gefaha.
2. Markii xubin ciidan ah la anshax-marinayo, waa in loo tixgaliyaa akhlaaqdiisii hore iyo waaya-aragnimadiisa shaqo, sidaasi darteed, markii xubin gef ku dhacay la ganaaxayo, waa in la eego galkiisa ciidan.
3. Madaxda ama taliyeyaasha ciidammadu qofna ma saari karaan ganaax ama ciqaab ka duwan midda ku xusan xeerkan, mana siin karaan ganaax ka baxsan awooddooda, mana dhaafsiin karaan ganaaxa xadka loo gooyey.
4. Taliye ciidan kasta ee ogaada xubin ka tirsan ciidanka hoos yimaada inuu ku dhacay ama ay muuqato inuu gelayo gef Asluubeed ama fal-dembiyeed; waa inuu si aan daahid la hayn tallaabo uga qaadaa haddii uu awoodo, ama uu amraa in cidda awoodda u leh la horgeeyo.
5. Taliyihii aan tallaabo ka qaadin xubinta gefka gashay si waafaqsan faqradda (4) ee Qodobkan; wuxuu ku dhacay dayacaad mas'uuliyad, waxaana laga qaadayaa tallaabo waafaqsan sharciga.

6. Qofka madaxda ah ama taliyaha ah ee ganaaxa xubin ka tirsan ciidanka, waa inuu si degdeg ah ugu diraa cidda ay khuseyso, iyadoo qoran.

Qodobka 62aad

Xuquuqda Qofka Eedda loo Haysto

Xubin kasta oo lagu soo eedeeyo inuu ku dhacay gef wuxuu xaq u yeelanayaa oo loo tixgelinayaa arrimaha soo socda:

1. Waa in la ogeysiiyo eedda loo haysto oo faahfaahsan.
2. Fadhiga Guddigu ma guntami karo, iyadoo aysan kasoo wareegin ugu yaraan 3 (saddex) maalin xilliga xubinta la ogeysiiyey eedda loo haysto.
3. Waa in la dhageysto oo fursad loo siiyo inuu iska difaaco eedda loo haysto, si oraah ah ama qoraal ah ama labadooda oo wada jira.
4. Wax ganaax ahna laguma ridi karo iyadoon la dhageysan difaaciisa ama cabashadiisa.
5. Markii go'aanka laga gaarayo xubinta ciidanka ka tirsan waxaa loo tixgelinayaa khibarradiisa iyo akhlaaqdiisa wanaagsan.

Qodobka 63aad

Waxyaabaha ka Reebban Xubinta Eedda loo Haysto

1. Xubinta Eedda loo haysto waxaa ka reebban inuu ka maqnaado fadhiyada (kulammada) anshax-marinta ee loogu yeero, haddii uusan jirin cududaar uu Guddigu aqbali karo.
2. Haddii qofka eedda loo haysto uu ka maqnaado laba kulan oo lagu wargeliyey; Guddigu wuxuu soo saarayaa go'aankiisa qofka oo maqan.

Qodobka 64aad

Muddo-dhaafka Eedda

1. Eedda loo haysto xubin ka tirsan ciidanka, way dhacaysaa loomana raacan karo; haddii ay ka soo wareegto muddo dhan soddon (30) maalin laga soo billaabo marka uu taliyahiisa ama madaxdiisu ogaatay gelitaanka gefka, hase yeeshee, haddii habka iyo tallaabooyinka anshax-marintu billaabato muddada baarista iyo go'aan gaaristu kama badnaan karto (45) maalin.
2. Muddada baaristu socoto xubinta eedda loo haysto xuquuqda xubinnimo ma luminayo.

Qodobka 65aad

Gelidda Fal Dhalin Kara Ganaax Asluubeed ama Faldambiyeed Culus

1. Iyada oon waxba loo dhimeyn dacwad kasta oo ciqaab ah ama madani ah oo la oogey, si waafaqsan xeerarka ciqaabta iyo xeerka madaniga iyo xeer kasta

oo kale ee dalka; qof kasta oo xubin ka ah Ciidanka HSNQ ee ku dhaca gef-asluubeed waxaa lagu ciqaabayaa Ganaaxyada Asluubeed (Dishibiliineed) ee ku xusan Xeerkan;

2. Ganaaxyada Asluubeed ee xeerkan ku xusan waxaa lagu ganaaxayaa gefafka ka dhaca ciidanka HSNQ, isla markaana liddi ku ah amarrada, gudashada waajibaadka shaqada, xirfadda ciidannimo, derejada ciidanka, labbiska, anshax-wanaagga, sharafta iyo dhammaan gefefka asluubeed ee ay ciidammadu galaan.
3. Qof kasta oo ka tirsan ciidanka HSNQ ee ku dhaca fal-dambiyeed culus oo ciqaabtiisu ka weyn tahay gef Asluubeed, isla markaana dembi ku ah shuruucda dhaqangal ka ah dalka; waxaa kiiskiisa ka garnaqaya Maxkamadda awoodda u leh.
4. Eed walba oo ku dhammaata maxkamad, ayna maxkamaddu go'aan kama dambeys ah ka soo saarto; waa in go'aanka maxkamadda sida uu yahay loo meel-mariyo (loo fuliyo).

Qodobka 66aad

Ganaaxyada Asluubeed Iyo Cidda Bixin Karta

1. Ganaaxyada Asluubeed ee Sarkaal ama Askari shaqo ku jira oo ka tirsan Ciidanka HSNQ la marsiin karo; waa sida hoos ku xusan: a) Waano;
b) Canaan afka ah;
c) Digniin adag (culus), digniinta culus waxaa lagu bixinayaa qoraal, waxaana la gelinayaa galka qofka gefka ku dhacay;
d) U diris shaqo dheeri ah oo aan ka badneyn 30% sacadaha shaqada
e) Fasax ka joojin hal mar ah;
f) Xarig 1 ilaa 10 maalmood ah;
g) Ka bixid la'aan xerada 1 ilaa 28 maalmood ah (Sarkaalka);
h) Dhimis Mushaar 1/3 (saddex meelood meel);
i) Xarig 1 ilaa 40 maalmood ah;
j) Feer-celin 21 ilaa 60 maalmood ah (u dirid dugsiga Tababarrada);
2. Waanada iyo canaanta waxaa bixin kara taliye ama madax kasta, waxaana la bixinayaa marka gefka la galay uu yahay mid fudud.
3. Ganaaxyada ku xusan xarfaha (A ilaa F) waxaa bixin kara Taliyaha uu hoos tago xubinta ciidanka ka tirsan ee gefka ku dhacay.
4. Ganaaxyada ku xusan xarfaha (G ilaa J) waxaa bixin kara Taliyaha HSNQ ka dib soo jeedinta Guddiga Anshax-marinta.

Qodobka 67aad

Xabsi Ku-meel-gaar ah

Xubin kasta oo si ku-meel-gaar ah loo xiray waxaa laga joojinayaa shaqada inta uu xiran yahay, iyadoon mushaarkiisa la jarin inta Guddigu go'aan ka gaarayo kiiskiisa.

CUTUBKA LIXAAD

FASAXYADA, MAQNAASHO FASAX LA'AAN IYO FAKADKA

Qodobka 68aad

Noocyada Fasaxyada

Noocyada fasaxyada ee xubnaha Hay'addu qaadan karaan, waa sida hoos ku xusan:

1. Fasaxa sanadlaha ah;
2. Fasaxa umusha;
3. Fasax waxbarasho;
4. Fasax caafimaad; iyo
5. Fasax gaar ahaaneed.

Qodobka 69aad

Fasaxa Sanadlaha Ah

1. Xubin kasta oo ka tirsan HSNQ waxay xaq u leedahay inay hesho fasax sanadeed caadi ah lehna mushaar dhan (buuxa) soddon (30) bari sanadkiiba.
2. Haddii ay jirto xaalad degdeg ah ama baahi kale oo aan looga maarmi karin, xubin kasta oo ku jira fasax; Taliyaha Hay'adda ama ciddii uu u wakiisho ayaa shaqada ugu yeeri kara.
3. Xubintii xaalad degdeg ah awgeed shaqada loogu yeero, asagoo fasixiisii ku jira, waxaa waqtiga fasaxa uga dhimman la siinayaa mar kale oo ku habboon, xafiiska uu hoos tago ayaana go'aaminaya ama bedel kale oo u dhigma ayaa la siinayaa.

Qodobka 70aad

Fasaxa Umusha

Xubnaha haweenka ah ee ka tirsan HSNQ waxay xaq u yeelanayaan inay qaataan fasaxa umusha oo xubintu mushaarkeeda qaadaneyso, muddada fasaxa umushu waa afar (4) bilood oo ka billaabanaaysa waqtiga ay xubintu codsato.

Qodobka 71aad

Fasax Waxbarasho Dalka Dibadiisa ah

1. Xubin kasta oo Hay'adda ka tirsan oo hela fursad waxbarasho oo dalka dibaddiisa ah, isla markaana ay Hay'addu siisey ama hay'adaha kale dawladda ama deeq waxbarasho oo dibadda ah ama asagu iska bixinayo; waa:
 - a) Inuu Hay'adda ka tirsanaa muddo aan afar (4) sano ka yareyn, hase ahaatee, haddii ay Hay'addu baahi taagan u qabto nooca shaqadiisa,

- xubintaas waxaa loo diri karaa waxbarasho dibadda ah, asagoon gaarin muddada ka mid ahaanshaha Hay'adda ee sare ku xusan.
- b) Inuu saxiixo heshiis (damaanad) ah inuu shaqada Hay'adda kusoo noqonayo markii uu soo dhammeysto fasaxa waxbarasho.
 - c) Markii uu xubintu waxbarashada soo dhamaysto waa inuu Hay'adda u shaqeeyo ugu yaraan muddo saddex (3) sano ah.
 - d) Haddii ay xubin waxbarasho soo dhamaysatey la soo gudboonaato duruuf keeni karta in uusan sii shaqayn waxaa go'aan ka gaari kara Taliyaha Hay'adda.
2. Xubin kasta oo ay Hay'addu u dirto waxbarasho dibadda ah, muddada uu ku maqanyahay fasaxa waxbarasho; wuxuu yeelanayaa saldhigga mushaarkiisa iyo qoondadii Taliyuhu u garto.
 3. Xubnaha aysan Hay'addu u dirin waxbarashada, isla markaana la siiyo fasax waxbarasho; wuxuu yeelanayaa saldhigga mushaarkiisa oo keli ah.
 4. Fasaxa waxbarashada waxaa bixin kara Taliyaha Hay'adda, ka dib marka uu soo dhammaado hannaanka oggolaashaha.
 5. Qofkii shaqada kusoo noqon waaya oo jabiya heshiiska dammaanada; waxaa laga rabaa inuu dib u bixiyo wixii qarash ah ama xuquuq ah ee dawladdu ku baxisay muddadii uu waxbarashada ku maqnaa.
 6. Qofka codsanaya fasaxa ku xusan faqradda (1) ee Qodobkan waa inuu keenaa dokumentiyada lama huraanka ah oo dhammeystiran, sida:
 - a) Shahaadada Jaamcadda ama dugsiga sare;
 - b) Aqbalaadda Jaamacadda uu waxbarashada u aadayo; iyo
 - c) dal-ku-galka (fiisaha) ardaynimo.

Qodobka 72aad Fasaxa Caafimaadka

1. Xubin kasta oo ka tirsan HSNQ oo ay la soo gudboonaato xaalad caafimaad darro ah oo uusan waajibaadkiisa shaqo la gudan karin, madaxdiisa ayuu si qoraal ah ama oraah ku wargelinayaa asagoon xaaladiisa ka been sheegin, waxaana loo dalbayaa fasax caafimaad.
2. Markii loo baahdo, Hay'addu waxay hubin ku samayn kartaa xaaladda caafimaad ee xubinta codsiga soo gudbistey, iyadoo adeegsanaysa dhakhaatiir ay ku kalsoon tahay, ka dibna go'aanka fasaxa caafimaadka ee xaaladda hubinta lagu sameeyey la xiriira, waxaa lagu go'aan qaadanayaa warbixinta dhakhaatiirta.
3. Haddii, ay muuqato ama loo arko bukaanka jirraddiisa mid aan laheyn ka soo kabasho dhow; xubinta bukaanka ah waxaa laga joojinayaa shaqada ama xilka uu ku magacaaban yahay, waxaana lagu darayaa dadka ku jira xanaanada iyo daryeelka Hay'adda.

4. Haddii ay tahay cidda xanuunsan ehelka dhow ee xubinta waxaa la siin karaa fasax labo (2) usbuuc oo ah muddada baxnaaninta bukaanka iyo u diyaarinta ciddii kale ee kala wareegi lahayd bukaanka haddii bukaanku ku bogsan waayo muddadaas.

Qodobka 73aad

Fasax Gaar ah

Fasax gaar ah, waa fasax loo bixiyo sababo gaar ah awgood, waxaana bixinaya Agaasimaha Guud (Taliyaha) ee Hay'adda ama ciddii uu u wakiisho.

Qodobka 74aad

Habka Codsiga Fasaxyada

1. Xubintii soo buuxisa shuruudaha fasax qaadashada, waxay warqad codsi ah u qoranaysaa cidda ay hoostagto.
2. Cidda lagu soo hagaajiyay codsiga fasaxa ayaa u soo gudbineysa Kaalinka Arrimaha Maamulka.
3. Haddii xubinta uu ku soo noqon waayo muddada fasaxa ee sharciga ah, Xafiiska ciidanka waa inuu raadiyaa xiriirka iyo xogta ku saabsan qofkaas kana soo warbixiyaa, ka dibna waxaa la waafajinayaa Qodobbada Xeer- nidaamiyahan.

Qodobka 75aad

Ku Daahidda Fasaxa

Xubin kasta oo ku daaha fasax sabab aan macquul ahayn, iyadoon waxba loo dhimayn wixii ciqaab asluubeed ah, waxa uu ka dhigan yahay inuu ku jiray fasax aan caadi ahayn oo lacag la'aan ah.

Qodobka

76aad

Maqnaashaha Sarkaalka Fasax La'aan

1. Maqnaashaha sarkaalka fasax la'aan waxaa loo kala saarayaa laba qeybood:
 - a) Maqnaasho fasax la'aan oo waqti kooban ah; iyo
 - b) Fakad.
2. Sarkaalkii/mudanihii xaruntiisa shaqo ka maqnaada muddo ka badan 3 (saddex) maalin oo xiriir ah oggolaansho la'aan; waxaa loo aqoon sanayaa qof maqan fasax la'aan.
3. Agaasinka ama xafiiska uu ka tirsan yahay xubinta, ayaa xiriirkiisa raadinaya, haddii la waayo xirirkiisa muddada ku xusan faqarada (2) ee Qodobkan ka dib, waxaa la wargelinayaa xafiiska ciidanka, si loogu asteeyo qof maqan fasax la'aan.

Qodobka 77aad

Fakadka Sarkaalka

Sarkaalka ama mudanaha ka tirsan HSNQ, waxaa loo aqoon sanayaa inuu fakad (baxsad) yahay haddii warkiisa la waayo oo uu ka maqnaado xarunta shaqada fasax la'aan muddo toddoba (7) maalin oo xiriir ah iyo ka sii badan.

Qodobka 78aad

Maqnaashaha Askariga Fasax La'aan

1. Askariga waxaa loo tixgelinayaa inuu maqan yahay fasax la'aan haddii uu goobtiisa shaqo ka maqnaado muddo labaatan iyo afar saac (24) ah isaga oo aan fasax ka haysan taliyihiiisa;
2. Marka la ogaado maqnaashaha Askariga, waa in taliyihiiisa uu amraa in fadhiga ama xerada iyo agaarkeeda laga baaro;
3. Haddii Askarigu ka soo noqdo maqnaashaha fasax la'aanta ah, waa in taliyihiiisu wargeliyaa soo noqoshadiisa dhammaan xafiisyadii loo gudbiyey maqnaashihiisa;
4. Askariga marka uu soo noqdo, waxaa anshax-marinaya Taliyaha uu hoos tago si waafaqsan Xeer-nidaamiyahan.

Qodobka 79aad

Fakadka Askariga

1. Askariga haddii muddo 24 saacadood ah laga waayo goobtiisa shaqo, laguna heli waayo baaritaanka ku xusan Qodobka 78aad ee xeer-nidaamiyahan; waxaa la raadinayaa xiriirkiisa, haddii wax jawaab ah laga waayo waxa la weydiinayaa ehelkiisa iyo cid kasta ee xogtiisa laga heli karo, intaas ka dib, haddii warkiisa la waayo muddada iyo habka ku xusan farqadan, waxaa lagu asteynayaa ama loo aqoon sanayaa inuu yahay fakad.
2. Haddii Askariga lagu waayo muddada raadinta, waa in taliyihiiisu isla markaas wargeliyaa xafiiska ciidanka una gudbiyaa xogtiisa.
3. Askariga xogtiisa loo soo gudbiyey xafiiska ciidanka ee ku asteysan fakadka, waa in sidoo kale, xogtiisa lala wadaagaa dhammaan hay'adaha iyo xarumaha ay khusayso si looga hortago inuu adeegsado aqoonsiga ciiddannimo, laguna wargeliyaa in aqoonsigiisa la hakiyey.

Qodobka 80aad

Xuquuq Hakin iyo Baafin

1. Qofkii ka maqnaada goobtiisa shaqo muddada ku xusan Qodobbada sare ee Cutubkan, isla markaana la waafajiyey hannaanka ku xusan isla qodobbada sare; waa in taliyihiiisa ama agaasinkiisu u soo gudbiyaa warbixin qoraal ah xafiiska ciidanka.

2. Ka dibna waxaa laga hakinayaa mushaarka ama wixii xuquuq ah ee kale, waxaana la saarayaa baafin.
3. Magaca xubinta fakadka ku asteysan waxaa lagu wargelinayaa taliyeyaasha amniga xarumaha HSNQ.

Qodobka 81aad

Dib u Soo Noqoshada Xubinta

1. Haddii xubin lagu asteeyey fakad uu soo noqdo muddo bil gudaheed ah, si ku-meel-gaar ah ayaa loo xirayaa inta go'aan laga gaarayo kiiskiisa.
2. Xubinta fakadka ku asteysan, haddii uu keeno cudurdaar maangal ah oo lagu qancay; fasaxa xuquuqdiisa waxaa go'aan ka gaaraya Taliyaha Hay'adda.

Qodobka 82aad

Maqnaashaha Muddo Bil ka Badan

1. Haddii xubinta fakadka ku asteysan uu soo laabto isaga oo maqnaa muddo bil ka badan, isla markaana aan meel lagu ogayn muddadaas, waxaa loo dirayaa baarista Hay'adda.
2. Agaasinka baarista ayaa marsiinaya baaris dhammeystiran oo lagu xaqiijinayo sababta dhabta ah ee maqnaashihiisa iyo halka uu ku maqnaa.
3. Haddii ay soo baxdo jiritaanka sabab macquul ah oo lagu qanci karo, agaasinka baaristu wuxuu xubintaas ka soo diyaarinayaa warbixin faahfaahinaysa xogta la helay, waxuuna ka qorayaa dokumenti caddayn ah si galkiisa loogu lifaaqo.
4. Hadiise, aan loo helin maqnaanshaha xubinta, sabab maangal ah oo lagu qanci karo; agaasinka baaristu wuxuu soo diyaarinayaa warbixin faahfaahsan oo go'aan lagu qaadan karo.

Qodobka 83aad

Go'aanka ugu Dambeeya

Go'aanka ugu dambeeya ee laga gaarayo xubinta Fakadka ku asteysan, waxaa Xeer (Digreeto) ku soo saaraya Taliyaha HSNQ.

CUTUBKA TODOBAADAAD

BILLADAHA SHARAFTA IYO ABAALGUDKA XUBNAHA HSNQ

Qodobka 84aad

Noocyada Abaalgudyada (Abaalmarinnada) Xubnaha HSNQ

1. Abaalgudka Saraakiisha, Ciidanka iyo dhammaan xubnaha HSNQ la siin karo waxay kala yihiin sida hoos ku xusan:
 - a) Ammaan;

- b) Fasax gaaban;
 - c) Shahaado sharaf;
 - d) Abaalgud Lacageed;
 - e) Ammaan loo shirsan yahay;
 - f) Billad sharaf geesinimo.
2. Ujeeddada Abaalgudka xubnaha Hay'adda waa inay dhiirrigelin iyo tusaale u noqoto xubnaha kale ee HSNQ.

Qodobka 85aad

Ammaan

1. Ammaanta waxaa la siin karaa xubin kasta oo ka tirsan HSNQ, oo qabta shaqo qiimo gaar ah leh ama si fiiro gooni ah leh u guta waajibaadkiisa ama si hawl-karnimo ah u fuliya amar la siiyey.
2. Ammaantaasna waxaa bixin kara qof kasta oo madax ah, waxaana loo bixinayaa si oraah ah ama qoraal ah.

Qodobka 86aad

Abaalgud Fasax ah

Abaalgudka fasaxa ah oo aan aheyn fasixii xubinta u bislaaday, waxaa la siin karaa qof kasta oo HSNQ ka tirsan markii uu ku mutaysto shaqo wanaag iyo karti dheeri ah, si waafaqsan habraaca fasaxa HSNQ.

Qodobka 87aad

Shahaado Sharaf

Shahaado sharaf waxaa la siin karaa qof kasta oo ka tirsan HSNQ oo muujiya xilkasnimo, hawl-karnimo, asluub wanaag, wadaninnimo iyo aqoon qoto-dheer, waxaana bixiya Taliyaha HSNQ, isagoo ka ambaqaadaya soo jeedinta cidda ay khuseyso.

Qodobka 88aad

Abaalgud Lacageed

Abaalgudyada lacageed waxaa la siin karaa qof kasta oo ka tirsan HSNQ oo qabta shaqo waxtar weyn iyo qiimo u leh shaqada HSNQ ama ku dayasho mudan, waxaana bixin kara Taliyaha Hay'adda.

Qodobka

89aad

Ammaan loo Shirsan Yahay

1. Ammaanta loo shirsan yahay waxaa la siin karaa qof kasta oo ka tirsan HSNQ, waxaana bixiya Taliyaha HSNQ, isagoo kaashanaya soo jeedin ka timid agaasinka ama taliyaha uu qofku hoos tago.
2. Maamuuska ku xusan faqradda (1) ee qodobkan, waxaa loo soo saarayaa sidii amar gaar ahaaneed oo ka soo baxay Taliska Guud ee HSNQ, waxaana la ogaysiinayaa dhammaan Kaaliyeyaasha, Agaasinnada, Cutubyada iyo Xafiisyada HSNQ, isla markaana, waxaa la galinayaa galka qofka mutaystaha ah.
3. Ammaan gaar ah si wadajir ah waa loo siin karaa Cutub ama Urur ama Horin dhan oo ciidanka ka tirsan markii ay xilli dagaal soo hooyaan Guul weyn.

Qodobka 90aad **Billad Sharaf Geesinnimo**

1. Billad sharaf geesinnimo waa maamuus la siin karo xubin kasta oo ka tirsan HSNQ, isla markaana sameeya fal geesinnimo ah.
2. Billad sharaf geesinnimo waxaa la mutaystaa marka falka la sameeyey uu yahay mid qiimo weyn u leh Qaranka ama ka hortagay halis weyn oo muuqata oo kusoo wajahneyd Qaranka.
3. Billadda geesinnimo waxaa lagu qiimeynayaa hadba heerka qofka falka sameeyey uu joogo, falka waxyaabaha uu ka kooban yahay, inta ay la egtahay halista la baajiyeey iyo guud ahaan, natiijada togan ee ka dhalata falka.
4. Waxaa sidoo kale, Billad sharaf si wadajir ah loo siin karaa Cutub ama Urur ama Horin dhan oo ciidanka ka tirsan markii ay xilli dagaal soo hooyaan Guul weyn.

Qodobka 91aad **Noocyada Billad Sharafeedka**

1. Noocyada Billadaha ee Abaalgud geesinnimo ahaan loo siin karo xubnaha HSNQ waa sida soo socota:
 - a) Xiddigta geesinnimada Soomaaliyeed oo Dahab ah;
 - b) Billadda Dahabka ah;
 - c) Billadda Qalinka ah;
 - d) Billadda Maarta ah;
 - e) Dallacaad mutaysi gaar ah.
2. Mutaystaha Xidigta ama Billadda geesinnimada, waxaa kaloo lagu magacaabi karaa: Magaalo, Xaafad, Iskuul, Waddo, Xero Ciidan, Guuto IWM.

Qodobka 92aad **Habka Bixinta Billadaha**

3. Billadaha iyo Xiddigaha waxaa go'aaminaya Madaxweynaha JFS oo ah Taliyaha guud ee ciidamada qalabka sida, waxaana lagu soo saarayaa xeer Madaxweyne, ka dib soo jeedinta Taliyaha HSNQ ee ku aaddan mudnaanta bixinta Abaalmarinta iyo nooca Billadaha maamuuska ah, iyadoo ay ku lifaaqan yihiin warbixinnada caddeynaya waxyaabaha qiimaha sare leh iyo falka geesinnimada ah ee uu qofku sameeyey.
4. Soo jeedinta Taliyaha Hay'adda waxaa saldhig u noqonaya ra'yiga Guddi Abaalmarineed oo Taliyuhu u magacaabey arrintaas, Guddiga Abaalmarintu wuxuu ku shaqeynayaa farriimaha iyo jiheynta Taliyaha, si waafaqsan sharciga HSNQ, Xeer-nidaamiyahan iyo Xeer-hoosaadka Hay'adda.
5. Billadaha maamuuska ah waxaa mutaystaha lagu gudoonsiinayaa xaflad weyn, waxaana lala bixinayaa Shahaado uu saxiixey Madaxweynaha ayna ku qoran tahay sababta loo bixiyey oo kooban.
6. Mutaystaha waa lagala noqonayaa Billadda Abaalmarinta ah marka uu ku dhaco fal liddi ku ah Qarannimada, waxaana lagu soo saarayaa Xeer Madaxweyne.

Qodobka 93aad Xaqsiinta Mutaystaha Billadda

Mutaystayaasha Billad sharafeedka, waxaa la siinayaa lacagta ku hor qoran nooca Billada uu mutaystey, qof aan mustaystaha ahayna lama gudoonsiin karo, lagamana ceshan karo, asna qof kale kuma wareejin karo:

- 1) **Xidigta Geesinnimada:** \$50,000 (konton kun) oo Doollarka Maraykanka ah ama lacag Shilin Soomaali u dhiganta;
- 2) **Billadda Dahabka:** \$30,000 (soddon kun) oo Doollarka Maraykanka ah ama lacag Shilin Soomaali u dhiganta;
- 3) **Billadda Qalinka:** \$20,000 (labaatan kun) oo Doollarka Maraykanka ah ama lacag Shilin Soomaali u dhiganta;
- 4) **Billadda Maarta:** \$10,000 (toban kun) oo Doollarka Maraykanka ah ama lacag Shilin Soomaali u dhiganta.

Qodobka 94aad Dallacaad Muteysi Gaar ah

Qof kasta oo ka tirsan Ciidanka HSNQ, derejo kasta ha lahaadee, markii uu muujiyo geesinnimo, curin iyo hawl-karnimo dheeri ah xilli hawlgal dagaal lagu jiro ama shaqo Qaran; waxaa la siin karaa Dallacaad muteysi gaar ah, waxaana loo dallacsiinayaa derejada xigta midda uu markaas sito, si waafaqsan xeerarka khuseeya dallacaadda ciidanka.

Qodobka 95aad Maamuusidda Qof Dhintay

1. Haddii uu geeriyoodo qof mutaystey Billad maamuus ah oo sameeyey fal geesinnimo leh ama ku dayasho mudan; Billadda maamuusidda ah waxaa loo bixin karaa xusuus ahaan.
2. Billadaha iyo Shahaadooyinka loo bixinayo maamuusidda iyo xusuusta qof dhintey; waxaa la gudoonsiinayaa ilmihiisa kan ugu weyn, Aabihiis, Hooyyadiis ama Xaaska.
3. Haddii la waayo Ehelada ku xusan faqradda (2) ee Qodobkan; Billadaha iyo Shahaadooyinka maamuuska ah waxaa la gudoonsiinayaa Cutubka uu ka tirsanaa.

Qodobka 96aad

Samaynta Fal Geesinnimo Leh Dhowr Jeer

Haddii hal qof uu dhowr jeer sameeyo fal geesinnimo leh ama ku dayasho mudan, markasta oo ay jiraan sifaalaha (tilmaamaha) muteysiga Billadda ama Abaalmarinta; dhacdo kasta goonideeda ayaa loogu abaalmarin karaa ama loogu maamuusi karaa, iyadoon la eegin inta jeer ee horey loo maamuusey ama loo Abaalmariyey.

Qodobka 97aad

Abaalgudka Dadweynaha

Dadka kale ee aan xubinta ka ahayn HSNQ, isla markaana sameeya fal ama qabta arrin qiimo weyn u leh shaqada HSNQ; waxaa la siin karaa Abaalgud iyo dhiirrigelin ku habboon.

CUTUBKA SIDDEEDAAD

GEFEFKA ASLUUBEED EE LIDDIGA KU AH WAAJIBAADKA CIIDANNIMO IYO SHAQO

Qodobka 98aad

Mas'uuliyadda Ku Xadgudubka Sharciga

1. Qof kasta oo ka tirsan ciidanka wuxuu si shakhsi ah u qaadayaa (xanbaarayaa) mas'uuliyadda qaanuuneed ee ka dhalata tallaabo kasta oo khilaafsan Sharciga HSNQ, Xeer-nidaamiyahan, waajibaadkiisa shaqo iyo amarrada madaxdiisa.
2. Haddii ay caddaato in gefku uu xubinta ka dhacay isagoo fulinya amarka taliyihiisa ama madaxdiisa; waxaa mas'uuliyadda la yeelanaya ciddii amarka bixisay.
3. Hay'addu waxey magdhaw ka bixinaysaa dhibka gaara cid kale oo xubnaheeda ka dhaca iyagoo gudanaya waajibaadkooda shaqo ee rasmiga ah, isla markaana u gudanaya si niyad wanaag ah oo sharciga waafaqsan.

Qodobka 99aad

Feer-celinta Sarkaalka Iyo Askariga

1. Askari kasta ee ku dhaca gef ama fal-dembiyeed oo aan kiiskiisu ku dhammaan maxkamad, isla markaana go'aan laga gaaro; waxaa loo dirayaa dugsiga tababarrada ee HSNQ muddo aan saddex (3) bil ka yarayn, si loogu feer-celiyo.
2. Sarkaal kasta ee ku dhaca gef ama fal-dembiyeed oo aan dacwaddiisu maxkamad ku dhammaan, isla markaana kiiskiisa go'aan laga gaaro; waxaa loo dirayaa dugsiga tababarrada muddo aan 45 maalmood ka yareyn, ka dibna waxaa loo soo wareejinayaa Machadka Daraasaadka Amniga, si loogu feer-celiyo.

Qodobka 100aad

Si xun ula Dhaqmidda Ciidanka

1. Qof kasta oo katirsan Ciidanka HSNQ oo dareema in si xun loola dhaqmey ama si daw-darro ah loo ganaaxey wuxuu xaq u leeyahay inuu ka dacwodo isagoo soo maraya heerarka talinta, ka dib markii uu fuliyo amarka.
2. Dacwad aan laheyn sal ama loo qorey si daw-darro ah ama aan xushmad laheyn waa gef asluubeed oo lagu mudan karo ganaax.

Qodobka 101aad

Xaqa Dacwadda iyo Cabashada Xubnaha Hay'adda

1. Xubin kasta oo ka tirsan HSNQ ama heshiis kula shaqaysa waxay xaq u leedahay inay dacwo ama cabasho ka gudbiso ciddii ku xad gudubta xuquuqdeeda, karaamadeeda iyo amnigeeda, si waafaqsan Qodobka 30aad ee Sharciga HSNQ.
2. Xadgudubyada cabashada laga gudbin karo waxaa kamid ah, balse aan ku koobnayn, dhibaateyn jireed ama maskaxeed, takoorid, hanjabaad iyo u isticmaalidda xogteeda si aan sharci ahayn.

Qodobka 102aad

Habraaca iyo Muddada Dacwad Gudbinta

1. Xubinta doonaysa inuu dacwad gudbisto waa inuu dacwad rasmi ah oo qoraal ah u gudbiyo Guddiga Anshax-marinta Hay'adda, dacwaddu waa inay faah-faahsan tahay, haddii ay suurtagal tahayna waa inay caddeyn la socoto.
2. Markii dacwadda la galayo waxaa la ilaalinayaa sirnimada qofka dacwadda soo gudbiyey.
3. Dacawadda waa in la soo gudbiyaa muddo soddon (30) maalmood ah oo ka billaabanaaysa taariikhda uu xadgudubku dhacay, haddii ayna jirin sabab maangal ah oo keentay in aan dacwada waqtigaas lagu soo gudbin karin, sababaha daahidda inay maangal tahay waxaa go'aan ka gaaraya Guddiga Anshaxa.

4. Waxaa reebban in xubinta dacwada ama cabashada soo gudbisay lagula kaco tallaabo aarsi u muuqan karta oo ka imaanaya xubinta cidda dacwada laga soo gudbiyay, haddii ay arrintaasi dhacdo waxaa lagu darayaa xadgudubka dacwadda laga soo gudbiyey.
5. Marka Guddiga Anshaxu helo dacwadda xubinta, waa in sida ugu dhaqsiyaha badan loo billaabo baaris lagu aruurinayo macluumaadka dacwada muhiimka u ah iyo xaqiijinta eedaha la soo jeediyey, baaritaankana waa in lagu gabagabeeyaa muddo aan ka badnayn sodon (30) maalmood.
6. Guddiga Anshaxu waxuu warbixin ka diyaariyaa dhammaan heerarka ay dacwaddu soo martay, natiijada baarista iyo goo'aanka guddiga, markii Taliyaha Hay'addu meelmariyana waxaa lagu keydinayaa arkiifiyada Hay'adda.

Qodobka 103aad Adeegsiga Maandooriye

1. Ciidanka HSNQ waxaa ka reebban adeegsiga nooc walba oo maandooriye ah, sida ku cad Qodobka 31aad, faqradda (2), xarafka (x) ee Sharciga HSNQ.
2. Qofkii lagu helo adeegsiga maandooriye waxaa loo dirayaa dhaqancelin 90 maalmood ah oo lagu shaqaynayo.
3. Haddii mar labaad lagu helo adeegsiga maandooriye gebi ahaanba waa laga ruqseynayaa ciidanka HSNQ si waafaqsan Shariga HSNQ iyo Xeer-nidaamiyahan.

Qodobka 104aad Shaqo Ka-joojin

1. Qof kasta oo xafiis madax ka ah ama ciidan taliye u ah; wuxuu si ku meel gaar ah shaqo ka-joojin aan xuquuq hakin la socon ku samayn karaa xubnaha hoos yimaada ee aan xil ku magacawnayn, si waafaqsan Qodobka 28aad, faqradiisa (1) ee Sharciga HSNQ.
2. Qaabka xubin HSNQ ka tirsan ama qof Hay'adda u shaqeeya shaqo ka-joojin loogu sameynayo waxaa loo raacayaa XH-HSNQ.
3. Xubinta kasta oo HSNQ ka tirsan ee loo jaro warqad soo qabasho ah, ka dib markii lagu soo eedeeyo fal-dembiyeed ama gef-asluubeed uu ku muteysan karo ciqaab; waxaa waajib ah in shaqo ka-joojin lagu sameeyo, haddii, xubinta dacwaddiisu ay Maxkamad ku dhamaato ama loo wareejiyo Guddiga Anshax-marinta HSNQ, isla markaana, uu soo baxo go'aan caddeynaya in xubintu dembi-laawe yahay, go'aankuna noqdo mid kamadambeys ah; shaqo ka-joojinta waa laga noqonayaa.
4. Taliyaha Hay'addu wuxuu shaqa ka-joojin iyo xil ka-qaadisba ku sameyn karaa dhammaan Saraakiisha iyo hawl-wadeennada HSNQ, si waafaqsan Qodobka

12aad, faqradiisa (3) iyo Qodobka 15aad, faqradiisa (3) ee Sharciga HSNQ iyo Xeer-nidaamiyahan.

Qodobka 105aad

Shaqo Ka-saaris

Taliyaha HSNQ oo keli ah ayaa xubin Hay'adda ka tirsan shaqo ka-saaris ku samayn kara, asagoo tixraacaya go'aan Maxkamadeed oo dhaqangal ah ama xeerinaya xaalad uu Sharciga HSNQ ama Xeer-nidaamiyahan oggol yahay in xubin shaqada looga saaro, si waafaqsan Qodobka 28aad, faqradiisa (2) ee Sharciga HSNQ.

Qodobka 106aad

Ka-xayuubin ama Dhimis Derejo

1. Derejo dhimis ama ka xayuubin waxaa keeni kara sababaha hoos ku xusan:
 - a) **Sababo Asluubeed**; xubin kasta oo ka tirsan HSNQ ee ku dhaca gef culus oo liddi ku ah Asluubta iyo Anshaxa Ciidannimo; wuxuu muteysan karaa ganaax gaarsiisan derejo dhimis ama ka xayuubin, si waafaqsan Xeer-nidaamiyaahan;
 - b) **Go'aan Maxkamadeed**; xubin kasata oo HSNQ ka tirsan ee ku dhaca faldembiyeed wuxuu muteysan karaa in lagu rido Xukun Maxkamadeed oo Derejo ka-qaadis ah, kaasoo ah ciqaab dheeraad ah ama raacsan ciqaab asal ah, si waafaqsan Xeerka Ciqaabta Ciidamada.
2. Dableyda, Saraakiil-xigeennada iyo Kormeerayaasha ka tirsan HSNQ; waxaa derejo dhimis ama derejo ka-xayuubin ku samayn kara Taliyaha HSNQ.
3. Saraakiisha hoose, Saraakiisha sare iyo Sarreeyayaasha ee HSNQ ka tirsan; derejo ka-xayuubin dhammeystiran cid aan maxkamad ahayn kuma samayn karto.
4. Derejo ka dhimista Saraakiisha ka tirsan HSNQ ee faqradda (3) ee Qodobkaan ku xusan; waxaa loo marayaa hannaanka hoos ku xusan:
 - a) Taliyaha HSNQ wuxuu magacaabayaa guddi ka kooban shan (5) saraakaal oo uu san ku jirin qof ka derejo yar sarkaalka eedayasan ugu yaraanna hal (1) ka mid ah uu ka derejo sarreeyo, oo soo baara xaqiiqda iyo jiritaanka waxa sarkaalka lagu eedeynayo, ka dibna guddigu wuxuu soo saarayaa warbixin ay ku xusan tahay faahfaahinta eedda iyo soo jeedinta ciqaabta ku haboon in la saaro sarkaalka haddii lagu helo eedda loo tiiriyey;
 - b) Haddii guddigu soo jeediyo in sarkaalka derejada laga xayuubiyo ama laga dhimo; Madaxweynaha JFS ayaa xeer ku soo saaraya, ka dib soo jeedinta Taliyaha HSNQ.

Qodobka 107aad

Sababaha Xubin Xuquuqdiisa Looga Hakin Karo ama Looga Jari Karo

1. Xubin ka tirsan ciidanka HSNQ sababaha xuquuqdiisa qaar ama dhammaan looga hakin karo ama looga jari karo waxaa ka mid ah arrimaha hoos ku xusan:
 - a) Go'aan Maxkamadeed;
 - b) Ganaax Asluubeed;
 - c) Shaqo ka-joojin;
 - d) Waxyeelayn ama lunsasho qalab iyo hanti ay HSNQ leedahay;
 - e) Fakad ama ku daahid fasax aan caadi ahayn sabab la'aan.
2. Hannaanka xubin xaq looga hakin karo ama looga jari karo waxaa la waafajinayaa Xeer-nidaamiyahan iyo Heer-hoosaadka HSNQ.

CUTUBKA SAGAALAAD

MUSHAARKA, GUNNOOYINKA IYO XAQSIINTA XUBNAHA HSNQ

Qodobka 108aad Nidaaminta Xuquuqda Xubnaha HSNQ

Mushaaraadka, gunnooyinka iyo guud ahaan xuquuqda xubnaha Hay'adda; waxaa loo nidaaminayaa si waafaqsan Qodobka 23aad iyo Qodobka 25aad ee Sharciga HSNQ, Xeer-nidaamiyahan iyo Xeer-hoosaadka Hay'adda.

Qodobka 109aad Xaddiga Mushaaraadka iyo Gunnooyinka Xubnaha

1. Xaddiga mushaaraadka iyo gunnooyinka xubnaha HSNQ waxaa lagu salaynayaa xaddiga kororka Miisaaniyadda guud ee HSNQ.
2. Saldhigga mushaarka ee xubnaha ka tirsan HSNQ waxaa lagu salaynaa derejadiisa ciidannimo ama heerkiisa waxbarasho, qofkii labadaba isku haystana, waxaa mushaarkiisa lagu salaynayaa hadba kii u faa'iido badan.

Qodobka 110aad Maamulka Iyo Maaraynta Maaliyadda HSNQ

Hannaanka maamulka iyo maaraynta maaliyadda HSNQ iyo habka bixinta mushaaraadka iyo gunnooyinka waxaa loo raacayaa si waafaqsan Xeer-hoosaadka HSNQ.

Qodobka 111aad Hantida HSNQ

1. HSNQ waxaa ku soo wareegaya dhammaan hantida guurtada iyo maguurtada ah ee ay lahayd hay'addii Nabadsugidda iyo Sirdoonka Qaranka (NSS), si waafaqsan Qodobka 4aad, faqradiisa (4) ee Sharciga HSNQ.
2. Dhammaan hantida aan soo galin gacanta HSNQ waa in dib loo soo celiyo.
3. Hantida maguurtada ah ee HSNQ cidna lama siin karo, lagamana maarmi karo, isla markaana looma adeegsan karo wax ka baxsan danta shaqada Hay'adda.
4. Danta shaqada Hay'adda darteed haddii loogu baahdo in la iibiyo hanti maguurto ah oo ay Hay'addu leedahay; waa in ugu yaraan todoba (7) maalmood oo naado ah (auction) warbaahinta Dawladda loogu sameeyo, iyadoo loo marayo hab waafaqsan sharciygada iibka Qaranka.
5. Markii maalgelin lagu samaynayo mashaariicda ganacsi iyo hantida maguurtada ah ee HSNQ, si waafaqsan Qodobka 46aad ee Sharciga HSNQ; waa in la raadiyo fursadaha ugu waxtarka iyo faa'iidada badan HSNQ.

6. Taliyaha HSNQ wuxuu si toos ah mas'uul uga yahay ilaalinta iyo hubinta bad-qabka dhammaan hantida guurtada iyo maguurtada ah ee Hay'adda.

Qodobka 112aad

Maamuuska Iyo Mudnaanta Madaxda Sare Ee HSNQ

1. Madaxda sare ee HSNQ markii ay xafiisyada banneeyaan, haddii aysan ku waayin xukun Maxkamadeed oo dhaqangal ah dartiis; waxay yeelanayaan mudnaanta iyo maamuuska soo socda:
 - a) Taliyaha HSNQ markii uu banneeyo xilka iyo xafiiska AG ee HSNQ wuxuu xaq u yeelanayaa; 50 % mushaarkiisa iyo gunnadiisa;
 - b) Kaaliyaasha, Agaasimayaasha iyo Agaasime Waaxeedyada HSNQ haddii laga qaado xilka, waxay xaq u yeelanayaan; 50% mushaarkooda iyo gunnadooda;
 - c) Mas'uuliyiinta ku xusan faqradda (1), xarfaha (a iyo b) ee Qodobkan; waxay kaloo xaq u yeelanayaan; in la siiyo gaadiid iyo ilaalo ku habboon mudnaantooda;
2. Mas'uuliyiinta faqradda (1) ee Qodobkan ku xusan, haddii ay qabtaan xil kale ee Dawladeed; waxaa ka go'aya wixii aan saldhigga mushaarka ahayn.

Qodobka 113aad

Hawlgabka iyo Xaqsiinta

1. Xubnaha ka tirsan HSNQ oo gaara da'da hawlgabka ee ku xusan Sharciga HSNQ; waxa ay yeelanayaan xuquuqda hawlgabka ee hoos ku xusan:
 - a) Xubinta gaara da'da hawlgabka wuxuu xaq u yeelanayaa 50% oo saldhigga mushaarkiisa ah;
 - b) Xuquuqda hawlgabka ee ku tilmaaman Qodobkan ma yeelanayaan xubnaha HSNQ haddii uu xukun maxkamadeed oo ciqaab ah ku dhaco;
 - c) Xubnaha yeelanaya xuquuqda hawlgabka; waa inay ugu yaraan shaqada Hay'adda ku jireen toban (10) sano;
 - d) Xubnaha hawlgabka ah oo ay ku timaaddo geeri, haddii ay ka tagaan caruur da'doodu ka yar tahay toban iyo sideed (18) sano; waxaa xannaano ahaan loo siinayaa lacagtii hawlgabka ilaa kan ugu yar caruurta uu ka gaarayo toban iyo sideed (18) sano, xannaanada caruurta lama siin karo loomana leexin karo cid kale.
2. Xubintii aqoon gaar ah oo uu leeyahay darteed aan looga maarmi karin waa loo dayn karaa shaqada, haddii aanu isagu codsan inuu shaqada ka fariisto.
3. Dhammaan xubnaha hawlgabka noqda waxaa ka reebban arrimaha ku xusan Qodobka 31aad ee Sharciga HSNQ kana warramaya waxyaabaha ka reebban xubnaha Hay'adda, waxaa sidoo kale, ka reebban arrimaha ku xusan Qodobka 42aad ee Sharciga HSNQ kuna saabsan shaacinta xog aan la fasixin.

4. Xubnaha hawlgabka ku jira waxaa saaran inay Hay'adda u soo gudbiyaan wixii xog sirdoon ah oo ay helaan, waxaana qabanaya sharciga iyo xeerarka HSNQ.

Qodobka 114aad

Ku Xadgudubka Qodobada Xeerka

Qof kasta oo ku xadgudba Qodobada Xeer-nidaamiyahan; waxaa laga qaadayaa tallaabo waafaqsan Sharciga HSNQ, Xeer-nidaamiyahan iyo Xeerarka Ciqaabta Ciidamada.

Qodobka 115aad:

Wax ka beddelka Xeer-nidaamiyahan

Golaha Wasiirradda ayaa wax ka beddel ku sameyn kara Xeer-nidaamiyahaan marka uu Wasiirka Wasaaradda u soo jeediyo isagoo aragti ahaan qabo inay lagama-maarmaan u tahay ama muhiimad u leedahay dhaqangelinta ujeeddooyinka Sharciga HSNQ.

Qodobka 116aad

Dhaqangalka Xeer-nidaamiyaha

Xeer-nidaamiyahan wuxuu dhaqangelayaa marka uu ansixiyo Golaha Wasiirradda JFS, islamarkaana uu saxiixo Ra'iisul-Wasaaraha Xukuumadda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya laguna soo saaro Faafinta Rasmiga ah.